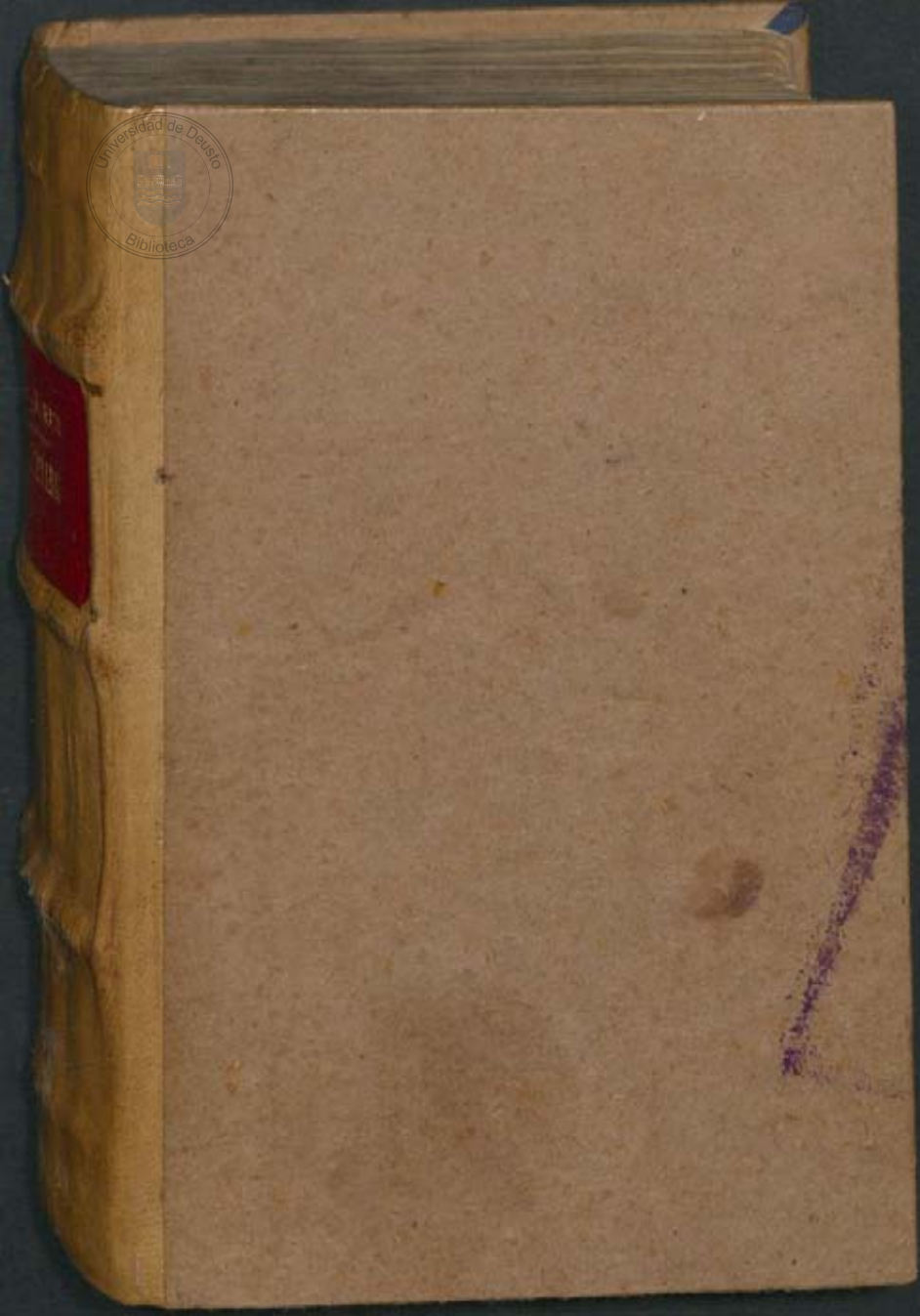

B. SYLVANIUS
COMMENTARIE

AMMONII
HERMEAE IN V.
PORPHYRII VOCES
COMMENTARII,
Per Ioannem Baptistam Rassa-
rium latinitate donati.

Angeli et sancti

et sancti

VENETIIS Ex officina Francisci Bindoni,
Et Maphei Pasini. Anno à virginis partu.
M D XXXXX.

CV M illud Hesiodium, quod eadē
mēsurā reddere iubet, quā quis ac
ceperit, aut etiā cumulatione, si
possi i animo meo uersaretur &
tua in me beneficia memoria repeterem: sic
mecum plane statuebā, nisi prāter obseruan
tiam, quā te colo, monimētum aliquod grati
faltē animi mei, posteritati etiā extaret, mihi
ipsi nō satisfecisse. Itaque cū superioribus die
bus Ammonii Porphyrii interpretem, qui
Academicorum, & Peripateticorū sectam ue
hemētē est secutus, latine reddidissē, eumq;
peruulgari, atque edi uellē, curauī, ut in tuo
nomine in publicū referretur. id quod a me
nō propterea factū est, quod putarem te indi
gere opera mea in dialecticis, ad quorum per
ceptionē hic libellus aditū patefecit, cum sis
omni liberali doctrina poletissimus uerū, ut si
parē tibi pro meritis in me collatis, quā mul
ta, & magna sunt, gratiā referre non possem,
hoc saltem munusculum aliquam meae erga
te summā obseruantiae significationē habe
ret. ego autem uoluntatē tibi profecto emen
tior, sed rem ipsam ne unquam quidem posse
uideor idq; ut ignoscas a te peto. Accipias
igitur hoc opusculum ea, quā potuit a me, di
ligentiā lucubrātum. Vale.

AMMONIUS IN PORPHYRII INTRODUCTIONEM.

Ioanne Baptista Rafario interprete.

QVONIAM philosophia di
putationem instituit, necesse
est, ut quid ea sit, cognoscamus.
is enim qui aliquid aggreditur,
quid illud sit, praenoscere oportet
quo se studiosius, & diligentius
persequatur. sed cum ex defi
nitionibus res nobis manifeste hāt
quonampacto quippiam ex defi
nitione percipiemus, nisi quid
ea sit, prius didicerimus? Igitur
definitio est oratio, quae id quod definitur, explicat quid sit, quā
breuissime: & nomen ab agrorum terminis per translationem tra
xit: nam ut illi rura aliena a nostris distinguunt, sic definitiones
rem assumunt a ceteris omnibus disingunt. nunc igitur, quā
doquidem ita necessitas cogit, Philosophiae definitiones expono
mus. ueluti enim cum rudimenta Grammatices ordinur, Gram
maticen earum rerum, quae a poetis historicisq; dicuntur,
scientiam esse definimus, eodemq; modo cum primum ad initia
Oratoriae facultatis accedimus, illam orationis ad persuaden
dum accommodatā uim esse quandam arte coniunctam in ciui
libus causis, cuius bene dicere sit finis, affirmamus, sic philoso
phiae definitio percipienda est, quoniam ea reliquis scientiis,
& artibus definitiones tradit. Omnis igitur scientia, atq; ars
subiectum aliquod, & finem habet, subiectum illud appella
tur, de quo agitur, finis, ad quem mentis aciem intendimus,
& quem statuendum esse desideramus, uelut hac exempli ap
positione perspicuum, ac planum fiet. Medicinae subiecta sunt
humana corpora, quoniam in iis versatur, eiusdem finis est,
ualetudinem recuperare, siquidem eō solum medicus tendit.
ligna quoque fabro lignario subiciuntur, iisq; illis finis est con
stitutus abacum ut efficiat. quod in causa est, ut omnis de fini

no ex subiecto, aut fine, aut ab utrisque simul iunctis assumatur. Ex subiecto, hoc modo. Medicina ars est, quæ in humanis corporibus versatur. A fine autem sic. Medicina est ars valetudinis. Ex utrisque, Medicina est, quæ in humanis corporibus versatur, & valetudinis ars est. Astronomia quoque cum scientia sit, cælestia corpora habet subiecta, finemque, motum ipsorum cognitionem, quid igitur philosophiæ subiciatur quidque finis sit, percipimus, ut illius definitionem tradere possumus. Animaduertendū enim est, cum reliquæ artes scientiæque omnes in peculiaribus quibusdam versentur, ut ars fabri lignorum, in lignis tantum, & astronomia in solis astris solam philosophiam in omnibus, quæ sunt, versari, finemque habere, non ut illa efficiat omnia, sed ut cognoscat, multæ itaque philosophiæ definitiones traduntur, nam multi veterum pluribus illam modis definiunt, ac ne omnes, quas nonnulli ambitione magis, quam rei necessitate adducti, memoriæ prodiderunt, recenscamus quinque, vel paulo plures commemorabimus, quarum duæ ex subiecto, duæque ex fine oriuntur, quinta propter eam, quam ad cæteras artes habet, excellentiam apponitur, is præterea sexta, quæ ex vi nominis assumitur, accedat. Prima igitur definitio hæc est, philosophia est rerum, ut sunt, cognitio, Philosopho non singulos, qui inter viuos agunt, homines ad unum scire, sed hominis tantum naturam cognoscere, propositum est, ut pote qui rei cuiusque vim, & notionem contempletur. Alteram philosophiæ definitionem hanc esse voluit princeps ingenii, & doctrinæ Plato. Philosophia est cognitio rerum diuinarum, atque humanarum. constat tamen inter omnes hanc nihil à prima discrepare hoc tamen habent discriminis, ut hæc notior, atque apertior præcedenti videatur. nam cum Plato res diuideret, quæ sempiternæ essent, diuinas, caducas vero, & ortui, interituique subiectas, humanas appellauit, definitiones igitur, quæ ex subiecto sumuntur, patet factæ iam sunt illæ quidem, sed nihil inter se differunt, præterquam quod hæc notior sit, illa minus cognita. Tertiam, quæ ex fine est, Homerus. philosophorum Plato sic literis, monumentisque consignauit, philosophia homini cum Deo similitudo est, quantum homo assequi potest. nam cum duplex Dei sit actio, notionis, qua cuncta cognoscit, quod sic poetæ attestantur,

Dii omnia norunt.

& inferiorum providentiæ qua mundum uniuersum gubernat, ut iidem poetæ inquirunt,

Dat bona perpetuo summi regnator Olympi.

philosophus operam dat, ut Deo quum similis euadat: uult enim omnia speculari, quod omnia cōsideret, & providere, quod inferiora gubernet, siquidem & iudicat, & leges præscribit. ita sit, ut philosophia merito sit homini cum Deo similitudo. Illud autem, quantum homo consequi potest, recte ad definitionem adiungitur, quippe cum nec eadem cognitio sit, nec providentiæ.

Neque enim simile est genus unquam Immortale Deum, atque hominum, terra egressorum, Quorum. n. cūque uis, atque natura diuersa est, eorundem quoque perfectiones diuersæ sunt. quod in cæteris etiam animantibus, homine uidelicet, atque equo clarum est, & perspicuum, quorum quia differt natura, dissimiles esse perfectiones comperiuntur, quippe cum hominis perfectio sit, honeste. i. cum virtute uiuere, equi uero, aerem uelocemque, & bello idoneum esse. Quin etiam in brutis, quæ sunt rationes expertia, nunquam finem. & perfectiones diuersas, nisi naturas quoque diuersas uideremus: nam aliud canis est natura, aliud bouis, aliud hominis, quod si in iis, quanto magis in homine, ac Deo? ex quo fit, ut cum non parum dissimiles habeant naturas, dissimiles in eadem perfectiones habere cogantur. iustis igitur de causis, quantum homo assequi potest, definitioni adiectū est, Philosophia itaque est quantum assequi homo potest, Dei similitudo. quid uero, ut sic definiretur, fuerit in causa, dicendum est nobis. quoniam, ut diximus, duplex est Dei uis, cognitionis, & actionis ita animis nostris contemplatio, & actio sunt, quæ efficiunt, ut cum philosophus utranque animi partem ornare cupiat, vel dum rerum omnium naturam, quomodo se habeat, persequatur, tum etiam cum patibiles vires animi cum diuinarum rerum contemplatione coniungit, supra hominem extollatur: idque in causa fuit, ut Plato Philosophiam, quantum homo assequi potest, Dei similitudinem esse definiuerit. Sequitur altera ex fine definitio. Philosophia commentatio mortis est. at quoniam hæc definitio Philosophiam mortis esse commentationem declarat, quomodo ea intelligenda sit, referabimus. Cleombrotus quidam, cum eum diuini Platonis librum, qui est de animo, indiligenter euolueret, philosophumque mortem meditari de

bere videret, ignarus quid sibi uellet mortis illa commentatio, mutum ascendit, seq; inde abiicit id quod poeta cuiusdam epigrammatis nobis est notum, atque testatum:

Phœbe uale dixit adeq; arce Cleombrotus alta
Se dedit in Strygijs Ambraciota lacus,
Nullum in morte malum ratus esset, si aurea dicta
Phædonis de anima non bene nota sequens.

Huius igitur horribilis casus in causa fuit ignorantia, nam quo modo mortis meditatio intelligenda esset, considerare debuerat præsertim cum sibi manni inferre, nemini licere illa uerbis moneat ille longe omni quicunque fuerunt, gravitate dicendi princeps Plato, Etenim, inquit, sermo ille, qui de his arcanis habet, hominem ueluti in quadam esse custodia, ut ex illa seipsum soluere, aut aufugere non deceat: magnus mihi quidem & ualde ablitus uidetur, atque hæc quidem ille, nefas igitur est, quenquam sibi ipsi mortem consciscere, nam quemadmodum leges uicant, cum qui uinctus in custodiis habetur, ulla carceris vincula rumpere, ita etiam dominans ille in nobis Deus, qui corporis nostri uinculum diuina providentia sua coniunxit, uetat inuisu hinc nos suo demigrare, q; si ita se res habet, quoniam modo philosophia mortis commentationem dicemus? mentes uestras adhibere, & hunc nobis ex animo seropulum euellam, nam cum homo constet ex anima, & corpore, ut ex duobus componitur, ita & animæ discessus à corpore duplex erit, est enim quoddam naturale uinculum, cuius beneficio corpus animæ aligatur, vitaleq; ab ipsa spiritum trahit, quoddam uero uoluntarium quo corpori coniungitur eidem seruienti, & subiecta: duplex igitur erit solutio, una per quam corpus ab anima, altera, per quam anima soluetur à corpore, mors quoque duplex erit, altera naturalis, cui omnes obnoxii sumus, quam obimus, cum corpus ab anima separatur, & altera uoluntaria, cū scilicet philosophi contemplationibus animam à corpore disungunt philosophi igitur mortem meditantur, id est animum à rebus corporeis seuocare dicuntur, hoc præterea non est ignorandum, cum corpus ab anima secerntur, animam omnino à corpore non segregari, tantopere enim animæ corpora diligunt, ut etiam post mortem in amore perseverent: quocirca nonnulli ymbrosas prope tumulos apparitiones ob eam causam uideri existimant, sed neque cum anima à corpore, corpus

ab anima penitus seiongetur, philosophi enim, qui adhuc uita fruuntur, & philosophiæ parent, seipsos à corporibus abducunt, Philosophia igitur est mortis, hoc est animæ secretionis à corpore, meditatio, Restat ut queramus, si Philosophia finem habet, eorumque sunt cognitionem, quo iure primam definitionem quæ ait philosophia esse, rerum prout sunt, cognitionem, & eā, qua Philosophia rerum diuinarum, & humanarum cognitionem esse affirmamus, ex subiecto & non ex fine assumi dictū sit: nā uelut Medicinæ scientiā, quatenus in humanis corporibus uersatur, ex subiecto, & dō efficitur uale tudinem, ex fine, ad quem intendit, definiri asseruimus, ita quoque de Philosophia dicendum fuerat, quæ si finem habet rerum cognitionem, superiores definitiones ex fine deriuari necesse est dicamus, primum illud uos scire uolo, cum duo Philosophiæ sint genera, primum quo contemplanur, alterum quod est in actione, duos item fines sortitam esse, quando enim Philosophiam mortis meditationem dicimus esse, illam ex fine, qui in actione est, de finimur cum rerum, ut sunt, cognitionem, ex eo fine explicamus, qui cognitione comprehenditur cum uero dei similitudinē, quantum assequi mortalis potest, definitio, ex utriusque sit: Medicina, quæ mixta est quantum ex contemplatione tantummodo definitur, scientia, dicitur, quæ in corporibus humanis uersatur, quā sane definitionem ex subiecto non iniuria sumi dicemus, quando autem ex eo, cuius gratia fit contemplatio, uale tudinem efficiens dicitur, ex fine definitur, at philosophia cum simplicem formam contemplantem habeat, (nam id solum in causa est, ut rerum cognitio habeatur) aliam ex subiecto, aliam ex fine definitionem suscipere nequaquam potest, nam cognitio aliquorum cognitio est, at quoniam cognitionis, & aliquorum cognitionis eadem comprehensio est, atque intellectio, siue ex subiecto quispiam dixerit definitionem, siue ex fine, non errabit: erit tamen potius ex utrisque sed nos fortassis ad aliarum definitionum distinctionem, eius uidelicet quæ dicebat, similitudinē Dei, quo ad eius ab homine fieri possit, quæ in quibus similitudo esset, non determinabat, & illius, quæ mortis meditationem inquit, has definitiones sumi ex subiecto confessi sumus, Quinta definitio ea est, quā Aristoteles lōge omnibus præstans & ingenio, & diligentia, propter philosophiæ ad reliquas tum artes, tum scientias excellentiam sic tradidit, Philosophia artium ars est, scientiarumq;

scientia. quodam enim modo ad hanc omnia referri posse intelligebat. Cognitiones tum artibus, tum scientiis conveniunt. artes vero ipsæ, scientiæque nihil inter se rationibus differunt. cuiusque enim artis rationes per se ipsas non variantur. at materiæ ratione distinguuntur: quippe cum scientia ut astronomia, geometria, & arithmetice in iis existant, quæ semper eadem sunt, artes vero in iis, quæ plerumque immutantur. quibus quidem sit rebus, ut geometricæ rationes mutari non queant, ut ex hoc planum atque apertum est. in omni circulo à medio. ad circuitum omnia in æqualia æqualiter distant. hoc enim semper eodem se habet modo, medicinæ vero rationes mutantur, ut cum dicimus, contraria sunt contrariis medicamina. id quod sit, quoniam medicina non semper in eodem existit: ac primum propterea quod omnibus morbis remedium non iniechitur. quid si quispiam mortifero morbo virgeretur: præterea morbi non semper contrariis, sed plerumque similibus curantur: ut in iis, quæ accidunt, usu venit. nam si per homines ægri morbo gravi, cum æstu, febriliq; iactantur, si aquam gelidam biberint, prius relevari videntur: deinde multo gravius, vehementiusque affliguntur. Philosophia igitur omnibus, & artibus, & scientiis principia dedit: ut geometriæ universas rationes: inuestigare enim universa, Philosophorum est, geometres etiam punctum individuum sumit & magnitudinis sectionem infinitam facit: atque his principia vititur abiq; demonstratione. sed hæc philosophus sic probat. Omne terminis terminato una dimensione minus est, corpus tribus prædictum dimensionibus, latitudine, longitudine, & altitudine, à superficie circumscribitur, quæ duabus dimensionibus longitudine, & latitudine constat: non, n. habet altitudinem, quæ minor corpore existit. extremitas item cui duo interualla sunt, longitudo. scilicet & latitudo, à linea finitur: quæ in solam longitudinem extenditur, quæ itidem à puncto terminatur. at punctum cum individuū sit, nulla alia terminatione cõcludetur: omne igitur terminis terminato una dimensione minus est omnem deinde magnitudinem infinitam divisionem admittere, sic philosophus demonstrabit. Sectio omnis sit per puncta, ex quorum cõcensione nullum corpus compactum, & coagmetatū invenimus: corpus igitur per puncta distinctum tribus dimensionibus constabit. id quod evenit, quoniam à divisione nihil quicquam à corpore præter quanti magnitudinem auferri videtur, adeo ut tres ille di-

mensiones remaneant. corporis Igitur ratio sectionem infinitam tam suscipit, quod si minus fieri posse propter ingenitam nobis imbecillitatem videbitur, id tamen ob eam causam non erit sublatum. Philosophia medicinæ quoque quatuor elementa imperit. cum, n. philosophi quatuor elementa demonstrarent. esse, idque medici comprobarent, tot etiam ad ortum corporum, & vulgaris illis quidē, sed non pluribus, aut paucioribus opus esse fas est: sunt ex quibus in quibus elementis quatuor humores orti aiunt, quos ab illis elemētis remotis cognatione quadā derivari: affirmant. Rhetorices quoque principia à Philosophia ducuntur: quandoquidem orator accipit exemplum, & enthymema, quæ inductioni, ratiocinationi comparantur. ut, n. ratiocinatio vera est, cū habet necessitatem in se, ita quoque enthymema verū erit, quod una propositione à ratiocinatione superatur: quomobrem ratiocinationis etiam imperfecte nomen sortitur. Ratiocinatio inquam oratio est, in qua positis quibusdam aliud quiddam, quam quæ posita sunt, ex iis ipsis quæ posita sunt, necessario efficitur. pari etiam ratione exemplum inductioni respondebit. enim vero ut inductio quadā probationis rationem decentem illam quidem, sed non semper verā habet, ita & exemplum habeat oportet. hæc sanè differunt inter se, quoniam inductio oratio est, in qua ex singulis universa probantur. ut Rhetorica, ars, iurisque civilis scientia, ac ceteræ artes utiles vitæ sunt, Medicina igitur, quia ars est, vitæ utilitatem affert, at exemplum est quod ex singulis singula confirmat, & ab illis sunt argumenta. nam est is locus de argumentis inveniendis ab Aristotele in disserendi facultate tractatus vberissime. nihilque omnino est omisum quod pertineret ad omnem rationem dicendi, perspicuum igitur est, Rhetoricæ à Philosophia principia sumisse. Orator præterea iustus, honesto, & utili vititur, & si quomodo, & quando iustum spectandum sit, & nam idem cum utili existat, ignorat, sunt enim qui iustum ubique ab utili non discrepare existiment, sunt etiam, qui ea disiungat, & contraria faciant. id quod perspectum quidem esset, si ex illorum numero essent, quæ vicissim retro commeant. at ipsa quoque Grammaticæ ad Philosophiam refertur: nam in sonis, temporibusque versatur, ex quo efficitur, ut sub Musica, quæ philosophiæ pars est, constituta sit. sed nec solum artes, quæ in ratione versantur, atque scientias, verum etiam sordidas philosophia indigere conpertum est. nam ad di-

fuid an ita
Homon
cu ita sic
ad verbum

tator perpendiculo utitur, ut an rectus sit paries discernat. sed quid perpendiculum sit, nescit. at philosophus hanc huiusce rei rationem reddet, omnia grauius suapte natura adiuum tendunt, grauius ad pares angulos deorsum feruntur, recti anguli nunquam aliquo declinant. faber item lignarius, ut ligna recta efficiat, tubi ca utitur, sed quæ rectæ lineæ natura sit, ignorat: geometra uero, cuius partes à Philosophia sunt ductæ, rectam esse lineam inquit, quæ æqualiter inter sua puncta constituitur. Ad summam omnes artes, quæ habent initium id, à Philosophia nactæ sunt. est igitur Philosophia artium ars, & scientiarum scientia. Pythagoras ea porro definitione philosophiam explicauit, ut esse illam sapientiæ studium affermauerit. hic primis cum ueterum erroribus obuiam ire niteretur, & ab illis eum qui cuiusquam artis particeps esset, sapientem nominari auderet, inter quos numerari Archilochus potest, cum dicat.

Rectum tridentem nauta sapiens collocat:
Et poeta nam ita ipse quoque scriptum reliquit.

Postquam sapiens faber ordine fecit.

Dex sapientissimæ exhortationem probe cognoscens hoc Deo cognomen attribuit, quem solum sapientem appellari deceat. ut pote qui sapientiam habeat, & rerum cognitionem sempiternam. Cum prius ea nonnulli de Grammatica, deq; Rhetorica, nonnulli etiam de naturalibus rebus querere quippiam coepissent, qui uero contra ad alia, se contulissent, eos, qui naturalem contemplationem exercebant, Philosophos uocari uoluit, quasi amatores sapientis; quæ Deum duntaxat appellari censuere: uero cognitionem uno & eodem nomine Philosophia uocauit, hæc Pythagoras. multæ præterea sunt Philosophiæ definitiones, sed his contenti sumus. At quoniam res omnis uel diuiditur, uel diuidi non potest, utrum Philosophia diuidatur, necne, necessario dicendum uidetur, sed antequam ad hanc disquisitionem aggrediamur, diuisionis, conuisionis, & subdiuisionis uim, & naturam considerabimus: is enim qui satis commode uelit de diuisione disserere, quid earum una quæque sit, diligenter exponat oportet. Diuisio igitur est sectio rei ex prima notione. Condiuisio ex secunda notione rei partitio est. ut cum animal ex prima notione in rationis particeps, & expertis diducimus, appellatur diuisio. cum uero ex secunda, in supracelleste, & terrenum mortale uel, aut immortale distribuitur, cōdiuisio

fit, sed hæc inter se ordine solum differunt. Subdiuisio est, partes illius rei, quæ iam diuisa est, speciei uidelicet sectio. (speciem nunc intellectam uolo, quæ & genus & species esse potest, si ad aliud, & aliud comparatur.) ut supracellestis aliud fixum est, errans aliud nam supracelleste animalis species est, quod in fixum uagumq; subdiuisimus ita, ut fixi, & uagi genus existat. Ac de iis quidem satis in præsentia dictum uidetur, nunc deinceps de philosophiæ diuisione disseremus. Philosophia ut paulo altius ordiar, à nonnullis in duas, à plerisque in partes trius est distributa. ex iis, qui eam tripartitam esse dicunt, unam in contemplatione, alteram in actione tertiam in ratione uersari dixerunt, quod utrum bene habeat, non incommodum uidetur exponere. ac primum sciendum illud est, pro diuisionis ueritate, diuina principis locum obtinere. nam.

Cunstarum diuina exordia rerum.

Id quod in causa fuit, ut ueteres eam diuinarum rerum rationem apposerint, at naturale, quantum ad nos attinet, primum est, quoniam quæ intelligentia solum pollet, à nobis percipi non queat prius, quam cognita habeamus ea, quæ cerni, tangi uel possunt, sed re uera extremum, atque ultimum est, extrema enim substantia materiata est: ideoque extremum locum est sortita. Mathematici, quod nonnulli præposuerunt ei, quod in ratione uersatur, eam ob rem medium sibi uendicauit, quod ab ipsa natura in medio sit ordine constitutum: uel quemadmodum uoluerunt ii, qui Platonis sectam sunt secuti, ut formas, quæ insitæ, & tam in animis nostris consignatæ sunt, agnosceremus, & innatas nobis singularum rerum quas contemplati sumus, notiones mathematicis demonstrationibus tanquam uia quadam, & scalis utentes, recordaremur: qui autem ab Aristotele profecti sunt, ea de causa mathematico mediū locum attribuere, ut consuetudine oculorum assuesceret animus ab ea substantia, quæ materiam haberet, illam cognoscere, quæ intelligentia tantum, & ratione comprehenditur, quæ non est aspectabilis illa quidem, sed maiori & uehementiori essentia atq; uis prædita est, quàm si oculis cerneretur. ex hoc uenit, ut lineam, quam in materia discimus, nunquam æque, ac ipsam materiam, aut ceram, aut æs cognoscamus, nisi eam à materia senocantes, atq; in mentem adducentes, uehementiorem ipsius uim & naturam consideremus. omnem uero figuram ueluti lineam, & triangulum nihil eum cera commune habere, propterea quod in ea inhiereat,

per se clarum est, atque apertum, nam si à trianguli figura latus ad-
maturum mutabitur, cetera tamen mutationis immunis remanebit: utra-
que sunt mutabiles, si natura esset utriusque communis, philosophia
igitur: ut dictum iam est nobis, cum in eam diuiditur: quæ in actio-
ne uersatur, tum in eam: quæ in contemplatione consistit. Existit
autem hoc loco quedam quaestio: ut scilicet queramus quid cause sit
eius in hæc & cur bifariam philosophia distribuatur. Diuisio pau-
ciore in partes fieri non potuit, cum unum in unum non sece-
ret, sed quare in plures partita non sit, duas rationes asseremus. Cui
philosophiam homini cum Deo similitudinem, quantum eius rei
capax homo sit, definiemus, duplicesque Dei actiones existant,
una cognitionis, qua cuncta cognoscit, altera providentiæ, qua
inferiora gubernat omnia, philosophia iure in contemplationem
& actionem est distributa, nam contemplationis auxilio, ea quæ
sunt cognoscimus, actionis uero, inferiora disponimus: atque eo
pacto nos Deo similes præstamus, altera ratio asfertur hoc mo-
do. Animæ nostræ duæ sunt actiones, altera uim habet cognoscere
diut, mens, ratio, sensus, opinio, & cogitatio, altera uitalis est ac
libidinum æstu fluctuans, quæ est in uoluntate, electione, ira, & de-
siderio constituta, cum igitur philosophus omnes animi partes,
nosque perfectos esse uelit, utique ex contemplatione cognitionis uir-
tus, ex actione uitalis perficiatur, non ab re Philosophiam in con-
templationem, & actionem diducit, præter ea contemplatiuæ Phi-
losophiæ triplex est ratio: una de diuinis, altera de mathemati-
cis, tertia de naturalibus, neque id immerito: quandoquidem om-
nia spectare Philosophus cupit, sed eorum quæ sunt: triplex or-
do est ex rebus aliæ omnino materia carent, & se pulcherrime su-
stentant, per seque intelliguntur, eiusmodi sunt diuinæ, aliæ nunquam
separari à materia, nec per se constare, intelligi uel possunt, ut na-
turales, ac species, quæ materiam adiunctam habeant, cuiusmodi
sunt lignum, os, caro, & simplicia corpora, quæ etiam naturalia di-
cuntur, propterea quod à natura proxime produciuntur. Mathe-
matica uero quæ & separabilia, & non separabilia sunt, interme-
dia uocantur, circulus enim, triangulusque, & reliqua generis eiusdem
per se siue materia coherere non possunt, quod in causa est, ut à
materia non secludantur, ueruntamen postquam ligneum, & æne-
um, aut lapideum circulum, atque triangulum inspexerimus, eorum
formam à materia semotam animo comprehendemus non secus,

ac cetera facit, quæ non materiam sed formam trahit, cum à sigillis
imprimatur dicuntur ergo à materia segregari, cum per se non co-
sistant, se iungi uero, cum eam nos de illis opinionem concepeti-
mus. Igitur cum ex iis, quæ sunt, alia omnino separentur, alia pe-
nitius non se iungantur, alia tum se iunguntur, tum à materia nihil
se moueantur, merito contemplatiuam philosophiam diuinam, na-
turalem, & mathematicam philosophi dispartiunt, à materia enim
secreta, diuinis, quæ in materia innixa sunt, naturalibus, iis inter-
media, mathematicis tribuuntur. Quibus materia est adiuncta ab
eadem non separari definitio nobis declarat, at mathematica se iun-
guntur, ut ex illorum definitione perspicimus, nam in circuli defi-
nitione, quæ nobis posita sit huiusmodi, circulus plana figura est,
quæ ab una linea efficitur, cuius omnis extremitas paribus à me-
dio lineis rectis attingitur, nulla materia tumitur: ac si domum de
finire uoluimus, eam à materia secludere nihil est, cur putem
posse, dicemus enim ad hunc modum, Domus integumentum est
ex lapidibus, cæmento, lignisque constructum, quo ab æstu, & im-
bribus defendimur, nam si materiam non adhibuerimus, nec sce-
nam, nec integumentum aliquid effectum intelligemus. Mathe-
maticum iure in medio collocatur, quoniam à naturalibus ad diuinam
nullo medio interiecto nequimus conscendere atque etiam pro-
pterea quod ab iis, quæ nullo modo à materia se iungi possunt, ad
ea, quæ prorsus se iuncta sunt, Mathematicorum ope, quæ tum se-
creta sunt, tum non sunt, proficiscimur. Ex eo enim mathematica
dicuntur, ut cum ea didicerimus, beneficio illius partis, quæ ex ip-
sis corpore uacat, nos diuinis affluamus. Plotinum quoque di-
uinum hominem in dicendo conflat mathematicas disciplinas
adolecentibus tradendas esse censuisse, ut seipsos naturæ, quæ
corporis expertus est, assuetos reddant, quoniam si eos statim à na-
turalibus ad diuinam traducere uoluimus, cæcos faciemus, quem-
admodum autem si quis ex domo maxime tenebrosa in splen-
didissimam exire uoluerit in ea prius morari debet, in qua medio
cre lumen sit, in lucidissimam postea deuenire, ita etiam iuuenes,
antequam à naturalibus ad diuinam ducantur, in mathematicis, quæ
ad illa tanquam gradus, & scalæ sunt, ut quatenus à materia non
separantur, naturalibus, quæ uero se mouentur, diuinis coniungan-
tur, necesse est exerceri. Naturalium præterea, diuinarumque rerum
cognitio nonnullas suscipit diuisiones, quas quoniam ad huius li-

mathematicis
in medio

si diuinitas cum
simplici trinitate

Math. X. *Universitätsbibliothek Bonn*
 bri institutum nihil pertinet, silentio inuoluemus. Mathematicæ
 vero discipline quatuor sunt partes, Geometria, Astronomia, Mu-
 sice, atq; Arithmetice. Arithmetice numerum considerat. diuinæ
 quippe sunt Arithmetice contemplationes: non tamen illum nu-
 merum, quo idiotæ dinumerant, ac computant, sed ipsam numero-
 rum speciem diuinam appello: ut cum inquirimus quamnam ha-
 beat rationem senarius ad ternarium, aut nonarius ad senariū, nō
 ne ille duplam, hic sesquialteram? ortum insuper numerorum, pa-
 ris uidelicet, imparisq; ac pariter paris, & huiusmodi contem-
 platur. Geometria magnitudines, ac figuras considerat. Musice
 profecto nihil præter chordarum concentum speculatur. quosdā
 enim instituit cantus, qui affectiones animi leniant, ipsūq; ad
 uirtutem dirigant, quod quidem ita esse Musices intervalla iam
 cadentia nobis declarant, cum tubam audimus, animo statim ue-
 hementius concitatur, reddimurq; audaciores, id quod etiam in
 causa est, ut ea utantur milites, cum prælium ineunt, si illū dul-
 cem sonum, qui in theatro interuallis coniunctus imparibus, sed
 tamen pro rata portione distinctis impulsu, & motu chordarum
 efficitur, qui acuta cum grauib; temperans æqualiter concen-
 tus efficit, audiuerimus, ita complebit aures nostras, ut quasi solu-
 to animo deficiamus. Pythagoram cum adolescentulum quendā
 tibiārum fideiculis sonantibus omnino captum animad-
 uertisset, tibiācin, senum ut mutaret, iussisse, sicq; iuuenis libidinē
 cohibuisse, literis monumentisq; proditum est. ex quibus rebus ef-
 ficitur, ut iis quæ de musices diuinitate sunt nobis dicta, adhiberi
 fides possit. Quapropter ille non intelligendi solum, sed etiam
 dicendi grauissimus auctor: & magister Plato iuuenes ad musicæ
 exercitationemq; hortabatur, ut animum musica, corpus exercita-
 tione ornarent. Astronomia in moribus, & conuenienti, constan-
 tiq; conuersione stellarum uersatur, nunc quam ob causam mathe-
 maticæ scientiæ non plus, nec minus, quam in quatuor partes pos-
 sit distribui, dicendum est. Mathematicum in quanto uersari ne-
 mini dubium sit, quanti altera pars coniuncta est, deiuñcta
 altera. haturū utraq; dupliciter diuiditur: coniuncta in eam
 quæ mobilis, & eam quæ immobilis est, mobilis etiam uel
 semper, uel ad quoddam tempus mouetur. Deiuñcta distin-
 guitur in eam, quæ est per se, & in eam, quæ ex iis est, quæ sub eā
 dem rationem cadunt, Coniunctum quantum, quod non mouetur

est terra, in qua geometria uersatur. erit igitur geometria quanti
 coniuncti immobilis in collocatione cognitio. illud uero, quod se
 per mouetur, cælum est, in quo astronomia consistit, astronomia
 igitur cognitio est quanti coniuncti quod semper mouetur. itaq;
 astronomia, & geometria in coniuncto quanto uersantur. Coniun-
 ctum id est, cuius partes ad certum communem terminum omnes
 pertinent. Ex partibus quanti distincti aliam per se, aliam ex iis
 esse diximus, quæ cum aliquo conferuntur. Quantum per se de-
 iunctum numerus est, quando ipsū per se par ne ex paribus, an
 par ex imparibus sit, & non fortuito ad alterius comparisonem
 ut in musica sit, consideramus. numerus igitur quatenus per se cō-
 sideratur in hoc quanto distincto uersatur. ergo arithmetice quā-
 ti per se deiuñcti cognitio est. Quantum deiuñctum, quod cum
 aliquo comparatur, est mutua relatio sonorum, in quibus efficitur
 harmonia, quæ per numerum discernitur, & in qua musice existit
 musice igitur cognitio est quanti per se distincti, quod cum alio
 relationem habeat. perspicuū igitur est, musicen, arithmeticenq;
 in quanto separato uersari. Deiuñctum est, cuius partes conside-
 rate per se conuenire simul non possunt. Quot igitur, quibus ue-
 modis contemplatricis Philosophiæ genus consideretur, quemq;
 finem spectet, ex iis, quæ diximus, ita constat, ut nemo esse debeat
 quem ignorare posse putem. & reliquum est ut de ea, quæ in rerū
 actione cernitur, uerba faciamus, quæ sanè prius distinguenda est.
 Hæc igitur Philosophia est omnis diuisa in partes treis. quarum
 una moralis est, alia in rei familiaris ratione, tertia in reipub. be-
 ne gerendæ prudentia continetur. quicūq; igitur in seipsam re-
 de quid fecerit, suosq; mores ornauerit, moralis diceret, at qui
 domesticos indruxerit, rei familiaris peritus uocari poterit, qui
 uero ciuitatem uniuersam singularibus suis studiis ornauerit, ci-
 uilis appellabitur. quidam tamen moralem, & familiarium rerum
 peritum ad ciuilem reducant hæc opinione adducti. aiūt. n. si quis
 ciuitatem præceptis, institutisq; bonis imbuerit, posse facilius
 sese domumq; suam bonis moribus informare: huiusq; Philoso-
 phiæ parti, cuius omne opus est in faciendo, atq; agendo, ciuilem
 tantum subiciunt. quibus sic esse responsum uolo. pleriq; enim,
 qui inanē aucupantur rumorē, umbræq; falsæ gloriæ cōstant, ci-
 uitatē instituunt, ac ciuiliū mores confirmant. Illi quidem, ed se
 suosq; familiares despiciatū ducunt, ac floccifaciunt, ita t ut,

*diuisa mo-
ralis phi.*

*hec opinio hinc
philosophi-
dialo-
gum
amatores
causæ.*

zeli.

hæc Philosophiæ pars in tres sciuntur partes, quarum unaquæque in iudicandi, legumque ferendarum rationem distinguitur, sit distincta. Cuius enim Philosophus & leges fert, quibus ciues instituti recte uiuant & iudicat ita, ut supplicio improbos afficiat, & defendat, ac tueatur bonos. Illud tamen scire oportet, idem in ueniri in eo, qui rei familiaris peritus sit, quod in ciuili dicebamus existere: nam is quoque suis leges sancit, & seruos, filiosque contumaces iudicat, de quibus ciues sumit. hæc non modo in his duobus sed etiam in tertio, quem moralem nominari diximus, conspicitur, nam is itidem sibi constituit leges cum ait.

A fuesce his addere frena,

In primis uentri, dein somno, mox uenerique;

Præterea magnus, & nobilis rhetor Iocrates, cum monet, ut Deum timeamus, ac pie, sancteque colamus, parentes honore prosequamur, & amicos diligamus, morales leges describit. Sed moralis his uerbis sese diiudicat atque examinat diligenter.

Ne teneris patere ante oculis obrepere somnum,

Singula quam repetas operis ter gesta diurni:

Quo ueni, quid ne egi, aut quod deceat, quid omisi.

Sic a principio percurras omnia quæque;

Comperies prauæ acta, dolo, latere honestis.

De rei familiaris perito, ciuilique dicemus, si nobis datus erit locus, ubi opportune de eis loqui possimus. nunc pauca erunt de ea Philosophiæ parte, qua mores conformari putantur, nobis dicenda. ac primum quid mos ipse sit, aperiemus. Mos est hominis ornamentum. ornamentum est uniuersumque perfectio, quæ studio fugiendi ciuis, quod superfluum est, uerum si quis cum turpem esse dixerit, qui membris aliquibus, utpote manibus, aut pedibus careat, illum eodem modo turpem dicit, qui pluribus, quam opus sit, abundat, ut legere est apud Apollonium de gigantibus, quos poeta ille sex digitos, & quinque manns habere fingit. turpitudine igitur est uel cum quid redundat, uel deest. perfectio itaque est reuolutio superuacanei, ac diminuti, quæ imperfectiones sunt. perfectio imperfectioni contraria est. contraria ex contrariorum obseruatione corriguntur. quid igitur Philosophia sit, quæque illius partes sint, palam fecimus. tota enim Philosophia frugifera, & fructuosa est, quippe quæ uitæ dux, uirtutis indagatrix, expul-

trixque;

trixque; uitiorum, inuentrix legum & magistræ morum, & disciplinæ sit, ad quam confugiamus, cuius est magna laus, Platonis memoria, & literis consecrata. Hoc inquit, bono nullum optabilius, nullum præstantius, neque datum est mortalium generi deorum concessu, atque munere, neque dabitur. hæc itaque summam de Philosophia dicta sunt. deinceps quæ ad librum hunc pertinent, dicemus. Nam Philosophiam rerum omnium, ut sunt, cognitionem esse diximus. itaque Philosophi operam dederunt, ut exploratum haberent, quo nam pacto cognoscerent omnia, cumque singulas res oriri, interireque uiderent, & ob eam causam incognitas esse, atque scientiam esse sempiternorum, finitorumque cognitionem, idque quod esset discendum, a cognitione comprehendere debere, & infinitum incomprehensum, se ad uniuersas, quæ & perpetuæ, & definitæ sunt, transtulerunt. Scientiam sic dictam Plato affirmat, quod ad quandam nos rerum statum, ac metam perducatur. ergo cur a singulis ad uniuersa se receperint, querendum uidetur. A singulis hominibus ad uniuersalem hominem cõfugerunt, quoniam Philosophis non singulos homines numero percurrere, sed hominis tantum, naturam, hominem uidelicet animal esse mortale, rationis particeps, inuestigare, propositum est id, qui nouerit, omnes homines, qui sunt, qui fuerunt, qui futuri sunt, cognosceret. sic igitur a singulis hominibus ad quandam hominis communitem se eduxerunt. A singulis item equis, ad quandam equi communionem, iudicantes equum animal esse quadrupes aptum ad hinnitum, sese conuerterunt. non enim omnes singillatim equos sciens ne hic sit, maculosus ille, sed equum uniuersum contemplari Philosophus uult, uniuersa semper eodem modo, nec nunc aliter, paulo post varie, prout singulæ se habent. alia enim maculosi equi, alia flauæ, natura est, quemadmodum etiam Platonis, & Alcibiadis. uniuersalis equus, & uniuersa homo simili semper modo sunt. omnis enim equus est animal quadrupes hinnitens. omnis etiam homo animal est rationis compos, mortale, idem de cane, & alia quæ animalis specie dicendum est. cum igitur has formas, & quæ his conclusæ sunt, humana cõsideratione nec percipi, nec circumscribi posse animaduertent, (nihil sane mirum uideri debet, si multa animalia scientiâ fugiant nostrâ, ad quandam animalis communem reliqua omnia singulatim continente deuenerunt. Atqui homo, equus, canis, & reliqua generis ciuile, quatenus animalia

Ammo. in Porphy.

B

sunt, nihil differunt: eo quod omnia hæc naturam animatam, scilicet
 participem habeant: qui igitur, quid animal sit, perspectum ha-
 buerit, omnia animalia cognoscet. A ficu pariter, platano atque ui-
 te sese ad uniuersale sicum, platanū uitēq; contraxerunt de reli-
 quis plantis eodem modo: hæc rursus, aliāq; sub plantam comu-
 ne genus adduxerunt, quæ singulas plantas contineret. duas igitur
 communitates animalis, & plantæ habent. animal præterea, plan-
 tamq; sub animato constituerunt. planta quidem anima prædita
 est, quoniā augetur, atq; nutritur, ac similem generat sui. sed quo-
 niam inanimatum animato aduersatur. inanimatum est, quod ani-
 ma caret, ut lapis, lignū, iisq; similia infinita enim singularia sunt
 a singulis lapidibus, & a singulis lignis ad uniuersum lapidem, &
 lignū transulerunt, & ab uniuerso ligno, ac lapide ad commune
 genus inanimatum, quod hæc utraq; complecteretur, contraxerūt.
 duas igitur communitates animatum, & inanimatū habebant. hæc
 rursus ad corpus commune genus, quod tribus prædedit demen-
 sionibus est, referuntur. nam lapis, ligna, homo, tres dimensiones
 habent. item angelos, animasq; & iis similia sub communitatem
 quandam eius, quod caret corpore, quod corporeo contrariū est,
 redegerunt. hoc enim tres dimensiones undiq; pares habet, ac hoc
 & mensura, & partibus omnino uacat. quærentes itaq; quod
 esset genus utriusq; commune, substantiam esse inuenerunt.
 nam & corpus & non corpus, ut anima angelus, deus, substan-
 tia est hæc igitur substantiæ communi generi subiecere, præfer-
 tim cum substantia rem significet, quæ se sustentet. hæc tamen ex
 contrariis cognita nobis sunt. nonnullæ quidem res sunt, quæ per
 se constare nequaquam possunt. sed id sibi est natura comparatū
 ut in aliis sint, veluti candor, dulcedo, nigror, & huiusmodi, quæ
 aduentitia vocantur. hæc enim per sese constare non queunt, uerū
 cādor aut in fūco, aut lacte est, quæ corpora sunt. Quæcunq; igitur
 suis ipsorum uiribus consistunt, neq; alterius cuiusquam in-
 digeant, ut homines, animæ, lapides, substantiæ dicuntur. eaq; omnia
 ut dictum nobis est, ad substantiam referuntur, nam igitur omnia,
 quæ sunt, a sola substantia continentur: tamq; potissimū ob cau-
 sam omnium cognitionem Philosophus habere poterit? non sanè
 verū restabant, duo, decem, atq; viginti, quæ sub numerū commu-
 ne genus adduxerit. magnū item aliquod, & parū inuenere, quæ
 coherentia nominantur, & quoniā numerum, & coherentem illā

& continuatam naturam in eo, quod quanta sunt, inter se commu-
 nicari uiderunt (utrunq; enim quantum est) sub uniuersali quanto
 constituerunt. duas igitur communitates, Substantiam, & Quan-
 tum habebant, quæ multas res complecterentur. Erat insuper id,
 quod candidū, est, & multi singillatim candores, nam candor in
 fūco est, niueq; & calore. hæc igitur omnia albo absolute subiece-
 runt, simili quoq; modo nigrum, & fuluum colori subiecta esse
 uoluerunt. Erant præterea dulcedo, amaritudo, itemq; calor, &
 frigus, quæ sub Quale, quod omnibus commune genus est, posue-
 runt. Quale est, ex quo ea, in quibus inest, qualia nominantur. ut
 candidum corpus, quod cādore præstet, Dextrum præterea, fini-
 strūq; duplum, & dimidium superat, quæ sub cōmune genus co-
 rum constituerunt, quorum vis omnis, & natura alterius esse dici-
 tur, vel quæ quoquo modo ad alterum referuntur. Item in Lyceo
 esse, in foroq; atq; iis consimilia uidebant, quæ sub ipsorum com-
 mune genus Vbi, quod locum significat contraxerunt. Erant etiā
 heri, hodie, eras, quæ sub Quando tempus significans retulere, su-
 pererant iacere, stare, sedere, quæ sub Situm, qui corporis statum
 significat, collo carunt. uestitum esse, atq; armatū esse, & annulum
 gestare cōspiciebāt, quæ sub Habitū posuerūt, qd est substantiæ ad
 substantiā adiūctio. Reliqua adhuc erant uerberare, calcifacere, &
 frigidum reddere, quæ sunt sub Affectionem relata. postremo uide-
 bat superesse uerberari, uexari, quæ sub Affectionem quæ immu-
 tationem significat, collocarunt. Agere enim in aliquid agere est.
 hæc igitur decē genera Substantiam, Quantum, Quale, Quæ cū
 aliquo comparantur, Vbi, Quando, Situm, Habitū Affectionē, atque
 Affectionem habebant, sub quibus omnia quæcunque essent, conti-
 nebantur. Decem itaque genera categoriæ dicta sunt, quod de iis
 quæ sub se essent, dicantur? Aristoteles ergo de decem iis generi-
 bus scripserat, & harum quinque uocem Generis, Speciei, Diffe-
 rentiæ, Proprii, & Accidentis meminerat, eaq; nobis, quoniā in
 consuetudinem non uenerāt, incognitæ erant. Philosophus Por-
 phyrus boni viri munere sanctus hunc libellum cōposuit, in quo
 nos docet, quid quæq; illarum significet, ut cum hæc didicerimus
 commodius quæ ab Arist. de summis decē generibus tradita sunt,
 percipiamus. hoc igitur est, quod Porphyrio propositum erat. Li-
 brum introductionē inscripsit, quoniā est uia ad omne Philoso-
 phiam, nam decem suprema genera, ante quæ huiusmodi institu-

Hic etiam collocanda est, omnes libros, qui de Philosophia compo-
 si sunt, præcedunt, nam de philosophi omnia, quæ sunt, sub decem
 communibus constituerunt, & nihil penitus existit, quod sub
 his adductum non sit, ita quoque grammatici de quinque vocibus fe-
 cerunt. Cum enim vocum infinitum consequi non possent, non
 nullas voces ad quandam nominis communitatem & alias ad ver-
 bi, repperunt, & sic octo orationis partes sibi compararunt. eun-
 dem secutus ordinem Porphyrius omnes voces, quæ significaret, præ-
 ter individua, quæ ipsa quoque significant, ad quinque voces re-
 duxit, sub quas omnes, quæ significant, reducuntur. In quot igitur,
 quas vel partem unaquæque Philosophiæ pars dividitur, &
 quem finem habeat, demonstratum est. nunc ea, quæ cum omnium
 Philosophorum libros incipimus. prædicenda sunt, operæ præ-
 rium est præfari ea hæc sunt, quid libro propositum sit, quam uti-
 litatem asserat, sit ne legitimus, ordo, inscriptionis causa, capi-
 tum divisio, docendi genus, & quam ad partem Philosophiæ re-
 feratur. hæc ita prædici solent, non ut aliud quicquam additum
 sit, ut solitum etiam in aliis artibus est, sed ut promptiores le-
 ctiores reddantur. Nam libri argumentum ignoratum in causa est,
 ut lector remoretur, & in medio desistat, & eque patiatur ac illi,
 qui quo vadant, nesciunt, id quod in causa est, ut argumentum ex-
 ponatur, ac si quis tantummodo argumentum cognouerit, nihil
 est, cur prout ipsum opus aggrediatur, si non didicerit, quid uti-
 litatis inde percipitur sitne re sit, ut iure declararetur utilitas. ve-
 rum cum hæc duo nobis comperta fuerint, nihil utile fore cre-
 demus, nisi prius habeamus exploratum librum a quodam ex ue-
 teribus scriptum fuisse, quem probatum esse sciamus, qualis Pla-
 to, & Aristoteles extiterit, a quibus nihil, nisi fructum refertum di-
 ctum est. ita fit, ut nunc liber legitimus sit aperiatur. Ex horum cog-
 nitione oritur de ordine dubitatio, priori ne in loco, an posteriori
 collocandus sit, quibus quidem sit rebus, ut de ordine disseratur.
 Indicamus præterea inscriptionem, quoniam breui quodam modo
 libri argumentum continere videtur. Denique declaramus ad quam
 philosophiæ partem nos ducat, ut ibi conferat constet inter omnes
 cum itaque explanauerimus, qua ratione moti Philosophi hæc
 præferant, occasio nobis suadet, ut ea quoque nunc referamus.
 Porphyrio itaque propositum est, de quibusdam quinque vocibus
 differere, sub quibus omnia quæ sunt continentur, sunt, n. hæc, genus,

Species, Differentia, Proprium, & Accidens. Hic liber ad Philo-
 sophiam universam utilis est, cum nos doceat, quæ per se formis
 adueniant, quæ causæ sunt, ut forme consistant. nam propterea
 quod causæ consistent, demonstrationes accipere solemus. demonstra-
 tionem igitur docet, cuius ope totius Philosophiæ finem cognoscimus.
 Legitimum esse Porphyrii librum clarum est tum ex ipsa elocutione, tum
 quia sapientissime alibi de his quæ in hoc libro præcepta tradidit,
 mentionem fecit. Chrysaorium affatur, in cuius nomine multi etiam
 libri præter hunc apparuerunt, hocque huius rei in causa est. Por-
 phyrus Chrysaorium docebat, etiam ei Mathematica declararet,
 rogavit. is Porphyrium, ut de ætæno igne componeret historiam, tum
 Porphyrius profectus est. Forte inciderunt in Chrysaorii manus
 summa decem genera ab Aristotele conscripta, quæ cum legens
 non intelligeret, ea de re Porphyrium absentem statim certiorē
 fecit, rogantemque ut si ignis historiam perfecisset, ad se reueneret,
 sin minus, aliquid rescriberet, cuius ope librum Aristotelis intelli-
 geret, gessit igitur ei morem Porphyrius, & hunc libellum ei re-
 scripsit. A Platone enim hæc ferme omnia excerptis, eademque pe-
 ne verba usurpauit, ex quo planum est, veteris auctoris esse pro-
 prium. In ordine principem obtinet locum quippe qui nos ad
 decem Aristotelis genera introducit, in quibus de simplici-
 bus vocibus agitur, quæ sunt logicæ facultatis initia. ordinis igitur
 ratione primus liber Logices, est hæcque de ordine sufficient
 Introductio inscribitur, qua in re nonnulli quaerunt, cur infinitum
 sit inscriptus introductio, ambigitur enim grammatices ne
 sit, an rhetorices, quibus responsum volumus, solere nos res
 excellentiores infinite significare, ut Homerus propter excel-
 lentiam commune poetarum nomen efficit apud Græcos suum.
 quid igitur obstat, quo minus liceat ei, qui Philosophiam signifi-
 ficare vult, non definite dicere? præterea introductio vel ar-
 tis, vel scientiæ dubio procul introductio est: quoniam igitur pa-
 tito satis convenienter poterat is, qui nos in illam intro-
 ductus erat, quæ nobis ad ceteras omnes artes aditum patefa-
 cit, si vera eius definitio est, unius tantum artis introductio-
 nem librum inscripsisse? quare de hoc satis. Hic liber est to-
 tus diuisus in partes tres, in una, de ipsis quinque vocibus agit,
 in alia easdem dupliciter comparat, & quid illis commune
 sit, quidque proprium declarat. quid uidelicet Generi, quid Spe-

dict, quidq; Proprio, nec non Differentiæ, & Accidenti commu-
ne sit, in tertia quid commune habcant inter se. Sed antequam Phi-
losofus ad hæc aggrediatur in procemio libri totius argumen-
tum exponit, utilitatemq; & docendi formam, qua vtitur, declarat
loquetur enim tam clare, & perspicue, vt introductionis modum
non excedat. Sub logicen, quæ Philosophiæ instrumentum appel-
latur, hic liber reducitur: docet enim quid ad demonstrationis ef-
ficiendæ principium conferat, quæ quidem genere rariocinatio
est, quæ species est compositæ orationis, quæ item genere oratio
est. Postremo ad decem genera Aristoteles perducit, quæ ad logi-
cam tractationem spectant. Logice non est Philosophiæ pars il-
la quidem, sed instrumentum, ut rationibus firmabo & docebo,
cum reliqua, vt institui, deinceps persequar.

CVM sit necessarium Chrysaori & ad decem
summa genera percipienda de quibus Arist.
scripsit generis, differentiæ, speciei, proprii,
atque accidentis cognitionem habere, hæc;
contemplatio ad definiendum, & ad ea om-
nia, quæ de diuisione, ac demonstratione præcepta sunt, utilis-
tatem afferat, institui tibi ea breuiter, & enucleate declarare,
quæ maiores vestri literis, monumentisq; consignarunt qua in
re quæstiones obscuriores silentio inuoluam, & eas, quæ facilio-
res sunt, mediocri coniectura informare conabor. ac ne uager
latius de generibus, & formis consilent ne ipsa per se, an in solis
animis sint, deinde si per se cohercant, corpora ne, an expertia
corporis existant, atq; num auulsa sint ab iis, quæ sensibus per-
cipiuntur, an in iis ipsis insideant, & omnia, quæcunque ad huius
modi disceptationum genus pertinere videntur, dicere præter-
mittam, cum hoc magnum opus, & arduum sit, & magnæ, ar-
duæq; cogitationis indigeat: at quomodo de illis, atq; iis, quæ cõ-
memorauimus, Veteres, ac præsertim Peripatetici probabili-
liter differuerint, tibi exponam.

Quæcunque sunt, suapte natura bonum expetunt, siquidem ori-
go rerum omnium bonum est. omnia igitur ad bonum tâquam p-
prium boni referuntur, a quo unaqueq; res, cū eius plus, minus ne
pro suæ capacitatis mensura particeps sit, perficitur. malum igitur
expetit nemo: iuerum qui malum sibi alicuius, id ipsum tan-
quam bonum appetere videntur. Siquis igitur quempiam ad ali-
quid hortari uoluerit, bonum illi ostendit inde prouenturum, ut
ea de causa illum in suam sententiam trahat. Porphyrius itaq;
cum uellet iuuenes ad librum legendum excitare, & inflammare,
initio bonum ex eo profecturum indicauit. uerum quoniam boni
duplex est, alterum ut finis, prout ualitudinem bonum dicimus,
alterū ut ad finem, uelut uenam alicui incidere, non causa sui, sed
ualitudinis bonum esse affirmamus. hoc loco necessarium, non ut
proprium bonum, sed ut ad maius bonum refertur. nam ut dici-
mus, si ualitudini restitui uis, uenam tibi incidere necessariū est, sic
hic necessarium Philosophus dixit. quippe cum hic liber ad decem
genera, tanquam ad finem referatur. neq; tamen bonum est, ut fi-
nis, sed ut ad aliud collatum, & ut uno uerbo complectar, necessa-
rium hunc librum dixit esse, uelut qui ad maius quoddam boni
nos perducit, & ita utilem esse, uel absolute per se necessarium, cū
fieri non possit, ut si hunc cognitum non habuerimus, Philosopho-
rum libros percipiamus. Necessarium dupliciter a Philosophis ac-
cipitur, uel tanquam utile, uel ut fortuito contrarium, utile illud
appellant, quod alterius gratia sumitur, ut uestiri, exui, hæc enim
eo sumuntur, ut corpora minus detrimenti patiantur, & ob eam
causam longiorem uitam degant. necessarii quod fortuito aduer-
satur, est, sine quo subiecta res constare non potest, ut animalia,
quæ pulmonem habent, continuo respirare, ut uiuant necesse est,
respiratio igitur necessaria est, si quidem animalia pulmonem ha-
bentia sine respiratione uiuere non queunt. hic igitur liber uel prio-
ri significatione, uel posteriori necessarius dicitur, uerum secunda
fieri nō potest, quoniam illi, qui Porphyrium præcessere, philoso-
phorum scripta non ignorarunt. constat enim inter omnes librū
hunc tanquam utilem, dictum esse necessarium, utpote qui philo-
sophiæ præcepta nobis reddat clariora, ac dilucidiora. nunquam
tamen necessarius ex significatione posteriori dicitur, propterea
quod Philosophicas res absque huiusmodi libello percipi nō posse
lequeretur. Necessarium hoc loco nō ex libro, sed quinque dicta

sum necum cognitione accipiendus est, quæ quidem nisi sciatur, reliqua nunquam accurate intelliguntur: quocirca Porphyrius nō librum, sed quinque uocum cognitionem esse dixit necessariam. atqui antequam hūc librum Porphyrius scripsisset, harum quinque uocum cognitio necessaria erat ad Philosophorum contemplationes, quæ si huiusmodi quinque res incognitæ essent, intellēgi non possent, his igitur liber hanc nobis utilitatē affert, ut quæ disperte, & diffuse ab antiquioribus dicta sunt, unum in locum cōducantur, ac colligantur, & breuior, ac faciliior nobis illorum fiat cognitio. quare Porphyrius hanc inuentionem non sibi ascribit, sed quæ maiores nostri literarum monumentis prodiderunt, in medium proferre studet, Porphyrius tribus de rebus in procēmio dissertit, primum enim dicit, quid sibi in hoc libro propositum sit cum de illis quinque uocibus se dicturū pollicetur, deinde quid afferat utilitatis, cum non solum ad illa decem genera rerū, quorum Aristoteles auctor est, sed ut paucis agam, ad omnes inuestigandæ Philosophiæ uias magnum asserre aiat adiumentum. tum illo se docendi genere usurum promittit, quod facile sit: conueniatq; iis qui ingrediuntur ad studiū. nihil enim addit, quod eorum intelligentiam luperare uideatur, qui primum instituuntur, quippe qui neque longitudine, aut contractione orationis, aut ambiguitate, aut inflexione, atque immutatione uerborum utantur: quibus omnibus, deterreri adolescentes, & a legendis libris auerti solent. Porro coniunctio illa, & nobis indicat hunc librum non modo ad decem summorum generum Aristoteleorum perceptionē, sed etiam ad philosophiam uniuersam conferre. præterea inquit decem summa genera, ut innueret non solum utilem hunc librum ad Aristotelica decem genera, uerum ad alia etiam, quorū alii auctores extitissent. Plerique enim Aristotelis commilitones præceptorem imitati de primis generibus, de interpretatione, ac resolutione, & iudicio conscripserunt. Sunt igitur hæc uoces nobis adiumento non solum ad decem illa genera, quæ Aristoteles literis consignauit, sed etiā ad ea, quæ Archytas Tarentinus, & alii, qui Philosophiam diligenter tractarunt, memoriæ prodiderant. Ambigunt nonnulli in ipso initio, cum Porphyrius dicat, Cum sit necessarium, & ea quidē dubitatio præter rationem est, atq; infirma, uerū propter consutationē, a qua dilucida fit, relatu digna, & valde utilis. aiunt enim, eius, quod est, aliud necessarium est, aliud

contingens, aliud instans, necessarium est, quod semper eodem modo se habet, ut cum sol terras larga luce complet, dies est. quod uero contingit, esse potest, & non esse, ut legere, & non legere, nā ubi unum ponetur, esse alterum non poterit, nisi sit potestate considerati, instans illud est, quod tum re ipsa est, & quod præsens sit illud. itaque, quod est, iis omnibus non est æquale. non enim recipiuntur ita, ut cum alterum sit, alterum uicissim inferat, ueluti proprium, & definitio. quæ mutuo utrique termini esse possunt, & iis uidelicet, qui subicitur & is qui de subiecto dicitur. nam hæc duo proprium inquam, & definitio uicissim retro commēant, alterum quidem ipsorum subiectus terminus est, alterum uero, is qui de subiecto enunciat. sed quis nam subiectus terminus, aut is qui in subiecto dicitur, est? subiectus apud philosophos appositio articulo dignoscetur, ei uero, qui de subiecta re assertur uerbū est, uel actione, uel potestate coniungetur omnes enim termini, qui enunciantur, aut nomina sunt, aut uerba, nominibus quidem uox re ipsa, uerbis autem facultate cōnectitur. uerbi causa, si dixerō homo, subiectam uocem dixerō, si animal est, addidero, eā dictionem addidero, quæ de uoce subiecta dicitur, illud igitur, quod est, omnibus æqualiter non inest. nec terminus qui dicitur, quique subicitur, necessario, & ei, quod inest, quodq; contingit, æqualis est, sed erit plus aliquanto, quam illa omnia, non enim consequentia quadam sese uicissim inferunt, quoniam quicquid necessarium est, uel contingens, uel instans, id ipsum, quod est, dicitur, at contra siquid est, non semper uel necessarium est, uel contingens, uel instans, uerum siquid illorum fuerit, nullum cæterorum esse poterit quippe cum id, quod contingere potest, neque necessarium, neque instans sit. Quid igitur cauere fuit, cur Porphyrius, qui uult omnes terminos qui dicuntur, uel maiores esse subiectis, uel æquales nunquam tamen minores, necessarium, quod minus censetur eo, quod est, utpote cum id, quod est, latius pateat, fecerit enunciari? sic enim dicit, Cum sit necessarium: nos igitur, uerisimū esse minus de maiori dici non debere respondemus, sed negamus, id quod est latius, quam necessarium seipere, ac manare. illa nomina proprie latius manare dicuntur, quæ de multis enunciantur, & in multis sita sunt, quedam enim res est, quæ per se considerata proprie constat, ut animal, quod de cane, equo, & homine dicitur, si quidē in iis consistit, & propriam habet naturam consideratum p se.

Si igitur quid animal sit, definitione explicauerimus, substantiam animata sensus participem esse dicemus: nam omnia, quaecunque proprie per se non constant, (ambiguae enim uoces sunt canis, Atax, & id generis per multa, quae non constant propria eorum uel, ac natura.) communiora nomina dici non debent, sed uoces tenues quippe quae res non sint, quod enim latius patet, quam aliud quicquam, ipsum prius per se sit oportet, & eo pacto erit altero communius, at illud quod est, cum per se non existat, sitque cum necessario, contingenti, & instanti nominis solum communitate conueniens, nullo illorum amplius erit, uox enim tenuis est. Preterea si communius esse uelint, tanquam genus dicent, sed genus eodem tempore diuisum in se formas continet, quas aequi coherere facit, neque permittit unam esse priorem altera, uel posteriorem: uno igitur, eodemque tempore necessarium esse contingens, & instans conuenter cogitur, quo nihil falsius. nam necessarium semper est, contingens, & instans, quandoque id itaque, quod est, eorum genus non erit, neque necessarium latius patebit. id namque, quod est, ambigua est uox, & non genus, adde non esse naturam quadam definitam ac distinctam, quae in unoquoque singulatim insit, ut in generibus uidetur. Si item res omnes uel finitae sunt, uel infinitae. (nam signa, quibus res definiuntur, quatuor sunt, omnis, aliquis non omnis, nullus, quae sane notae determinationes a Philosophis appellatur nullam aliam ob causam, nisi quod ex iis determinatur si quid de aliquibus uniuersis, aut singulis definitur, ac pronuntiatur, si quis Omne, dixerit, uniuersum, Si Aliquis, partem significabit, ab omnibus penes Philosophis singulas res non definitas partes esse determinatis demonstratum est ita, ut si dicatur, homo uenit, id est sit, atque aliquis homo uenit, Porphyrius cum absque determinatione diceret, Cum sit necessarium, neque omne apponeret, illud sit pro parte accipit, perinde ac si dixisset. Cum aliquid sit necessarium, nam id, quod est, in parte sumptum, idem quod necessarium ualeat, quemadmodum ipsi quoque fatentur, quare si id, quod est, non tenuis uox, sed res fuisset, quae proprie constaret, uelut animal, non per se de eo necessarium sine illa determinatione dici poterat. Ad haec, quando res significare uolumus, id per rectum casum hoc modo, homo, bos, equus, facere solemus, at quando rei partem, uel quod ex re est, in secundo casu, ut si dixerim Socratis, aliquam ipsius partem, uelut manum, uel caput, uel aliquid, quod

prope eum sit, ut domum, & librum significabo Si igitur Porphyrius rectum casum dixisset, rem plane ipsam significasset, siquidem aequaliter partem de uniuerso dici uideretur. sed quoniam obliquum dixit, uel partem rei, uel quippiam ex re significauit. necessarium enim aequale est parti eorum quae sunt illius, quod est, ut homo aequalis est alicui animali, & manus parti alicuius hominis par est. proinde si quispiam uelit id, quod est, ob hanc rationem proprie constare, non tamen est Porphyrio uitio uertendum, quod necessarium de eo, quod est, tanquam de aequali male dici fecerit. Porro id, quod est, genus non esse necessarii fortuiti, & instantis. neque in super substantiae, ac cidentis, & reliquorum generum, summorum rationibus affirmabo. In quibus aliquid prius est, & posterius, quod de iis communiter dicitur, genus non est. genus enim fortissimum est genus, formae in eodem tempore per se coherent, & una earum quaeque habet, ut in seipsa, & non in aliis existat: accidens si substantia posterius erit, & ab illa habebit, ut sit, & insit, erit contingenti posterius, in illo. non habet, ut sit. id igitur, quod est, de eis, non ut res cognomines faciant, sed ambigue dicitur: cum praeteritum genus non sit, cum in iis prius, & posterius esse uideatur. ex quo perspicuum est, accidens in substantia, & instans in contingenti, non tamen in eisdem, situm esse, propterea quod sequatur. ut si substantia, & contingens tolleretur, accidens, & instans simul auferrentur, sit uero eae species, substantia inquam, & contingens, in quibus id, quod est non consistit, amoueatur, quod reliquum est, non erit amotum, quanquam. non species canis intereat, hominis tamen, bouis, equi & aliorum non corrumpentur. his igitur rationibus aliorum dubitationem per absurdum, nostramque dissolutionem utilem, claram, perspicuam, & concinnam esse demonstrauimus. Quin etiam nonnulli principium damnant, atque inquirunt, id, quod est, ambiguum est, ambiguum infinitum est, illud igitur quod est, infinitum existit. at initium ab infinito sumere non decet: quibus id, quod est, non ambiguum esse, sed ab uno aliquo, respondemus, prout a Medicina & librum, & instrumentum Medicinale appellamus. nam Medicinae instrumentum, & Medicinalis portio ad unam ualitudinem referuntur. quid autem sit ab uno esse, in decem summis generibus percipimus. Existit etiam hoc loco quaedam quaestio, quid scilicet cauae fuerit, cur id, quod est, necessario praeposuerit. id quod nos

tribus esse factum causis ostendimus. prima, ut id, quod latius patet, principem locum obtineret, secunda, ut elegantior esset, nam si dixisset. ἀναγκαῖον εἶναι, non adeo vocalis oblatum fuisset locutio, tertia, ut a generalissimis (ut aiunt) initium sumeret. ita fit, ut cum Porphyrius vellet a generalissimis doctrinam exoriri, id quod est, antetulerit necessario. quærent demum, cur non regnum est, aut bonum, aut vile, sed necessarium dixerit. cui sane questionis duplici diuisione occurrendum est. Scire oportet bonum, & vile sibi ipsis esse subtrata ac vicissim coherere. vtile in duo distribuitur, in utile, quod genere ambiguum est, & in necessarium. bonum est, quod causa sui experitur, ut beatitudo, pietas. utile est, quod a necessario distinguitur, quod & inesse, & non inesse potest sine interitu rei, cui inheret, per hoc indumentum. Necessarium insuper duplex est, vel quod per se appetendum est, nihilque a bono differt, ut beatitas, sanitas vel quod alterius causa optabile est prout venæ incisio, potioque Medicina. in prima significatione quinq; vocū cognitio necessaria est, ut pote quæ nos ad decem summa genera, atque vniuersam discedendi viam ac rationē ducat. *necessarium* 6. quod sane necessarium sex modis dici constat, quippe cum, & materia, & ratio, quæ in homine inest, necessaria dicatur deinde necessarium appellatur quod per se fugiendum, atque alterius gratia sit desiderandum. dicitur tum necessarium quod per se optandum sit, necessarium item dicitur, quod nec per se expetendum, nec fugiendum, sed propter aliud quicquam suscipiendum sit, veluti sunt quedam medicinæ portiones. postremo illud necessarium est, quod & sui, & alterius gratia amplexandum sit, qua significatione liber hic & sui, & alterius causa necessarius esse dicitur. {Cum sit necessarium Chrysaori & ad decem summa genera percipienda, de quibus Aristoteles, scilicet, generis, differentie, speciei, proprii, atque accidentis cognitionem habere} Quoniam Aristoteles in decem generibus pertractandis de generalissimis decem vocibus differit, quas differentis, & proprii separat, ac distinguit, generumque & propriorum, ac differentiarum illic mentionem facit, generis, & differentie, nec non proprii, & speciei cognitio illarum vocum comprehensionem nobis faciliorem reddet. Porphyrius coniunctione Et, usus est, ut non modo ad Aristotelicam summa genera, sed ad ea etiam, quæ deinceps subiungit, utilem hunc librum ostenderet. Nonnullorum opinio fert

Porphyrium. Et, apposuisse, ut etiam ad ea genera, quæ Aristoteles scripta reliquit, harum quinque vocum cognitionem utilem esse declararet, quod quam alienum a ratione sit ex hoc intelligi potest. nam ipsemet Philosophus statim explanat reliqua, ad quæ asserat adiumentum. preposuit vero differentiam speciei, quoniam ordine doctrinæ prior est. sed quid causæ fuerit, cur genus in vocum enumeratione prius constituerit, suo loco dicemus in præsentia de quibusnam actoribus sit Porphyrius, exponamus. Sunt itaque Genus, Differentia, Species, Proprium, & Accidentis, quæ declaranda sunt. ac si uoluimus cognoscere, cur hæc uoces hunc ordinem sortitæ sint, (non enim putare debemus id temere factum esse) erit de hac re paulo altius oriendum. Vniuersa quædam, & singula in rebus esse sciendum est, sed quoniam singulas res interitui obnoxias esse oportebat, prouida, solersque mater rerum omnium natura, quiddam quod latius pateret, atque omnia complecteretur, eorumque formas conseruaret, excogitauit, idque cum esset vacans nomine, genus, aut speciem Veteres appellauerunt, atque ut hoc perspicuatur, & ordinis causâ nobis explorata sit, singula tanquam in exemplo quodam proponemus, Socrate igitur, & Platonem, & ceteros singillatim, statum quoque, & maculosum hunc equum, & illum singula, & indiuidua Philosophi uocauerunt: illa uero quæ singulas res continent, velut vniuersus homo, qui singulos in se homines comprehendit, species coniunctim appellauerunt, quæ uero ipsas species complecterentur, ut animal, sub quo homo, & equus constituntur, genera dicta sunt. his interiecta intermedia differentia est. Differentia enim est quæ admodum etiam Porphyrius post nobis explicabit, quo quidque distinguitur & hac potissimum de causâ differentia in rebus apparet: sed quantum ad genus spectat, nullam esse differentiam perspicuum est. neque enim in animali, quod genus est, homo, & bos differunt, quod & nos, & boues sumus animantes, sed rationis particeps cum accedit, nos ab illis separat: atque ita differentia effecta est, qua homo a boue, & ceteris bestiis rationis expertibus differat. rationis particeps dicitur id, quod mente ducitur, & ratione, ut homo. & angelus: rationis expertus est, quod præter rationem, atque iudicium uiuit. veluti sunt equus, bos, & reliqua generis eiusdem. ita fit, ut differentia minus, quam genus, & magis quam species pateat. id

quod exemplorum appositione perfectū. ac clarum fiet. ratio-
nis particeps, & mortale minus patent, quā animal si quidem ea
ab animali continentur, rationis particeps, quæ differentia est, cū
angelum, & hominem comprehendat latius quā homo, quæ spe-
cies est, serpit, ac manat. Præterea differentia magis angusta est,
quā genus, quatenus sub genus cadit, latior specie est, quoniam
rationis cōpos & expers habet in se, sub quæ omnia animalia si-
mul cadunt, species vero unum tantum, velut hominem, equum,
& aliud quicquam comprehendit. Proprium est, quod in sola, to-
taq; specie inest, ut in homine natum esse ad risum, in eo enim so-
lo, toto, & semper intelligitur. Accidens est, quod abesse potest si-
ne eius rei, in quo situm est, interitu. vt candor, nigror, accubatio,
inclinatio, sessio. Ex iis igitur quedam rerum naturam perficiunt,
quædam extrinsecus adveniunt. genus, species, & media inter hæc
differentia, rei naturam absoluunt, quoniam ex ui, & natura dictū
tur existere, animal enim unumquodq; perficiunt, atque unaquæ-
que res horū trium particeps est, vt manifesto apparet in Socra-
te. nā quatenus animal est genus habet, qua rationis compos. &
mortalis, differentia, quia homo species. simili quoq; modo in Pla-
tone, atq; Alcibiade. reliqua duo proprium, & accidens, nihil quic-
quā rei naturæ conferre, sed adueritia esse dicuntur, propterea
q̄d rationi notioris eius rei, quæ subicit, nulli usui sunt: ex quibus
propriū illis, quæ rei naturam consiciunt, coniunctius est, quam ac-
cidens, ex eo quod proprium semper alicui inest, accidens tum in
est, tum abest. huiusmodi separari posse dicuntur, quoniam si ea
secreta esse cogitauerimus, nihil hominis naturam imminuent. id
si ita esset, nigros, non esse homines dicendum esset, quod absurdū
videtur, atq; si ridendi habilitatē amitteremus, nihilo tamen se-
cius homines essemus, cum omnes hominis actiones exercere
possemus. Iis in hunc modum constitutis, quonāmodo progressus
sit Porphyrius, animaduertite. Ea quæ rei naturā perficiunt, præ-
posuit, secundo loco quæ nihil auxilii præstant, collocavit ex iis
præterea, quæ naturā absolutam reddunt, genus utpote quod ma-
gis pateat, primū obtinuit locum: differentiam deinde tanquā mi-
nus angusta, quam genus, sit: postea speciem ueluti minus paten-
tem differentia, constituit. Illorum, quæ nihil quicquam afferunt
rei naturæ, proprium quod ad rei naturam propius accedit, acci-
denti præpositum est, accidens extremum locum habuit, tanquā

nihil ei sit cum prædictis cōmune. & uti ipsum solum sine interitu
eius rei, in qua inhaeret, adsit, atq; absit. Est autē hoc loco non
immerito querendum, quonam modo accidens sit generi, & spe-
ciei contrarium, siquidem in genera, & species distribuitur. aliud
nos esse dicimus, si unumquodq; quatenus habet, ut sit, considere
mus, & aliud, cum, ad aliud referatur. cum enim quid quippiam p-
se sit, spectamus, hoc substantiam, illud q̄ quantum, hoc Quale ef-
se affirmamus. cū vero ad summa genera, quæ post substantiam
sunt, respicimus, ea quia non cōstant per sese sed ad substantiam
annuntur, substantiæ accidere dicemus. In unoquoque itē ex
decem generibus cū illud, quod magis uniuersale est, & quod ma-
gis singulis rebus conuenit, & illud, quo ea quæ singulis rebus
accommodantur, a magis uniuersalibus diuiduntur, prospicia-
mus, horum unum genus, alterum differentiam, alterū speciem ap-
pellauimus, ita vt idem aliter consideratum, genus, species ue, aut
differentia dici possit. Iis enim differentiæ quæ in summis gene-
ribus insunt, cognoscuntur, potest item & substantia esse, & ad-
uentitiū. hæc q; contemplatio ad definiendum, & ad ea omnia,
quæ de diuisione, ac demonstratione præcepta sunt, utilitatē affe-
rat. Hoc primū in loco Aristotelis, & Platonis artē differendi
diuersā esse sciendū est. Aristoteles quinque modis, ut uidere est
in topicis, opiniones affectat at Platonis dialectica in quatuor tā-
tū uersat, diuisione, definitione, demonstratione, ac resolutione. hic
igitur liber & de definitionē, & ad ea omnia, quæ de diuisione, ac demō-
stratione præcipiuntur, assert adiumentum ita fit ut ad Platonis
differendi autem utilis exsistat. ac si ita sceres habere, ad uniuersam
Philosophiam magno nobis erit adiumentum Philosophia qua-
re partita est, prima pars in diuisione, altera in definitione, tertia
in demonstratione, quarta in resolutione uersatur. huius igitur lo-
ei sensum haud secus intelligendum censeo, ac si Porphyrius dixisset,
hunc libellum non modo ad Philosophorum libros percipiē-
dos, sed etiam si nulla illorum scripta extarent, posse viam rerum
omnium inueniendarum studiosis inpedire sed de singulis est
ordine differendum. Diuisionis igitur interest, propositum genus
in proprias differentias diuidere, hæc q; distinguēdi est ratio. Ani-
mal in id quod ratione utitur, & quod rationis expers est, diduc-
tur, utrum nō sic animal aliud est homo, equus aliud & aliud hoc
quippiā, nam illos qui res distribuunt hoc modo, & coquis male

dub.

ad.

nota regis
Ab.

fructu secantibus, & obsonia mēbratim nō distinguētibz, id est imperfectis, rudibusq; hominibus, ac physicae rationis ignavis similes esse. Plato in Philosophia iudicio doctissimorum hominum facile princeps opinatur id quod scriptum reliquit. Proprium definitio est, unicuique rei propriam definitionem dare, principem divisionem ars definitiva consequitur, quoniam definitio divisione fitur, cum ex generibus, & differentiis, quae rei naturam absoluant, ac complement, elicitur. is igitur, qui definit, ex diuisio genere assumet, quae ad definitionem faciunt, veluti si ex hac animati diuisio in animal, & plantā, & animalis in ratione utens, & ratio nis experts, mortale, & immortale excipere hominē voluerit is, qui definituratio utens, & mortale animal excipiat. Demonstratio proprii est, ex propria natura res demonstrare, non quomodo oratores solent, apud quos cū rei dubiae fidē faciunt, auctori tas valet plurimū: sed quemadmodū Plato praestāti vir ingenio, qui cū animā nullo mortis fato periri veller demonstrare, id ex natura propria animae atque ui cōfirmavit. Anima, inquit, a se mouetur, quod a se mouetur, semper mouetur, quod semper mouetur, immortale est anima igitur immortalis est, ita fit ut qui demonstrare voluerit, hunc morē teneat necesse sit. etenim demonstrationes ueræ ex definitionibus sunt, definitiones rei um, & naturā patefaciūt. cōstat enim demonstrationes ex rerū sumi ui atq; natura, non autē assumi foris, praesertim cū exteriora nō necessario rem ipsam consequantur. tertiū igitur locū sortita est demonstratio, quoniam ipsa definitione definitio diuisione utitur. Munus resolutionis est, composita in simplicia, ex quorum cōpositione sunt facta, dissolvere, vt grammatici quoq; facere solent, qui orationē in nomen, & verbum, hæc in syllabas, has in elementa diducunt, at Philosophi naturae interpretes, ac virtutis magistri de rebus agunt, quippe qui hominem in caput, manus, & pedes, hæc in ossa, carnem, & neruos, eadem in quatuor elementa, ea demum in materiam, & formam, disperciunt. resolutione in ratiocinationibus utimur, cum, eas in propositiones, & propositiones in terminos deducimus, id quod Aristoteles in his libris docet, quos de hic arte cōscripsit. prima igitur omnium est diuidendi ratio, altera delinendi, tertia demonstrandi, quarta denique resoluedi, ac tris duntaxat mentio facta est, quoniam hic liber est ad illas, maxime utilis. de generibus enim, & differentiis verba facit, ac docet.

etenim

etenim qui diuisionis scientia ceteris, genus in species per differentias proprias recte distinguatque is qui definit, ex genere & differentiis definitionē faciet, Demonstrationes definitionibus constant, & definitiones ex generibus, & differentiis, vt dictū iam est. Id ipsum alia quoque ratio potest probari. Illae tres inter se coe ligatae admodum sunt, vt definitio diuisione, & demonstratio utriusque utatur, nam qui demonstrat rerum definitionem assumit, ut rei naturā comprehendat, item definitio diuisione utitur, at resolutione neutra illarum utitur, quin etiam diuisioni cōtraria est, quoniam diuisio unū accipiens, in plura distribuit, resolutio uero usque eo procedit dum in unum definit, nam si hominem accipiat, & in partes dissoluat, partes illas in humores, hos in elementa, hæc de uique in materiam & formam parietur, elementa enim ex materia, & forma sunt constata. Alio praeterea modo sic, Qui diuidit a simplicibus ad composita progreditur, qui resoluit, a compositis ad simplicia regreditur, & ei, qui definit, aduersatur is, qui resoluit, quoniam alter rei naturam cōiungit, alter dispergit. Id alia quoque ratione firmabitur. Si resolutio diuisioni aduersa est, cū definitio sine diuisione fieri non, queat, definitioni itidem aduersam esse perspicuū est, ita fit, ut demonstrationi quoq; cōtraria sit futura, etenim si demonstratio definitione, & diuisione utitur, & his duabus aduersa resolutio est, demonstrationi nimirum erit aduersa. Sed in iis enumeratis qd causae sunt, cur definitionis prius quam diuisionis, quae prior est, mentionem fecerit? quoniam in quam uidebat huic libro propositum esse, ut illarum uocum definitiones traderentur. Compositio a dissolutione differt, quantum tamen ad subiectam rem spectat, nihil interest. nam velut inter ascendentes, & descendentes, ita inter compositionem, & resolutionem discrimen versatur, idq; tantummodo relatione quadam, quando autem a superioribus, primisq; principiis ad inferiora, & vltima descendimus, compositio fit, cum ab vltimis ad prima, descendimus, resolutio, & quoniam compositio, cum id coagmentauerit, quod statuerat, finem construendi faciet, ita quoque resolutio efficit, cum id, quod propositum erat dissoluere, nam qui resoluit, quippiam compositum resoluit, nisi fortasse uelit in eo, quod fieri nequit, laborare, seq; exercitare, dum simplex omni cura studet dissolvere, compositum e multorum simplicium compositione constatum est, is igitur, qui resoluit, in

Ammonio in Porphyrio.

C

multa dissoluet. Siquis igitur arbitretur eum qui compositum resolu-
it, illud in unum simplex dissoluere, fallitur ne, an non mea senten-
tia non sane, quin id proxime ad verum accedit. dicemus tamen
compositum in plura coniuncta dissolui, & quod ultimum erit, in
unum tantummodo resolui. Oportet igitur hoc nobis compositum
esse, ut aperte loquar, simplex in multa componi, neq; amplius re-
solui, atq; ultimum compositum in multa coniuncta dissolui. ne-
que amplius in unum supremum compositum iri. Neque uero quen-
quam moueat, quod definitio, quæ posterior est, diuisioni præpo-
sita sit, id enim factum est, quoniam nihil nobis impediendo esse
debet, quin ea, quæ nobis placuerit, in doctrina nostra priora, uel
posteriora constituamus, deinde quatenus ad intelligentiam atti-
net nostram, composita ex definitione cognita priora sunt, quibus
quidem sit rebus, ut non sine ratione definitionem diuisioni præ-
posuerit. Resolutionem fortasse ideo prætermisit, quod eadem,
ac compositio ratione subiectæ rei affectione tantum, ac collatio-
ne, ut dictum nobis est, differre uideretur. Præterea contemplatio
apud Philosophos cognitionem significat. { Institui tibi ea bre-
uiter, & enucleate declarare } quoniam alia quoque docendi uia
est, quæ ita coangustatur, ut tantummodo capitum commemoran-
dorum gratia tradi soleat, dixi breuiter & enucleate, quatenus
scilicet ad eos instituendos pertineat, qui ingrediuntur ad studiū,
deinde addit { Quæstiones obscuriores silentio inuoluam. } Tria
sunt, quæ iuuenes a legendis veterum libris dehortantur, ac reuol-
uunt, longitudo dictorum, obscuritas rationis, qualis est in libro
Aristotelis, qui de interpretatione inscribitur, ac demum recon-
ditæ, exquisitæq; sententiæ. Porphyrius igitur, ut ad se alliceret
etiā, qui audit, ait hunc libellū huiusmodi nequaquā fore. nā neq;
sutura prolixum, neq; difficiles explicatas habiturum illa uerba
breuiter, & enucleate, declarant. cum præterea subiungit obscu-
riores quæstiones silentio inuoluam, significat se reconditas, ab-
strusasq; sententias non tractaturum, inuicem præterea dictata non
esse difficilia, cū inquit, quæ faciliores sunt, postremo breuiloquen-
tē se fore indicat iis uerbis. mediocri coniectura informare cona-
bor, quæ etiam uerba ad doctrinam referenda nō sunt. philosophi
n. certa scientia res demonstrant, nō coniectura assequuntur. Sed
Porphyrius hæc ad Chrysorionem scripsit, quia se ea tantum dictu-
rum spondeat, quæ ad illum instituendum attinerent, cum præter

sim philosophorum sit, omnia uera scientia demonstrare, non con-
iectura coarguere. { Ac ne uager latinus, de generibus, ac formis cō-
stent ne ipsa per se & c. } Breuē, faciliemq; & obscuriorum quæstio-
num expertem doctrinam facere pollicitus est. ne quis igitur ho-
rum disquisitionem minime inuolutam, & latentem esse diceret.
Philosophus esse abditam, & refulsam ex iis clam indicauit, at-
que innuit. erat ergo de iis controuersia ualde abstrusa, quæ data
opera prætermittitur ab eo est. atq; ut apertum id fiat, & distinctius
perspiciatur, quā maxime possumus, plane ac dilucide expona-
mus. Ea, quæ sunt, uel per seipsa cōstant uel in simplici intellectu
ne sunt, ea rursus, quæ per se coherent, uel corpora uel expertia
corporis existunt, illa præterea, quæ corpore carent, ut anima ra-
tionis cōpos atque angelus, auulsa a corpore sunt, alia ut candor
nigro & brutorum animæ a corporibus non distrahuntur, ex il-
lis deinde quæ per se coherent, alia ante multa, alia posterius
genita, & in anima nostra sita sunt. Eorum quæ sunt, quædam con-
stant per se, quædam in solis animis nostris insunt, quæ cum ani-
mo comprehensa sunt, constant, & minime intellecta non cohe-
rent. sed ubi primum insitit intelligentia, ipsa quoque cessabunt
ut in Hippocentauro luculenter uidetur, neque, n. uquam extat,
sed cum nos equum centauroq; conspiciamus, nostra cogitatione
utrosq; coniungimus, atq; ita compositis Hippocentauro nomen
imponimus. hircum præterea, & ceruum natura produxit, utrun-
que nos cogitatione componimus, compactumq; hircoceruum
appellamus. Antisthenes uero genera, & species in solis animis
hæc ratione fretus esse censebat, dicere enim solebat, equum ui-
deo, illam tamen uniuersam equi rationem seu speciem, quā ideā
uocant, non video, hominem isdem video, at non humanitatem.
atque hæc quidem ille, secundum enim sensum solum uidebat, ne-
que rationis auxilio sese in altiore inuentionem, & speculatio-
nem poterat extollere, atq; erigere. Eorum igitur quæ constant,
alia corpora sunt, alia non corpora, atq; ex Veteribus alii pro-
sus hæc esse dixerunt, alii uero non esse uoluerunt. ex illis postea,
qui ea esse prodiderunt, nonnulli corpora, nonnulli sine corpore
esse putauerunt. sed qui corpora illa esse contenderunt. in eadem
sententia persistere qui uero illa corporis esse expertia dicebant
alia ea esse per se sunt arbitrati, alii uero in iis, quæ sensibus perci-
piuntur id quod factum est, quoniam noverant illi ea, quæ corpo-

re carent, de quibus feci supra mentionem, uel per se coherere, ut angelum, Deum, uel in aliis uiti, ut candorem, & figuras, hæc igitur alii per se, alii uero in iis, quæ sensu comprehenduntur, consistere dixerunt, quoniam item corporis expertia, quæ in iis inhaerent, quæ sensu percipiuntur, uel per totam rem sese porrigunt, atque extendunt, ut candor in fuco, uel extremitati solum insident: ut in globosa figura cernitur, alii ea ipsa per totum se perfundi aiunt, alii uero in sola superficie residere tradiderunt: Sunt etiam, qui nonnulla coherere in iis, quæ constat, arbitrentur, nec alia ratione posse constare, quam locum, & tempus, cum ea cōtineant, quæ sub sensum cadunt, cum igitur tot scēte sint, atque hominum opinionones, qui prædicta negent, & affirmet, quæstio de generibus, & formis in controuersiam adduci poterat, sint ne, an in simplici quadam ratione & intelligentia contineri, prout Antisthenes cēfuit, dicendum sit, at postquam hæc ita esse, & constare inuentum esset, existerat etiam quæstio quadam subdificilis corpora ne essent, an corpore carerēt, huius namque diuisionis utraque pars fautores habuit, qui eam studiose defensionarunt, uerum cum esset competitum ea esse sine corpore, poterat oriri dubitatio, utrum a materia distraherentur, an in multis essent, & a materia dirimi non possent uerū ut hoc clarius, atque illustrius fiat, exemplum quoddam adfigam, neque enim fortuito, & nullis innixi rationibus, alii corpora, alii corporis expertia esse dixerunt, sed ratione quadam utrique ducti, neque inter se contrarii iure procedunt. Intelligentur annulus, qui alicuius, ut pote Achillis, imaginem insculptam habet, multæ insuper ceræ sint, & ab annulo imprimantur, ueniat deinde quispiā uideatque, ceras omnes unius annuli impressione formatas, annuliq; impressionem in mēte continere, si gillum annulo insculptum ante multa diceretur, in cerulis impressionem in multis, quod uero in illius, qui illo venerat, intelligentia remāserit, post multa, & posterius genium diceretur, idem in generibus, & formis intelligendum censeo. Etenim ille optimus, & præstantissimus procreator mundi Deus, omnium rerum formas, atque exempla habet apud se, ut si hominem efficere uelit, in hominis formā, quam habet, respiciat, & ad illius exemplum ceteros faciat omnes, ac si quis resisterit, dicitque rerum formas apud ereatorem non esse, quæso ut diligenter attendat, opifex, quæ facit, uel cognoscit, uel ignorat, sed is, qui nescit, nunquā quicquam

faciet, quis enim id facere aggreditur, quod facere ignorat? neque enim facultate quadam rationis experte aliquid aget, prout agit natura, ex quo conficitur, ut natura etiam operetur, & si quæ faciat, non aduertat si uero ratione quadam quicquā facit, quod cumque ab eo factum est omnino cognouit, si igitur impium non est, si dixerimus Deum more hominum agere, quæ fecit cognouit, si cognouit, quæ fecit, in ipso rerum formas esse perspicuum est, formæ autem in opifice sunt, perinde ac in annulo sigillum, hæcque forma ante multa, & auulsa a materia dicitur, at qui hominis species in unoquoque homine est, quemadmodum etiam sigilla in ceris, & in multis, nec auulsa a materia diceretur, at cum singulos homines animo cōspicimus, & eandem in unoquoque formam atque effigiem uidemus, illa effigies in mente nostra insidentis post multa, & posterius genita dicitur, uelut in illo quoque dicebamus, qui multa sigilla in cera, uno & eodē annulo impressa conspexerat, poterit hæc a corpore separari, cum non in corpore, sed in anima inhaereat, nō separari uero, quoniam per sese separari non potest, non secus, quæ formas ante multa posuit ille non linguae solum, uerū etiam animi, ac virtutis magister Plato, negat, n. has absolute opificis intelligentias esse, sed substantias quasdam, quæ animo cernantur, & ratione intelligentur, in quas opificem intruere uult, ut ea, quæ, hic sunt, ad illarum primarū imaginum exemplū, efficiat, ac condar, Porphyrius igitur ait se noluisse querere, nisi ea quæ corpore carent, a materia, ueluti ea, quæ in opifice sunt, separari uel nō separari possint, sicut ea quæ in multis sunt, separari uel post ea, quæ sensibus percipiunt, id est ea, quæ post multa sunt. Scire quoque debemus de iis Arist. a Platone dissentire nā. Arist. uult illas a materia nō posse separari, Plato uero separari cēset posse, uerū, denōstrare quōdāmodo hi principes Phylorhorū inter se dissideant, atque discordet, propterea quod Arist. formas illas naturaliter intelligere uidet, ad hoc nostrū institutū nihil pertinet. { At quō de illis atque iis } Promiserat Porphyrius se librum hunc utilem ad Arist. summa genera confectorum, quæ progressus, & uite quædam sunt ad uniuersam phylosophiæ speculationem, quæ in disserendi subtilitate versatur. Orationis uero multæ partes sunt, enuncians, oprans, uocans, imperans, atque interrogans, ac præterea multæ quas nunc colligere propositum non est. in iis, n. quæ logica appellantur, quia differuntur subtilius

non de omnibus, sed de enunciante solū oratione agitur. ea enim nunciatur animæ est, quæ intelligenti prædita est, & cognitione, ceteræ vero ei animæ attribuantur, quæ libidinum æstu fluctuant. nam qui rogat, aliqua cupiditate ductus rogat, Siquis item quem priam vocat, aliquo desiderio impulsus vocat, idem agit, qui aliquē alloquitur. Sola enuncians oratio vera est, aut falsa. reliquæ nec veræ, nec falsæ sunt. ita quoque fit, si quis deprecetur. Enuncians oratio vel vera, vel falsa est, veluti si animā mortalem, vel immortalem esse quis demonstrat, semper vel verū, vel falsum dicit. est enim enuncians oratio, quæ rem esse, vel non esse demonstrat. atque duas habet voces, quæ termini dicuntur, quarum altera subiicitur altera de subiecto quippiam enunciat, sed ut planius, atque apertius id fiat, exemplum apponam, quod animal est, homo, quia de eo sermo habetur, subiicitur, animal de homine dicitur. Simili quoque modo in hac propositione, Anima immortalis est, & ceteris eiusdem generis, nam anima subiicitur, & immortalis de illa dicitur. ita fit, ut huiusmodi oratio non immerito illos duos terminos habere dicta sit. Porphyrius poterat quoque de generibus, & formis differere, quatenus ad primam Philosophiam pertinet, cū præsertim de formis generum ac formarum, sint ne apud Deum, an non, oriatur plerumque magna dissensio. vera igitur Platonis opinio est, qui ideas animo cerni, & ratione intelligi, ac per se consistere vult, quas & vere, & primo substantias appellat. siue etiam non vera, ut Aristoteli videtur. naturaliter querimus, quando consideramus, natura ne in seipsa formarum, generumque rationes habeat. natura enim non facit perinde, ac nix, quæ nulla ratione trigidum reddit quippiam, vel ut ignis, qui adurit, sed omnino ratione quadam efficit. & si quæ faciat non cognoscit. potest item alio modo naturaliter queri, utrum videlicet hæc in multis sint, utrum inquam vniuersum animal, & vniuersus homo in multis esse dicatur. & quæ nam natura iis singulis communis spectetur, sed id, quod ita consideratur, diuidi nullo modo potest. possumus demum de iis querere ea ratione qua solent it, qui dissident inter se ita, ut prima illa argumentandi principia non transgrediantur, cum scilicet investigant, num quædam sint, quæ aliquibus subiiciantur, & nū quæ dicantur de quibusdam, Genera de formis, ac differentiis, non tamen contra, dicantur. Dicitur enim, est genus differentiam specie, ordinem quendam seruare, siquidem genus in vocibus primas te-

net, secundum locum species forcitur, iis intermedia differentia est. Superiora de inferioribus dici debent, non tamen reciprocat. nam si dixerimus, Omnis homo animal est, verum dicimus, ac si reciprocabitur oratio, ut dicatur, Omne animal homo est, falsum dicitur. omnis ite equus rationis expertus est, verū est, sed omne rationis expertus equus est, falsū est. nam rationis expertus non debet equo subici, ut nec etiam animal homini, ut recens dicebam. est igitur explicandum qui termini subiiciendi, & qui dicendi sint, id quod Philosophus deinceps faciet, ac propterea addidit, probabiliter, id est ut ad eam Philosophiæ partem spectat, quæ est querendi, ac differendi. At quomodo de illis, atque iis, quæ commemorauimus veteres, ac præsertim Peripatetici probabiliter differunt ratione differendi videtur, quod rerum accidentia inuestigabit. naturaliter disputant illi qui substantiam loquuntur diuine vero, qui rerum omnium ortum, & quare vnaquæque constet, indagant. Cum itaque naturaliter agere de generibus, & formis, ut iam dictū est, sit ea, quæ sensibus percipiuntur, exquirere, ut Aristotelem fecisse videmus, diuine, cum ea quæ in opifice sunt, per scrutamur, ut in Parmenide Plato, hoc loco logico potius more de iis agendum est, quoniam in logica facultate enunciantibus orationibus utimur, in quibus nonnulla subiiciuntur, nonnulla de subiectis dicuntur. Subiectus autem terminus, & qui de subiecto dicitur, aut genus, aut species, aut differentia, aut proprium, aut accidens est. {Quomodo de illis} hoc est generibus, & formis, nam subito de illis verba facit, addens præterea, atque iis, reliqua tria differentiam, proprium, & accidens significauit. nisi forte ita intelligendum sit, ut cum dicat, de illis, genus, differentiam, & speciem, cum addat, atque iis, proprium, & accidens significet. {ac præsertim Peripatetici} Porphyrius horum inuentionem, ac doctrinam non sibi asciscit, sed Peripateticis, qui omnibus, qui ea probabiliter tractauerunt, longe diligentiores fuerunt. Peripateticis id nomen hac de causa impositum est. Diuinum Platonem in academia deambulare solitum, & cum familiaribus congregari, ut corpus exerceret, atque eo pacto ad animi splendorem suscipiendum aptum redderet, literarum monimenta tradiderunt. instrumenta enim signa sunt, quale artificum opificis sit, ita fit, ut etiam Platonis commilitones, propterea quod disputabant inambulantes in Lyceo, Peripatetici cognominati sint, Ac primo ab ipso Platone Ari-

Stoices, & Xenocrates, quorum alter Peripateticorum, alter, Academia nomen obtinuit, profecti sunt. Aristotelici enim Peripatetici ex Lyceo, Xenocratici Peripatetici ex Academia dicebantur. paulo post tempore Aristotelis studiosi actionis cognomen retinuerunt, & loci abiecerunt, at qui se ad Xenocratem applicuerunt, actionis nomen exuerunt, & loci cognomen induerunt, & Academia vocati sunt. Porphyrius itaque, qui Platonis etiam sectam secutus est, institutione quidam ad Platonis dicta, & ad summa genera Aristotelis vtilem scripturus, tibi, inquit, explicabo, quomodo de iis antiquiores, & praesertim Aristotelici (nam ob hanc causam dixit, & praesertim Peripatetici.) locuti sint. Summa genera deesse sunt, Substantia, Quantitas, & reliqua, ex quibus sola substantia se sustentat, cetera ad substantiam annisunt. haec generis descriptio, quae clauda est, omnibus decem conveniet, verum non dicendum est, aequi ceteris, ac substantiae convenire, differunt enim quae sunt, quoniam quicquid acciderit substantiae ut videlicet tanquam genus in species, quae sub ipsa sunt, diuidatur, in ceteris itidem accidens efficitur, distribuitur enim ipsa quoque species, quae sub ipsis existunt, veluti genera, verum aliud est, si quatenus substantiae, & accidentia sunt, atque aliud, si prout summa genera, id quod omnibus commune est, considerabuntur.

DE GENERE.

ENVS, & speciem non simpliciter dici videtur.

CVM nobis indicauerit, quid libro propositum sit, quamque asserat utilitatem, & quoniam modus ac ratio habenda sit, ut eos instruamus qui recens sapientiae studis opera innauis, dixeritque: uelle quaestiones difficiles silentio transire, & faciliores in medium adducere, ostenderit etiam quae abstrusae & quae faciles sint, singularum nunc quinque uocum doctrinam explicare, aggreditur, de genere primum dicit, quoniam cum uoces numerarentur, primae ei delatae sunt, genus etiam ob hanc causam speciei praepositur, quia multas sub se species comprehendit, & quamquam genus, & spe-

cies mutuo sese referat, sunt tamen quaedam ex iis, quae sub eadem rationem cadunt, quibus nonnulla reperiuntur ceteris antiquiora, & eorum causa dicuntur, quemadmodum patris filii causa dicimus, & quatenus homines utriusque sunt, priorem argui similes cognoscuntur, & sese mutuo constituunt eo, quod sub eadem cadunt ratione, quae cum aliquo conferuntur, quaedam substantiae prius sunt necesse est, cum igitur causam eorum quae cum aliquo comparantur, causam inquam priorem investigabimus, eam uel tempore, uel ordine naturae priorem esse conperimus. & illa per causam antiquiorem dicemus. in patre igitur ac filio temporis ratione pater senior est, ipse enim substantia quaedam est, quae filii naturam efficit. igitur hoc modo patrem dicemus filio antiquiorem, Dominus quoque ac seruus, praceptor, ac discipulus, & si ex iis sunt, quae cum aliquo conferuntur, sola tamen causa, non tempore priores sunt, ac tempore quidem itidem essent, si Dominus seruo, & magister discipulo senior esset. idem in genere, & specie intelligi par est genus, & species sub eadem ratione cadunt, quae sub eadem cadunt ratione, substantias prius esse necesse est, genus ratione substantiae ordine naturae quia speciei substantia constituit, prius constitat, ac non tempore, genus enim in species deducitur, omne quodcunque diuiditur, prius suis partibus est, utpote quod illas constituat, genus igitur ratione substantiae, specie prius est, priora substantiam in iis, quae sub eadem cadunt rationem, per causam priora sunt, genus itaque specie antiquius est, ac merito primum locum obtinuit. Quin etiam in hominis ortu naturam eiusmodi ordinem seruare exploratum est, atque testatum, nam semen humanum accipiens primo uitale facit atque animatum, paulo promouens, sensum impertitur, & ita animal efficit, tum libidinem, & iram adiungens, rationis expert animal constituit, postremo ratione perfecta addens, hominem efficit. genera igitur propter substantiam sunt formis priora, sed prout genera & species mutua quaedam relatione simul in aliis sunt, & una dimouent, nomina tantum sunt, Quarendum hoc loco dignum putamus, quid ob causam cum generis doctrinam nobis tradat, speciei, & non differetiae, ac reliquarum uocum meminert, Dicendum igitur ad hoc est quam breuissimum. Genus & species sub eadem cadunt rationem, ut iam dictum est nobis, species enim generis species est, genusque speciei est genus, ea se fit, ut non sine ratione in genere declarandi

speciei mentionem fecerit. quicunque enim ea, quæ sub eandem cadunt rationem docere vult, si vnus meminerit, alterum quoque silentio non transeat necesse est. Aristotelis porro regula, ac norma quedam est, qua Porphyrius vtitur. eam quia seruanda est, vobis ignota esse non velim. Eum, inquit, qui de aliquo ambiguo nomine sit verba facturus. illius nominis significationes prius explicare necesse est, tum dicere de qua significatione loquatur. nominis enim ambiguitas plerumque etiam errorem creat, cum aliam doctor, aliam auditor eiusdem nominis significationem capit. si quis exempli gratia de cœlesti cane sermonem habiturus sit dicat, canis æstus facit, fructusq; discriminat, nisi prius dixerit de quo cane loquatur, auditor in errorem inducetur. omnes igitur canis significationes numerandæ sunt, vt distinguatur hoc modo canis alius cœlestis, alius terrenus, alius marinus est. dicatur postea de cœlesti verbum fuita Porphyrius Philosophorum præcepta diligenter tenens omnes generis significationes enumerat, deinde de quo genere loquatur declarat. quod ante ait, Videtur, nõ ita intelligendum est, ac si quis somniasset, diceretq; sibi quippiam visum fuisse, sed tanquam apparet, exploratum, est & constat inter omnes. Simpliciter quatuor modis dicitur. significat enim ad summam, & vniuersæ, quæ significatio apud oratores in vñ frequenti est proprie, vt cum inquit Aristoteles simpliciter ortus proprium ortum intelligit, temere, & nulla de causa, vt cum dicimus, herus simpliciter seruum verberat, ita est intelligendum perinde, ac si diceremus, perperam hoc est cum nulla causa sublit qua sic affici seruus debeat postremo significat. vno modo, qua significatione dicitur simplicis verbum proxime ad veritatem accedit: ita nunc acceptum est. videtur, inquit, nec genus, nec speciem uno modo dici debere.

NAM & multitudo aliquorum, qui ad unum quidam affecti sunt, atq; inter se cognatione quadam iunguntur, genus appellatur, qua significatione vocatum est Heraclidarum genus ab vnus Herculis relatione ac nonnullorum multitudinis, qui ea societate sūt inter se coniuncti, quam ab illo traxerūt, qua eadē significatione à cæteris generibus secluduntur. Alio item modo genus dicitur id, à quo aliquis ortus initium ducit, siue ab

eo, qui genuit, siue à loco, in quo quispiā natus est. ita. n. Oreste à Tantalō, & Hylū ab Hercule genus duxisse, ac Pindarum genere Thebanum ac Platonē Atheniensem affirmamus. patria enim, perinde ac pater, cuiq; ortus principium præbet. atq; hæc significatio se nobis offerre primum videtur. Nam Heraclide dicitur ij, quibus Hercules initium dedit. Cecropidæ itidem, atq; ijs agnatione coniuncti appellati sunt, qui à Cecrope sunt profecti. Prius enim genus appellatum est, cuiusq; ortus initium, deinde eorum multitudo qui ab uno principio, ut ab Hercule quasi quodam fonte manarunt, quam sanè multitudinē distinximus, & à cæteris distinximus, cum vniuersam multitudinem quæ ab Hercule initium sup̄sisset, Heraclidarū genus vocamus.

Primam generis significationem exponit, quam ait duas habere relationes, alteram multitudinis ad multitudinem, alteram multitudinis ad vnum, vt Heraclidæ ad Herculeum affecti sunt, quatenus ab illo genus ducere dicuntur, & eorundem inter se quatenus sibi ipsis patri, & nepotes sunt, aut quouis alia generis agnatione coniuncti nam illa dictio, quadam, recte addita est quippe cum alia alteri, ex ijs, qui sub eodem genere continentur, relatio sit, vt vel alii aliorum patres, liberi patri, vel fratres, aut consanguinei sint ita, vt huiusmodi genus perficiant. {Qua si significatione vocatum est Heraclidarum genus} cum dixit, Heraclidarum, ipsum ab alijs generibus separauit, veluti a genere Talidarum, & omnium reliquorum. {Ab vnus Herculis relatione ac nonnullorum multitudinis} dux item relationes accipiuntur, vnus ad vnum causæ, & effectus, ut Herculis ad aliquem Heraclidarum, utpote qui causa sit, effectus vero is, qui ab illo profectus est. id quod vel a patria, vel a loco in quo natus quispiam fuerit, derivari potest, prout Platonem Atheniensem genere, & Pindarum Thebanum dicimus. Relatio quatuor modis dicitur. ex arte, ut doctoris ad discipulum, vel ex fortuna, ut domini ad seruum, vel electione, ut amici ad amicum, vel propter naturam ut patris ad filium. sed superiorum relatio est ordine naturæ. {Qua eadem significatione a cæteris generibus secluduntur.} Sciendum est res

distia qui alteram ab altera uocibus, & nominibus, quæ quicquid significant. natura enim nobis est comparatum, ut hunc hominem uocari, hunc canem, & reliqua per multa discremus. & hoc pacto unaquamque rem a cæteris separaremus. Etenim singule artes cū noui quiddam, atque et admirandum alias art ex docere uolant, propriis instrumentis nomina imponunt ita, ut res ipsæ declarentur tibi gratia. Geometria cum multis triangulorum differentias traderent, aliud scilicet tria latera æqualia habere, aliud duo tantum aliud tria non æqualia, propriis nominibus usi sunt, quodque tria æqualia latera haberet, ὁμοῖον, & duo tantum, ἰσοσκελές, & uero tria non æqualia, ὁμοῖον, appellauerunt, cum præsertim ex iis uocibus uellent unum quodque horum triangulorum significare. hæc itaque ratione ex nominibus res significantur. { At que hæc significatio se nobis offerre primum uidetur } Adhibuit generis significationem explanandam aggressus est. fuerat enim indicandum, de quo genere haberetur sermo ipsa tamen exempla nobis argumento sunt, non de posteriori, sed priori uerba fieri. primam enim hanc generis significationem uideri nobis in promptu, & magis ex consuetudine cognitam dicit multorum inquam ab uno vel in multis relationem, quæ prima generis significatio est, se nobis primum offerre, atque in promptu propter consuetudinem inquit esse. Sed est hoc loco non immerito dubitandum, quare primum genus traditū, & non unius ad unū relationē, hoc est secundū genus in promptu esse dixerit, cū illud ordine naturæ notius sit, primum enim ex uno unū, multos deinceps ex multis facit. nos hanc dubitationē hoc pacto tollemus, secunda generis significatio, quæ nobis posterior est, est ordine naturæ certe prior, nam ab Hercule unus primum, multi deinde oriuntur. ac prima generis significatio, quæ natura prior est, quantū ad nos spectat, secunda ē, & quæ natura posterior est, nobis prior existit; atque, ut summarim dicā, quæ ordine naturæ priora sunt, nobis sunt posteriora, quæque naturæ posteriora, nobis sunt priora. Naturæ ordine, ut res exemplo declaret, prima sunt materia, & forma, deinde quatuor elementa, tū caro, & ossa, cæteraque partes generis eius, postremo homo natura enim sic a superioribus ad inferiora deferret. at nos, qui priores ad inferiora, ac pelluiores sumus, a propinquioribus ad longinquiora respicimus, & ab iis, in quibus est maior materie pars,

ad ea, quæ materie expertia sunt, ascendere uolumus. primum enim hominem cognoscimus, deinde ex ossibus, & carne componi illum percipimus, tum hæc ex quatuor elementis constare, hæc postremo a materia, & forma derivari intelligimus. ex quo conficitur, ut quæ natura priora sunt, nobis cognitione sint posteriora, quæque natura posteriora sunt, cognitione nobis posteriora efficiantur. prima igitur generis significatio patentior est, atque expeditior, implicita, & abscondita secunda, id quod fuit in causa, ut Porphyrius illius significationem se nobis primum offerri, & in promptu esse dixerit: cum præsertim a facilioribus doctrinam exordiri debeamus.

ALIO quoque modo genus illud appellatur, cui species subiicitur. eorum forsitan similitudine, quæ prædiximus. Etenim id genus formatū, quæ ei subiectæ sunt, initium est, multitudinēque; uniuersam quæ ipsi subiecta est, continere uidentur.

Existit autem hoc loco quædam questio, quid causæ sit, cur cum alie multæ generis significationes sint, ipse solas has enume- rauerit. nam alias generis significationes esse Plato, qui substantiam, ideam, alterum, motum, & statum eius, quod est, genera constituit. planum, atque apertum fecit. at Porphyrius de his non loquitur, quoniam sicut ante dictum est, sibi propositū erat de iis uerba facere, quæ ad Aristotelem pertinerent. uerū enim uero ipse quoque Arist. in physicis materiam unicuique arti subiectam genus appellare uidetur, ut in Tignaria ligna, in Medicina, humana corpora. & in omnibus naturalibus, materiam primam: sed Porphyrio propositū nō erat hæc proinde, ut physici solent considerare, sed ut faciunt ii, qui differendi, & ratiocinationes efficiendi nam, ac rationem docent. Tertiam igitur significationem connumerat eius generis, de quo philosophis sermo est, quod sunt quandam habet cum prædictis similitudinem. nam ut prima generis significatio duas quasdam relationes habet, multorum uidelicet ad unum, & eorum ad sese, ita quoque species ad genus, & ipse species inter se referuntur. quemadmodum etiam secunda generis significatio relationem unius ad unum, & causæ ad effectum habet, sic & genus unius relationem ad unum, ut animalis ad hominem & effectū ad causam habet. Illi fortasse, qui primi nomina rebus imposuerunt, cum diuersas hominum profapias disceri

uellet, hoc Heraclidarum genus, Acacidarum illud, & aliud Pelopidarum uocauerunt. Philosophi postea illos imitati sua genera nuncupauerunt. nam ut Heraclidarum genus sub se omnes continet, qui ab Hercule initium duxerunt, ita & animal, quod genus est, finit, singulorum enim animalium, hominis scilicet, equi, canis, & reliquorum uniuersale animal appellatur. Ac saepe etiam Philosophi sua genera prius inuenerunt, illi postea, qui nomina rebus imposuerunt, ad Philosophorum imitationem in hominum familiis genera nominauerunt. id enim in utranque partem intelligi potest. id quod in causa est, ut ambigatur, utrum Philosophi huius nominationis principes extiterint, an illi, qui uerba construxerunt. Signo enim est illa dictio, Forisā, quae addita est, Porphyrium hac de re addubitauisse.

TRIBVS itaq; generis significationibus explanatis, de tertia tantum Philosophis habēda ratio est. id quod nobis hac descriptione patefaciunt. Genus est, quod de multis, iisq; specie differentiis dicitur, cum quid quicq; sit, rogatur, ut animal. Ea. n. quae dicuntur cum de uno solo enunciantur, uelut indiuidua, prout Socrates, hic atq; hoc, tum de multis, ut genera, species, differentiae, propria, accidentiaq; non ea quidem, quae propriē in uno, sed quae in multis communiter insunt. est quae genus, ut animal, species, ut homo, differentia, ut rationis particeps, proprium, ut facultas ridendi, accedens, ut quod album est, quodq; nigrum, sedere.

Generis significationibus enumeratis ait Philosophos de tertio genere habere tantummodo rationem, id quod etiam descriptione apertum fecerunt. Nobis igitur quid descriptio sit, quidq; definitio, quae ut inter utranque differentia, & quam ob causam ex descriptione, & non ex definitione genus docuerit, cum definitionis subiectae rei uim, & naturam declarent, propriaq; concludant, & nihil inferant alienum, necessario dicendum uidetur. In omnibus itaque rebus aut unum est, aut plura, & propterea unumquodq; aut ex nomine, aut ex oratione significatur. per nomen

cum unum aliquid, per orationem uero quando aliquid pluribus partibus constans intelligitur. uerbi gratia, si hominem significare uelimus, & ex hoc nomine, homo, & ex oratione, quae est animal rationis compos, mortale, significabitur. atque ea quidem orationum subiecta significans, uel ex sua sumitur uel, atque natura, uel assumitur foris. Si igitur ex rei uel sumatur, definitio dicitur, quem admodum haec, animal, rationis particeps, mortale, quae hominis naturam perficit, uero ex iis, quae aduentitia sunt, eliciatur, descriptio nominabitur. ut homo animal est recte gradiens, latos ungues habens, & manibus utens, haec enim hominis naturae adueniunt, eam tamen non perficiunt, sed tantummodo simul euehiunt hoc igitur inter definitionem, & descriptionem interest, quod definitio ex uel, atque natura rem apertam facit, descriptio uero ex iis quae aduentitia sunt, dicitur descriptio quasi adumbratio quaedam, & primae picturae lineamentum rude, nam uelut apud pictores adumbratio imaginis figuram ostendit, non tamen pure, & perfecte, sic descriptiones rem, non tamen plene manifestam reddunt. definitio autem rem clare nobis referat, definitio igitur perfectae picturae, & descriptio primae pictorum adumbrationi comparari potest, quod etiam in causa est, ut *ὑπογενή* dicatur, quod uocabulum & descriptionem, & rudem, crassamq; adumbrationem significat. Cum igitur definitiones ex genere, & formarum efficientibus differentiis assumantur, summiq; generis genus non extet, ut ne ex ipso met genere, differentiisq; generis definitio traderetur (nam de summo genere nunc sermo habetur) non poterat Porphyrius generi dare definitionem, coactus igitur est, illud nobis ex descriptione declarare. Damus enim operam, ut eas res descriptione explicemus, quas definire nullo modo possumus: itaque generis definitionem dare nequimus, tum, ut dictum est quoniam de summo genere, quod reliquae omnibus conuenit, uerba sunt, summi namque generis non inuenitur genus, desineret enim summum esse, atque ubi genus non est, definitio tradi nullo modo potest. Etenim definitio omnis ex genere, differentiisq; definitam rem complementibus constat. si si genus non sit: non erunt quoque differentiae formarum procreatrices. Efficientes enim formarum differentiae sunt, quarum in generum diuisionibus usus est maximus, de quibus post nobis dicendum erit. cuius igitur genus non est, differentiae quoque efficientes non sunt. cum itaque genus

non fit, nec efficientes summi generis differentie, definitionem quoque non esse sequetur. atque id in causa primum fuit ut generis definitio non traderetur. Deinde cum genus ambiguum sit, non de finitur. decem enim modis dicitur, ut in Categoriis videri potest. ambigua. definitio nihil est, sed putem posse: sunt enim simplices voces, differuntque tantummodo a rebus, quæ ex ipsis significuntur, & definitio rei uim, & naturam significat quorum autem eundem definitiones eadem sunt, res quoque eadem sint, est necesse. unam igitur communem ambiguum definitionem tradere non possumus. quo fit, ut ea per descriptionem explanentur. In iis enim quæ in ui, ac natura differunt, esse eadem accidentia possunt, ueluti hoc in loco luculenter uidetur. Sunt enim inibi multa genera, & quæ pp uim, atque naturam inter se differunt. una tamen, atque eadem omnibus inest ad comprehensas sub se ipsis species relatio Summi igitur generis Porphyrius ideo non definitionem, sed descriptionem tradidit, ut ea posset omnibus decem conuenire. Dubitabit fortasse de his quisquam, & inquit, si ambigua non definiuntur ex eo, quod tenues simplicesque voces sint, definitioque rei naturam significet, quia nam ratione describi possunt: siquidem descriptio accidentium concursione subiectam ipsis uim declarat in eius enim nature, cui hæc accidit, cognitionem nos inducit, cum itaque unam ambiguum descriptionem tradamus, & per eandem in subiecte nature cognitionem deueniamus, non modo nomina, sed res et eadem esse comperietur. quod nihil est, cui fieri posse putem, propterea quod decem genera Substantiam, Qualitatem, Qualem, & reliqua in quibus genus ambiguum est, esse eadem inueniremus, hæc sunt dubitatio reiecta, & confutata esse poterat a nobis, cum nuper diceremus, in iis, quæ ex ui, atque natura differunt, posse eadem inesse accidentia, ex quibus assumeretur descriptio: fieri igitur potest, ut decem summa genera eandem relationem suscipiant. nam substantia cum in se corporeum, & corporis experta continetur, est eorum genus. Quale, item, cum plures species comprehendat, ipsarummet genus est, idem, in reliquis eodem modo, ita fit, ut in omnibus decem generibus una, atque eadem relatio accadat proinde mirum non sit, si una eorum descriptio tradatur, quæ per uim, ac naturam differunt, & ea, quæ describantur, eadem non sint, quippe cum decem genera id commune habeant, ut unum eorum quodque de multis, non tamen de eisdem, aut

aut totidem dicitur ac si forte unū de quatuor formis diceretur
& de totidem aliud, hæc quidem inter se cōuenirent, quatenus
de multis dicerentur, sed quia non de eisdem, ac talibus, discre-
parent, descriptio igitur vel ex utrius nominis, ac notatione, aut ex
fortuita proprietatum concursione sumitur, eaq; proprie descrip-
tio dicenda est, ex notatione, hoc modo, homo dicitur, *ἄνθρωπος*
ἁπλῶς τοῦ σώματος, καὶ τῆς ψυχῆς, quod supra aspicitur vel, *ἄνθρωπος ἀπὸ τῆς ψυχῆς*,
id est contemplans quæ uidet, uel quod oculis altis simili loci ob-
tinentes habeat, ex quo plurima circumspectant. Ex fortuita con-
cursione sic, homo animal est, recte: gradus, latos unges habens
ut supra diximus. Definitio omnis vel ex materia assumitur, vel
ex forma, ex materia, ut cum iram sanguinis feruorem in corde
definimus, ex forma, cum iram esse dicimus ulciscendi libidinem
vel ex utriusque, ueluti cum iram sanguinis in corde feruorem, &
ulciscendi libidinem definimus. ac cū ex sola materia, sola ue for-
ma sumitur definitio, imperfecta est, cum uero ex utriusq; , perfe-
cta est, quandoquidem utrumque significat. genus enim materiæ
simile est, formæ differentiæ, hæc igitur definitio ad nullas alias
res, quā ad eas, quæ intermediæ sunt, transferri potest, siquidem
nec prima, nec ultima genera, neq; differentiæ, quæ generis vim
naturæq; cōplent, sed species, uelut in diuidua solo habeat, ex quo
conficitur, ut eorum descriptiones, & nō definitiones tradantur,
ut Socrates est Sophronisci filius, Atheniensis, Philosophus, uē-
tre opimo, & adipato, caluus, naso adunco, & siquid præterea
in eo iacet. Quicquid dicunt genera, quæ appellantur generalis-
sima, differentiæ, quæ uim generis absolunt, habere, non recte
dicunt: quoniam eas tantum differentiæ habent, quibus genera
in partes diuiduntur, non quæ generis vim, naturæq; complent.
omne. n. efficiens effecto prius est, nam, ut paulo ante dicebam,
efficientes aliquorum differentiæ longe prius diuidentes erant,
quam summa genera. ratione igitur utens, & mortale quæ homi-
nem efficiunt, & mortale, ac rationis experts, ex quibus equus ef-
ficitur, genus, animal, s. diuidunt quod in ratione brevis, & ratio-
nis experts, mortalesq; & immortale distinguitur recte igitur ef-
fectrices aliquorum differentiæ effectis antiquiores esse dictum
est. at nihil summo superius est, hisita distinctis cum summi gene-
ris dare definitionem non posset, merito ex descriptione illud
patet fecit. Verum ut percipiamus quænam & unde hæc descriptio

Amin. in Porphy. D

supra sit, erit hoc pacto dicendum, ut etiam intelligamus non fortuito, & temere harum quinque uocum doctrinam a Porphyrio eradam fuisse, quin etiam omnem uocem sub harum aliquam necessario reduci oportere, & Porphyrium hanc rationem prouidentissime constituisse. Ex uocibus aliarum nihil quicquam significat, cuiusmodi sunt *enax*, *blityria* aliarum significant illarum quidem, sed uel de uno dicuntur. prout sunt *Socrates*, *Plato*, & ceteri singulim, uel de multis. Quae de multis dicuntur, uel ex ui, atque natura, uel per id, quod aduentitium est, dicuntur. quae praeterea ex ui, atque natura, uel in quaestione, qua quid quicque sit, quaeritur, uel in qua qualitas inuestigatur, efferruntur. si in quaestione, qua rei naturae differunt, ut genus, uel de iis, quae differunt numero, ut species si in quaestione, qua rei qualitas, & modus inuestigatur, erit differentia. quae uero ex eo dicuntur, quod ad rei naturam annuntiat, uel de una specie, ut proprium, uel de multis, ut accidens dicuntur. Haec sane diuisio quaecunque uoces necessitate quadam sub illa quinque, nec pluribus, aut paucioribus contineri demonstrat. Voces tum significare, tum non significare diximus quae significant, uel de uno dicuntur, uel de multis, de multis dicuntur Genus, Species, Differentia, Proprium, & Accidens. septem igitur uoces esse sint, nihil significantes, de uno dictae, & quae de multis dicuntur, genus inquam, species, differentia, proprium, & accidens, duabus primis sublatis, quinque superant, uoces non significantes ideo abiciuntur, quia nec Grammaticis, nec Oratoribus, & multo minus Philosophis ulli usui sunt. Illae praeterea quae de uno dicuntur, remouentur, quia singularum rerum sunt, & singula infinita cum sint, comprehendere scientia non possunt, at Philosophi certa scientia tradere omnia proficuntur. Scientia enim ut in Cratyllo inquit Plato, dicta est, quod in quodam definitum quaestioni statum, ac metam perducatur. Singulae igitur res cum multae sint, atque interminatae, scientiam non faciunt. quae uero de uno dicuntur, de singulis dicuntur, id quod in causa esse potissimum uidetur, cur praetermittantur, & quinque tantum restent, uidelicet genus, species, differentia, proprium, & accidens, sub quibus omnia, quaecunque finita sunt, atque adeo uocem unanquamque inuenies, licet, notionem, aut infinitatem quispiam nobis obiciat. Sed de iis sit in diuisione factis iam dictum, deinceps autem copiosius agendum est, proinde et

dictum. Vocum aliarum non significant, ut *enax*, *blityria*, aliarum significant, de iis quae nullam significationem habent, nulla habetur ratio. appellaturque; haec *enax*, *blityria*, ex eo, quod de nullo dicuntur. Significantes uel de uno dicuntur, ut *Socrates*, *Plato*, uel de multis, ut genera, species, differentia, proprium, atque accidentia, de singulis non loqui philosophos diximus, quae de multis dicuntur, uel ex ui, atque natura, ut genera, differentia, speciesque, quae rei naturam absolunt, dicuntur, uel non ex ui, atque natura, ut proprium, & accidentia, quae rei subiectae naturam non complent. earum rursus, quae ex ui, atque natura dicuntur, aliae de specie differentibus ut genera, & differentia, aliae de numero differentibus dicuntur, uel in diuisiua, quae inter se differunt non specie illa quidem, sed materia, & numero, ut *fusus equus*, & *tuluus*, non enim specie quicquam discriminis habent inter se, sed numero, & materia. Denarius praeterea numerus ex decem non compactis, ac pene conflatis, sed distinctis componitur, ex decem enim coniunctis nunquam denarius numerus componeretur. Ex his igitur generis, species, & differentiae discrimen habemus. hoc uero modo discordant inter se. Species de numero differentibus dicitur, genus uero, ac differentia de multis, iisque specie differentibus dicuntur, quaedam etiam in quaestione, qua quid quicque sit, indagatur, enunciantur. in quaestione qua quid aliquid sit, inuestigari dicitur, quoniam si quis nos rogauerit, quid homo sit, animal quod genus est, respondebimus, id quod in causa est, ut genus in quaestione, qua quid quicque sit, quaeritur, dicatur. In quaestione uero, qua rei qualitas quaeritur, dici quispiam affirmamus, quia ipsa qualitas aut modus inuestigatur, uerbi causa, si rogauerit nos quispiam, quale animal homo sit, rationis compos, differentiam uidelicet, respondebimus ex quo efficitur, ut differentia in quaestione, qua rei qualitas indagatur, enuncietur dicatur. liquido ex iis apparet, quid inter genus, & differentiam intersit. nam hoc in utrisque discrimen est, ut genus in quaestione, qua quid quicque sit, differentia in quaestione, qua qualitas inuestigatur, enuncietur. Praeterea ex illis, quae non dicuntur ex ui, atque natura, aliae in una quadam specie insunt, ut propria, aliae in multis, ut accidentia, quae sane diuisio proprii, & accidentis nobis discrimen declarat. proprium enim in una specie, & accidens in multis inest, cum igitur haec diuisio se habeat ad hunc modum, omnem uocem sub hactenus quinque una constitui necesse est.

perspicuum quoque est, nos ex proposita diuisione uniuscuiusque definitione, vel descriptione tradere posse modo eligamus quæ ad cuiusque rei explanationem utilia esse videantur quemadmodum ipse Porphyrius fecit, cum ait, {Genus est, quod de multis in quibus specie differentiibus dicitur, cum quid quicque sit, rogatur, ut animal.} Illa autem verba, de multis, genus ab indiuiduis distinguunt, quæ de vno tantum dicuntur cum adderet, si quæ specie differentiibus, genus a specie, & proprio separauit subiungens postea, cum quid quicque sit rogatur, genus a differentia distinxit atque ab accidente, igitur cogitanti mihi uocum differentiam uelle indicare, & demonstrare, Aristotelem his tantum quinque necessario visum esse, diuisionem amplificare, & diffundere quodammodo, ac quasi dilatare visum est. Cum septem uoces sint, duabus reiectis, quinque tantum superant. Philosophus nolens nunc casum asserre, ob quam iis solus usus sit Aristoteli, sed duntaxat significatum quinque uocum differentia declarare, arctius hoc pacto diuisionem compressit. Ea inquit, quæ dicuntur, cum de uno solo enuntiantur, tum de multis & superiorem diuisionis partem reliquit, ac de uno quidam dicuntur, ut indiuidua, ueluti Socrates. Plato, Alcibiades, de multis uero uel de specie differentiibus, uel numero, de specie differentiibus genus, differentia, & accidentia dicuntur, genus enim uelut animal, de multis formis, homine, equo, & canem dicitur, differentia ut rationis compos de angelis, & hominibus dicitur, & mortale de iis etiam, quæ sunt rationis expertia, ut de equo, & reliquis belluis, accidens de multis formis, ut de cado re, nigrore, statione, motioneque dicitur, species, & proprium ea sunt, quæ de numero differentiibus dicuntur. Quæ de multis & specie differentiibus dicuntur, uel in qua questione, quæ quid quicque sit, uel in ea, qua modus, aut qualitas inuestigatur, dicuntur in questione qua quid quicque sit quaeritur, dicitur genus, in qua qualitas, dicitur accidentia, quod separari non potest, in qua uero modus dicitur accidentia, quod separari potest. nam interrogati quomodo se habeat Plato, bene illi ualere, aut ægrotare, aut sedere, aut aliquid eius generis respondimus. Dubitare nunc par est, si quinque uoces memoratae sub uoce tanquam earum genere constituantur, & genus sub ipsis constituitur, non sit genus summi generis. hoc enim ita abhorreteret, ut nihil posset esse purius. dicimus igitur genera non ueluti res, sed tanquam uoces sub hac diuisione adduci, nam ut summe

res, non amplius sub quid communis adducunt. {Ea, quæ dicuntur iis uerbis quomodo exposita generis descriptio ipsum genus ab aliis distinguat, declarat,} hic, atque hoc hæc enim singula sunt, quæ de uno dicuntur, ac recte mea quidam sententia Philosophi huc loquendi modum a singulis traxerunt. nam cum demonstramus, hoc illud, & aliud dicimus, siquidem hæc & sub demonstratione & sub sensum cadunt, homo enim, atque animal si uniuersæ sumantur, pari quoque modo ceteræ uniuersæ res, quæ in opifice sunt, neque sub demonstratione, neque sub sensum cadunt. recte igitur singulas res, non autem uniuersas in demonstratione redegerunt. Indiuidua ideo dicuntur, quia nec in specie similia, nec dissimilia diuiduntur, id quod genera, & species faciunt. nam indiuidua una cum diuisione corrumpuntur, ac tolluntur, animal enim quod in me est, commune non est, sed mihi soli ascribitur. simili unoque modo rationis compos, atque omne compositum, ex quo homo definitur. {Accidentiaque, non ea quidam, quæ proprie in uno, sed quæ in multis communiter insunt.} singula de multis non dicuntur, ut cadit in corpore uel in Vlyse cicatrix, ex qua a nutrice agnitus est, in solo enim Vlyse cicatrix inerat, secus quoniam pacto nutrix illi ex cicatrice agnouisset? propterea igitur dixit, accidentia, quæ in multis communiter, & non quæ in uno insunt. uniuersa, & non singula. {Estque genus, ut animal} a pertissima doctrinam reddit, cum exemplum uniuscuiusque quinque uocum supponit.

GENERA igitur ab iis, quæ de vno tantum effruntur, intersunt, quod ea de multis enunciantur: ab iis autem, quæ in multis dicuntur, a specie, quoniam species etsi de multis, non tamen specie sed numero differentiibus enunciat, homo enim species cum sit, de socrate, deque Platone dicitur, qui inter se non specie, uerum numero solum discrepant: ut animal, quod genus est, de homine, boueque; atque equo dicitur, qui non solum numero, sed et specie sunt inter se diuersi. præterea genus, et proprium hæc habent dissimilitudinē, quod proprium de vna tantum specie, cuius proprium est, deque indiuiduis, quæ ab eo continentur, enunciat, uelut facultas ridendi de solo homine, ac singulis homi-

ibus effertur, at genus non de vna specie solum, sed de multis etiam iisq; differentibus enunciat.

Quomodo genus ex descriptione a reliquis separetur, hec non bis clarum, ac perspicuum faciunt. Etenim genus de multis, iisq; non numero solum, verum etiam specie differentibus, species autem de numero differentibus tantum dicitur. una igitur quæq; vox hoc modo definienda est, aut describenda. Genus vox est significans, quæ de multis, specie autem differentibus dicitur, cum quid quicque sit, quæritur. Differentia est vox significans, quæ de multis, specie autem differentibus, in quæstione, qua quale quid sit indagatur, dicitur. Species est significans vox, quæ de multis, iisq; numero differentibus dicitur, cum rei natura querendo inuestigatur. Proprium vox est, quæ significans quippiam rei naturæ aduentitium de vna tantum specie dicitur. Accidens vox est, quæ aliquid foris adueniens significat, deq; multis, iisq; specie differentibus, cū q̄le quid sit, aut quomodo se habeat, inuestigatur dicit. At animal, quod genus est, scire debemus, quæcunque differunt specie inter se, numero quoque differre, at quæ numero differunt, nō itidem specie differunt, neque enim reciprocatur oratio. nec quæquam fugiat, idem triplici modo dici, idem genere, idem specie, idem numero. genere, ut homo, equus, bos, siquidem hæc omnia & animalia, & eadem ratione generis existunt. Specie, Theo, Socrates, Plato. nam hi specie sunt iidem numero, vt homo, vir, & ensis at gladius. igitur si idem tribus modis dicitur, Aliud quoque totidem dicitur, quædam enim genere differunt, & alia inter se vel specie, vel numero erunt. quæ autem genere vicissim differunt, semper vicissim specie different, & numero velut homo, & candor, differunt enim inter se genere. nam homo animal est, & candor qualitas. quoniam specie itidem different, quoniam alia est hominis, & alia candoris species, vel ex eo, quod homo animalis species est, quod genus est. candor autem est qualitas, & coloris species. sed numero pariter different. homo enim qui percipi sensibus potest, vt Socrates, alius, ac diuersus est a Platone. recte igitur ea, quæ genere distant, specie quoque numeroq; dissimilitudinem habere dictum est nobis. Quæ specie disparia sunt, numero quoque sunt differentia, non tamen etiam genere vt homo, equus, inter quæ speciei ratione variam interuallum interiectum est, quæ-

doquidem alia est hominis species, & equi alia, quæ numero nihil omnius sunt alia. nam alia est hominis, & alia equi materia. genere vero cum vtraque animalia sunt, repugnantia non sunt. Quæ vero ab aliis numero absunt, nec genere, nec specie inter se omnino interesse oportet: ac propterea dixi. Qui non solum numero sed etiam specie sunt inter se diuersi. } proinde vt si compertum iam esset, ea, quæ inter se specie discrepantia sunt, numero quoque se per habere varietatem.

HOC demum genus, differentie, communiaq; accidentia inter se differunt, quod & si differentie, communiaq; accidentia de multis specie diuersis dicuntur, non tamen in ea quæstione dicuntur, qua, quid sit, sed qua quale quippiam sit, quæritur. cum enim rogamur quidnam illud sit, de quo hæc dicantur, nō differentias, & accidentia, sed genus respondemus vel ex eo, quod differentie, atq; accidentia nō in quæstione, qua quid res sit, sed qualis sit, quæritur, enunciantur. nam si quispiam roget, qualis sit homo, rationis particeps respondebimus. & cum quærat, qualis coruus sit, nigrum esse dicemus: illud enim differentia, & hoc accidens est. siq; roget, quid homo sit, animal dicemus, quod hominis genus est.

Differt, inquit, genus a differentiis, & accidentibus vniuersis quod illa in quæstione, una rei qualitas, aut modus quæritur, genus vero in ea, qua quid res sit, dicitur. Et iis, quæ in quæstione, qua quid quicq; sit, quæritur, dicuntur, genus a specie discrepat, quoniam species de multis, iisq; numero differentibus, genus vero de multis & specie differentibus dicitur. Est inter genus & proprium, discrimen, propterea quod proprium vni tantum speciei, & genus multis conuenit.

E A re factum est, ut cum genus in multis dicatur, ab iis omnibus dissideat, quæ de uno solum dicuntur. quod autem de specie differentibus enuncietur: ab iis diuersum sit, quæ tanquā species, & propria dicuntur. quod cū quid res sit indagatur, à

differentia, communibusq; accidentibus, quæ non in quæstione, qua rei natura, sed qua qualitas, vel modus inuestigatur, de iis in quibus quippiam dicitur, enunciantur.

Brevis demonstrat, quomodo unumquodq; eorum quæ in generis descriptione sumpta sunt, conuenienter, & necessarier sit acceptum. Cæteræ enim voces non dicuntur in quæstione: qua quid res sit, sed qua modus, aut qualitas inuestigatur, id quod intelligendum est in differentia, communiqu; accidente. Si enim quispiam nos roget, qualiter se habeat Socrates, ualere illum vel egrotare respondebimus. Sunt enim aliæ quoque præter accidentia differentie, ut repandum, caldum, & aduncum esse, illud autem, quod ait {cum quid res sit indagatur} differentis & communibus accidentibus, quæ nõ in quæstione, qua quid res sit, queritur, dicuntur, sed in ea qua qualitas, aut modus inuestigatur, genus disiungit. Differentia enim in quæstione qua quale quippiam sit, & communia accidentia in quæstione, qua quomodo se quippiam habeat, dicuntur, aiunt nonnulli, cum dicat {uel modus inuestigatur}. Cæ accidentia significare, & complecti, quæ proprie in aliquo insunt, nos autem et si in quæstione, qua quomodo quid se habeat, ea dici affirmauerimus, ex iis tamen esse asseruimus, quæ de uno dicuntur, ab illis enim quæ dicta sunt supra, genus distinxit, cum diceret de multis, ab iis, quæ de uno dicuntur, & ab in diuiduis genus separauit.

IN HAC igitur descriptione, quæ generis notioni constituta est, neq; abest quicquam, neq; redundat.

Definitiones & uni tantu rei conueniunt, & totam illam rem complecti debent. definitiones enim ea potissimum de causa efficiendi dicuntur, quod rem definitam complexu suo coercent, & continent, earq; a similitudine terminorum, quibus possessiones a possessionibus diuise sunt, qui efficiuntur nomen inueniunt. Duo sunt, quæ definitiones uiciosas faciunt, uel cum quippiam superest, uel cum quippiam, quod ad eam rem, quæ explicatur, pertineat, prætermittitur, nam ut omnibus constet, Philosophos omnia modo & ratione fecisse, ita recte, atque ordine factum uideatur, quod omnem uirtutem esse mediocritatem, & omnem me-

diocritatem duo uirtus contraria, defectionem uidelicet, ac redundantiam habere dixerunt. Iustitiæ enim, ex qua uia uirtute boni uiri appellatur, fraudatio, & effrenata cupiditas & auiditas habendi, atque acquirendi adiacent, is enim fraudat, qui minus, quam oporteat, facit, auidus & cupidus ille est, qui plus uult, quam debeat. Fortitudo item uirtus est, cui timor, & temeritas utrinque apponuntur, sed temperantia quoque uirtus est, quæ in altera parte fatuitatem in altera proteruitatem habet adiuncta, fatuus est, & stolidus, qui parum commouetur proteruius, & impotens, qui nimium, & inordinate concitatur. Prudentia ab imprudentia, & insolentia circundatur, quemadmodum igitur in iis, ita quoque in definitionibus res se habet, illa propria definitio est, quæ propriam rem definiens nihil extraneu complectitur, neque quicquam, quod ad rem pertineat, prætermittit ei enim proinde ut cæteris uirtutibus, redundantia, ac defectio, ut dictu est adiunguntur, Definitiones enim, in quibus aliquid superfuit, re contrahunt, & coangustant, ille uero in quibus abest quippiam, re dilatant, sit enim hominis definitio, animal, mortale, rationis particeps, quæ hominem a cæteris rebus omnibus disiungat, omnesq; homines comprehendar, ita sit, ut definitio mutila, ac decurtata rem latius manare cogat, si, uerbi causa hominem definiamus, & esse animal mortale dicamus, res amplificabitur: si quidem animal mortale non solum homo est, sed bos etiam, & canis aliaq; permulta. at superuacanea definitio rem coarctat, si quis, uerbi causa, hominem definiens dicat, animal rationis compos, mortale, grammaticum, ea definitio non omnes homines, sed grammaticos tantum, idq; iure optimo, continebit. Res quo compositiores sunt, eo magis coangustantur, quo simpliciores, eo magis dilatantur, ad pluraq; extenduntur, & propagantur, ex quo conficitur, ut ad primum, communeq; rerum omnium principium quam proxime accedant, ideo animal ipsum per se, multis, rationi uero copoti adiuuatum pauca conueniat, at rationis compos animal mortali annexum, pauciora etiam comprehendet si insuper grammaticum addideris, longe pauciora continebit, quo fit, ut diminutæ definitiones rem amplificent, & collatæ, redundantes uero in exiguum, angustumq; concludant. Cum itaq; hæc uellet innuere Porphyrius, hanc generis definitionem, aut descriptionem ait ab illis duebus alienam esse, quæ definitiones deprauare solent. Hæc enim neq;

Superuacanea est, neque imminuta, vt propterea se propaget latius. Triplex genus esse diximus, vnum ante multa, alterum in multis, tertium post multa, quod etiam posterius genitū appellatur & intelligentia comprehensibile, tanquam ipsum in mente nostra sit, & concipitur. igitur Porphyrio non de eo, quod ante multa, aut de eo, quod in multis esset, sed de illo, quod est post multa id est quod notitia comprehenditur, dicere propositum erat. ac propterea inquit, in descriptione, quæ generis notioni constituta est, hoc est, in descriptione generis, quod intelligentia, notitiæq; comprehenditur, quod est, cum rem ex eadem notione, quæ a nobis animo intellecta fuerit, definimus. vt si propria nostra nos opinio ne conceperimus hominem. ex eadem ratiocinantes dixerimus, homo animal est, rationis cōpos mortale, Porphyrius in hac generis descriptione neque abesse quicquam dicit, neque redundare.

DE SPECIE.

SPECIES de uniuscuiusq; forma dicitur, qua significatione dici solet. Est nata primum, & digna speciei imperio,

Perfecit sermonem de genere institutum. erat igitur secunda de quinque vocibus differentia. sed quoniam genus, & species ex his sunt, quæ sub eadem rationem cadunt, & simul existunt, simulq; cognoscuntur, speciem ante differentiam collocavit, non tamen naturalem ordinem secutus, sed doctrinæ si quidem in generis tractatione, speciei fecerat mentionem, ac propterea auditoris multum hæsitantē tenere non oportebat. Aristotelis norma vititur, prius enim omnes speciei si gnificationes annumerat, deinde quæ de loquatur, referat. nā multæ sunt speciei significationes, præter has, quas nunc in medium adducere nihil opus est, præsertim cum satis sit eas explicare, quæ ad differendi subtilitatem attinere videtur. ait igitur duas esse speciei significationes. dicitur enim species de uniuscuiusque forma, & pulchritudine, quæ quidem significatione speciosos, & deformes dicimus. Species item dicitur, quæ sub genere collocatur, & de qua genus cum quid res sit, queritur, enunciat. quanquam æque ultima, ac non ultima speciei hæc definitio sit. Species etiam di-

citur, quæ de multis numero differentibus efficitur in questione quæ rei natura exquiritur. Verum quoniam horum nominum: ultima inquam, & non ultima significationes communi usui nondū cognitæ erant, ipse progrediens eas declarat, accipitq; substantiā tanquam præstantissimum omnium genus, quippe quod per se cōstet, summumq; genus existat. & cætera omnia ad eam ita annuntiantur, ut eius beneficio sint, & sub intelligentiam cadant, & sine illius auxilio constare nullo modo possint, est igitur perspicuum substantiā coherere p se, nouēq; reliqua ei accidere. Substantiā igitur assumit, ex qua catenā huiusmodi cōnectit. Substantiā aliud corpus est aliud corporis expers. corpus aliud animatū, aliud inanimatū. animati aliud animal est, aliud planta, aliud vero utriusq; particeps, & ex utrisq; compositum q; (ἀνέκθερον, vocant. animalis aliud rōnis cōpos, aliud expers. rationis cōpos aliud angelus, aliud hō, aliud demon. in his igitur substantia summū genus est, ultima vero species hō, at quæ his intermedia interiecta sunt, genera & spēs dicuntur: spēs videlicet si ad superiora, & genera si ad inferiora referantur. verū oēs species & ultimas, & medias prior descriptio cōtinet. sic. n. inquit, Species est, quæ generi subiecta ē, de qua, cū quid ea sit, inuestigat, dici genus potest. utraq; n. descriptio subiecto eadem est, solaq; relatione differens. multa profecto, quæ subiectæ rei ratione eadem sunt, relatione differre comperiuntur, velut ascensus, & descensus. idem enim subiectum scalas habent, relatione tamen differunt. descensus enim est a superioribus ad inferiora, declinatio, ascensus vero ab inferioribus ad superiora regressio. Simili quoque modo in semine, & fructu res se habent. eis enim idem subiectum est, at relatio, ac ratio differens ut igitur in his, ita etiam in duabus speciei descriptionibus videtur, quarum altera a genere initium lumen in speciem definit, altera cum a specie incipiat, in genus terminatur. sola itaq; relatione inter se differunt. ratione subiectæ rei eadem sunt. sumit autem initium a priori speciei significatione, quoniam cum specie de qua Philosophi loquuntur, quandam habet similitudinem, ut enim species, quæ pulchritudinem significat, singulis hominis partes completitur, ita & species, de qua Philosophi differunt, omnia, quæ singillatim distincta sunt comprehendit. Species de uniuscuiusque forma dicitur. Superius cum de genere loqueretur, prius quam de quo verba faceret, explanauerit, ua-

tas generis significationes edocuit . ita etiam hoc in loco cum de specie agat, illius significationes exponit, & de qua loquantur Philosophi, palam nobis facit.

ILLVD quoq; species, appellatur, quod generi à nobis iam definito subicitur, ex quo hominem animalis speciem esse, cum animal illius genus sit, & candorem coloris, & trianguli figuræ speciem dicere consuevimus.

Enumeratis speciei significationibus declarauit de qua sermo habeatur. nunc vero ex hac significatione quasi exemplo quoddā docet quomodo species ad genus referatur. triangulum enim & figuram sumit, ac triangulum, ut speciem, figuramq; , vt genus, Nonnulli vitio vertunt Porphyrio, quod figuram triaguli genus & triangulum figuræ speciem esse posuerit. aiunt enim, In quibus prius quicquam est, & posterius, id, quod de his communiter dicitur, genus esse non potest, sed triangulum quadrato prius est, illud enim ex tribus lineis, hoc vero ex quatuor conficitur, & tria priora sunt quatuor. alio item modo argumentantur sic omne quadratum in duo rectorum angulorum triangula diuiditur, nam si in quadrato ex A, B, C, D, confecto, mediam lineam ab A ad C duxeris, quadratum in bina triangula rectorum angulorum secueris, alterum ex A, B, C, alterum ex A, D, C, constat. quo fit, vt quadrato sublato triangulum non deleatur. sed si auferatur triangulum, fieri non poterit, vt quadratum remaneat. quare triangulū naturæ ordine prius est quadrato. idem quoq; in cæteris rectorum linearum figuris demonstrabitur, in ea uide licet, quæ quinq; , eaq; quæ sex angulis constat, in reliquis quoque quarum unaquæque in triangula diuiditur, triangulum igitur iis omnibus prius est, figura ergo, quæ de his communiter dicitur, cum illorū genus esse nullo modo possit, neque illa eius species erūt. sequitur igitur Porphyrium minus proprie triangulum figuræ speciem dixisse. quæ quidem in re omnes, qui Porphyrium defendere nituntur, hallucinantur, & improprie, sed exempli gratia id dictū esse aiunt. nos vero ueritatis studiosi omnem dubitationē his uerbis tollemus: Si triangula quadratorum elementa essent, ut quadrata nunquam nisi ex triangulis componeretur, velut in Timæo dicere videtur Plato, cum omnes rectorum linearum fi-

guras in triangula veluti in simplicissima elementa dissoluit uerum esset, quod dictum est, & primæ in figuris sine ulla dubitatio ne triangulo deferendæ essent, neque figura esset ipsorum genus modo illud quoque uerum foret, non esse genus, quod communiter de his, in quibus prius, aut posterius inest, dicitur. nos enim nulla nunc, necessitas cogit, ut ex ea causa fieri quadratum dicamus, quod triangulum prius subiciatur. nam Euclides Megaricus Philosophus acutus sine homo, & probatus, in sexto, & quadragesimo præcepto absque triangulo ex rectis lineis effici posse quadratum docet nihil enim obstat, quin sine triangulo ex quatuor lineis rectis fieri quadratum possit, quare falsum illud est, quod dicebatur, sublato triangulo fieri non posse, vt quadratum superesset. quid si mediam lineam adiciens, quadratum in duo triangula diuidimus, accirco prius, & ut elementum, uel partem esse triangulum dicent? cum præterea possumus ipsum quadratū in duo quadrata, quorum altera pars longior sit, diuidere, & opposita latera coniungendo, & separando, ut ab A ad B, efficere duo quadrata, in quibus altera eorum pars longior sit, quæ separabunt C, & D, quadrata ita efficta ipso quadrato priora esse dicentur? nam hac ratione contrarium quadratum eo quadrato, cuius altera pars longior est, prius existeret, si quadratum, cuius altera pars est longior, quod unum latus habet alterius duplum, bifariam in duo quadrata diuideremus. Atqui si in circulo media dicatur, circulum in duos semicirculos secabit: hic erit A, hic uero B. & perspicuum erit unumquenque semicirculum figuram esse ex extremitate lineæ semicirculi, & recta linea media constam. ita fiet, vt simplex circulorum figura ex mistis semicirculis conficiatur, simpliciq; circulo mistus prior sit ordine naturæ. Quemadmodum igitur in his cogitatione nostra hanc diuisionē facimus, nec tamen necesse est quadratum, cuius una pars longior est, prius esse quadrato per naturam, præsertim cum quadrata longiora in duo quadrata diuidi possint, si alterum è lateribus duplis alterius sit, ac insuper si mistæ circuli figuræ, ex rectis lineis, & extremitatibus confectæ priores sunt, ita etiam quadratum a media linea in duo triangula diuiditur, nec ob eam causam quadratum ex triangulis componi, & triangula quadrato priora esse natura necesse est. recte igitur Porphyrius figuram esse quadrati genus scripsit.

VOD si in genere definiendo specie fecimus mentio-
nem, cum genus esse diceremus, quod in multis dicitur, i. q. spe-
cie differentibus: cum rei natura queritur, & specie nunc esse
dicimus, quæ de finito generi subijcitur, illud percipiendum est,
quoniam genus alicuius genus, & species alicuius species est, ne-
cessè esse, ut in utroque definitionibus explicandis, utris-
que utamur.

Cum hæc vere, & sedulo Porphyrius dixisset, reciproca des-
monstratione se, uti oportere existimavit, quæ a Philosophis vel
ex eo damnatur, quod eadem priora, & posteriora faciat, propo-
sitionumq; ac conclusionum ordinē ita innertat, ut illud, quod pri-
mum est, secundum, quodq; secundum, primum efficiat, eademq;
sibi ipsis notiora, & obscuriora reddat. quemadmodum si quis a
me, quæretet, anima ne immortalis sit, dicerem, etiā, quid ita? quo-
nam, inquam, anima a se mouetur, quod se mouet, nunquam ne
moueri quidē definit, quod finem nō habet motus, æternū est, ani-
ma igitur æterna est. Si rogauerit præterea quomodo pateat, ani-
mā a se moueri, demonstrare hoc pacto, anima æterna est, qd æter-
nū est, nunquam moueri definit, quod finem non habet motus, se
se mouet, anima igitur a se ipsa mouetur. Huiusmodi demonst-
ratio reciproca dicitur, cum enim animam æternam esse uellem de-
monstrare, quod a se ipso mouetur, primæ propositionis loco, æter-
num autem pro conclusione suscepti. cumq; mihi demonstrandum
esset, animam a se moueri, æternum, quod primum conclusio fue-
rat, prius accepi, & a se moueri, cui superius princeps dabatur lo-
cus, conclusionem feci. atq; ita id, quod prius erat, posterius effeci.
ita fit, ut demonstratio reciproca, quæ propositiones in conclu-
sionem, & conclusionem in propositiones mutat, explodenda sit.
siquidem omnis demonstratio propositiones apertas, & manife-
stas assumit, conclusionemq; obscuram ex propositionibus cla-
ram, & perspicuam reddit. illa igitur criminanda est, quæ hunc or-
dinem peruertit, utpote quæ obscuram conclusionem in propo-
sitionis ordine accipiens claram faciat, propositionemq; iam pro
concessa acceptam, conclusionem faciens incognitam reddat. Mu-
lierem præterea hæc habere cum demonstrare uoluimus, dice-
mus, mulier hæc peperit, quæ peperit habet lac, mulier igitur hæc

habet lac. Si præterea demonstrare uelimus illam peperisse, dice-
mus hoc modo. mulier habet lac, habens lac peperit, mulier igitur
peperit, hic etiam eadem eisdem, & priora, & posteriora, no-
tioraq; & minus cognita præsumuntur. nam peperisse quod ma-
gis liquet, ac prius est accipimus; obscurum autem, & posterius
lac habere, deinde apertum, & prius, lac habere, de quo postea mi-
nus constat, posteriusq; est, peperisse. in hac igitur mutua demon-
stratione eadem eisdem priora, & posteriora, apertioraq; & inuo-
luta accipiuntur. Omnis enim demonstratio uel ex re cognita re
cognitam declarat, uel rem obscuram ex clara referat, at illi est
vna omnium optima demonstratio, quæ re aperta rem opertam
aperit, reliquæ uero demonstrationes vel falsæ sunt, vel omnino
demonstrationes dicendæ non sunt, quoniam nec rem cognitam
ex inuoluta, nec abstrusam ex latente possunt ullo modo decla-
rare: neq; res notæ demonstrationibus egent, ut uidelicet ab aliis co-
gnitis explicetur. multo itaque absurdus esset cōfiteri manifesta
explanari ab occultis posse. una igitur sola uera demonstratio est
quæ ex cognita re, incognitā clarā reddit. merito ergo demōstra-
tio, quæ de agimus, in qua uidelicet propositiones & conclusio ul-
tissimæ retro cōueiāt, damnatur, cum efficiat, ut ea, quæ clara, &
priora sunt, obscura, & posteriora sint, idq; uicissitudine quadam
sed quoniam Philosophus hac se usum cognouit, in genere ex-
plicanda speciem, & in specie declaranda genus accepit. quod
ei quispiā ei uitio dare posset, ita se defendit. Genus inquit, spe-
cies est genus, & species generis species est, is igitur, qui genus do-
cet, speciei, & qui speciem, generis mentionem faciat est necessæ.
illa enim, quæ sub eadem cadunt rationem simul existit, & una
cognoscuntur, sed genus alicuius, speciei. s. genus est, & species ali-
cuius, uidelicet generis, est species: horum igitur alterum absque
altero cognosci nequit. ergo qui unum docere uult, alterius quo-
que meminisse oportet. nā si aliquis alterū eorū, quæ cū aliquo cō-
feruntur, ignorarit, alterum quoque nunquam sciet.

H O C et modo spēm definiunt. Spēs est, quæ generi subie-
cta est, de qua cum quid ea sit, innescitur, dici genus potest.

Duplices speciei descriptiones subiectæ rei ratione eandem
tradit. nam utraq; de multis dicuntur, sed relatione differunt,
ut ascensus, & descensus, qui subiectæ rei, ratione sunt idem

derelatione differunt. a superioribus enim uenientes descensum, ab inferioribus ad superiora nominamus ascensum. sic hic duæ relationes sunt, speciei ad genus, quatenus sub illo collocatur, & generis ad speciem, quantum ipsam comprehendit. generis autem ad speciem relatio descensui similis est, & speciei ad genus ascensui, & hæc quidem maxime opportune descriptiones sunt perfectæ deinceps descriptionem ex uocum diuisione acceptam ita tradit.

T V M ita species est, quæ de multis numero differentibus dicitur, cum rei vis ac natura exquiritur.

Interpretes hoc loco questionem attulerunt, quidnam causa esset, cur Porphyrius speciem describeret, quia quidem in questione ratio, quæ de genere allata est, non habet locum, propterea quod species ipsa genus habet. exploratissimam igitur & communem causam afferemus. Definitiones inquam rerum sunt, quarum naturam declarant, genera & reliqua neque res sunt, neque de finitam naturam habent, ac propterea sub nullo genus summum reducuntur, sed in omnibus considerantur, nam in substantia, quæ h. & quanto, ac reliquis, genera, differentiæq; & species insunt. & ob eam causam res non sunt, sed relationes, quibus res significantur, cum igitur, ut diximus, definitiones rerum sint, & uoces res non existant, iure definiiri uoces nequeunt, alteram itaque speciei descriptionem in medium affert per similem ei, quæ a genere tradebatur.

VERVM hæc est ultima speciei definitio quæ tantummodo species est, non etiam genus. alia vero earum omnium, quæ ultima non sunt, sed quo planius, atque expeditius accipias, distinetius, atque enodatus explicabo. In unoquoque ex summis generibus quiddam primum est ac quiddam ultimum, inter hæc quæ iacet, genera, & species sunt. Primum genus est, quo superiorius est nullum, ultima species, quæ nulla inferior est, quæ inter hæc intercedant, eadem & genera sunt, & species, si tamen cum alio, & alio sint collata.

Hæc,

Hæc inquit, posterior descriptio non omni speciei, sed ultimæ tantum congruit, ut autem quasdam species ultimas esse cognoscere mus, hac diuisione deinceps usus est, substantia partim corpus est, partim corporis expert, corpus partim animatum, partim in animatum, animatum partim animal, partim planta, partim & animalis & plantæ particeps, planta tres vires habet, nutriendi, augendi, pignendi, quæ animal præter has, sensus capax est atque se alio transferendi facultate habet, illud vero, quod planta est, & animal, inter hæc mediū sortitur locū, nam præter tres illas vires tactu etiam prædictum est: locum tamen non mutat, quod in ostreis, & spongis in saxis nascentibus uideri potest, illa enim siquid contrariū aduenit sese contrahunt, atque illud propulsant: si vero quid iucundū se dilatant, illudq; appetant, præterea animal partim rationis cōpositum est, partim expert rationis, cōpositum partim homo, partim Deus, homo, partim Socrates, partim Plato, & singuli, de quibus Philosophi, ut sæpe dictū est, non loquuntur, in hac igitur diuisione substantia prior est, posterior homo, cætera horum intermedia dicitur, quæ si cum alio collata sint, genera erunt, si cum alio, species, dicitur ergo substantia primum genus, homo uero species ultima, alia enim & genera sunt & species, prout cum alio cōferuntur, corpus. n. substantiæ species est, animati genus, animatum corporis species, genus animalis, animal animati species, hominum genus homo animalis species, genus nequaquam est, quoniam non de specie, sed numero differentibus, ut de Socrate, Alcibiade, & Platone dicitur, genus igitur non est, neque individuum, propterea quod singula individua continet, erit itaque homo species ultima. At posteriori speciei significationem omnibus non congruere, ut pote quæ nec animali, nec animato, sed solum ultimæ speciei, ut homini, cani, boui, leoni, qui tantum species sunt, conueniat.

I Dq; in uno è decem summis generibus explicabitur, substantia genus est illa quidem, sub qua corpus, sub corpore, corpus animatum: sub corpore animato, animal: sub animali, animal rationis particeps: sub animali rationis particeps, homo: sub homine, Socrates, Plato, & singuli homines constituntur: ita tamen ut substantia eorum omnium primum genus sit ac solum genus: homo uero, & species ultima, & tantummodo species.

Amino, in Porphy.

B

ciens corpus vero est substantiæ species, & corporis animati genus sit atque animatum corpus species quidem corporis, & animati genus, animal rursum animati corporis species, & animalis ratione utentis genus: animal ratione utens: species animalis est hominis genus existat, sed homo est animalis ratione utentis species, atque hominū singulorū itidem species, non etiā genus.

Genera, & species in omnibus summis generibus insunt, at substantia genus summum est, quæ corpus complectitur, & corpus animatum: hanc solam diuisionis partem accepit, & corporis expers silentio transiuit, quoniam quæ sub sensum cadunt, nobis sunt notiora. animatum, animal, animal, animal rationis particeps: animal rationis particeps, hominem sed substantia summum genus est, & modo genus, nullū enim genus antiquius substantia est, homo uero ultimæ tantum speciei nomen obtinet, nam in universilibus nulla species est, quæ sit homine posterior, corpus genus est & species, sed species substantiæ, & animati genus, animatum corporis species, animalis genus, animal animatum dicitur, & sensus particeps, animatum illud est, quod incrementum capit, ac nutrimentum, & sui simile gignit, plantæ igitur sunt harum virium particeps: anima enim præditæ sunt, animalia tamen non sunt, ostrea præterea, & spongiæ præterquam quod animam habent, sensum uim habent, nam si quid aduenierit nocuum, illud abiiciunt, & contrahunt, ubi uero illud abierit, gaudent, & siquid frugiferum seferint, illud asciscunt, quæ tum plantis, quatenus radicibus continentur, tum animalibus, quia nutriuntur, & sentiunt similia sunt, animal etiam animati species cum sit, ratione utentis genus est, ratione utens mortalis genus, animalis species, mortale, ratione utentis species, genus hominis: homo, ratione utentis species, non etiam Platonis, & Socratis genus.

ET omne, quodcumque ante indiuidua proxime dicitur, species erit, atque ita, ut genus esse nequaquam possit, quemadmodum igitur substantia, quæ primo loco sita est, ob eam causam summum est genus, quod genus ea prius est nullū, sic homo quia species est, quia nulla posterior sit, neque quicquam, quod in species diuidi possit, sed sola indiuidua, qualia sunt Socrates

Plato, & hoc, quod album est, species tantum erit, eaq; vltima, atque ut dictum est nobis, infima, quæ uero interiecta intermedia sunt superiorum species, & posteriorum genera erunt, ita sit, ut duas habere comparationes dicantur, alteram, quæ ad superiora affecta sunt, ex qua eorum species appellantur, alterā, quæ ad inferiora, ex qua eorum genera dicuntur: extrema uero vno tantum modo comparantur, nam genus summū ad ea affectum est, quæ sub ipso sunt constituta: cum prioribus autē, quoniam summum est, primumq; principium, atque id, prout diximus, cuius nullum esse genus potest, nullam habet rationem, ita quoque species infima vnam comparationem habet, eam scilicet, quæ affecta est ad priora se, quorum species est, neque enim aliā habet, quæ cum inferioribus comparatur: sed eam ipsam, quæ species indiuiduorum appellatur, ac propterea indiuiduorum species dicitur, quod ea complectatur, ac superiorum species appellatur eo, quod ab illis contineatur.

Dixit, proxime, quod ita accipiendum est, quasi dicatur, nullo intermedio interiecto, propterea quod ante indiuidua animal est non tamen medio vacans, interiacet enim homo, igitur homo, quia proxime de indiuiduis dicitur, species erit tantum. { Ita sit ut duas habere comparationes dicantur, } substantia, quia nihil ea superius est, vno tantum modo comparatur affecta enim ad ea solum est, quæ inferiora sunt, ac species itidem comparatione modo habet ad ea, quæ se sunt superiora, non etiā ad ea, quæ inferiora sunt, quoniam specie posterior est nihil inter hæc quæ interiecta sunt, duas comparationes habent, vnam ad ea, quæ antecedunt ex qua illorum species sunt, alteram ad ea quæ subsequuntur, quorum genera dicuntur esse, ex prima igitur comparatione species, ex secunda, genera nominantur. { Extrema uero vno tantum modo comparantur } summum videlicet genus, & infima species, fac propterea indiuiduorum species dicitur, infima species relationem quandam habet ad indiuidua, non tamen eandem, quæ ad ea habet, quæ ante ipsam sunt, homo Socratis, & Platonis genus non dicitur, sed species, a qua indiuidua continentur.

DEFINIVNT vero primū genus sic, cuius esse genus nō potest. specie autē vltimā hoc modo, quæ ita species est ut non etiā genus sit. atque ita, quæ species est ita, vt in species diuidi nullo modo possit. et hoc præterea modo, quæ de multis uariis numero differētibz dicitur, cū rei notio indagatur. quæ uero inter extrema sunt collocata, genera, & species uocāt. & vnum corū quodq; esse genus, & speciem ponunt. si tamē cum alio, atque alio conferatur. Ea enim omnia, quæ superiora sunt vltima specie ascendendo usque ad summū genus, genera, & species altera sub altera constitutæ nominātur. vt Agamēnon, Atrides, Pelopiderq; ac Tantalides, & extremum Ionis.

Verba fecit de summo genere, vltima specie, & iis quæ inter summū & vltimā interiecta sunt, nūc, quod reliquū erat, ad ea de scribenba aggreditur. Summum, inquit, genus est quod etiā species esse nullo modo potest, & quo nullū antiquius, infima species est quæ nunquā est genus, & quæ nō amplius in species distribuitur. Ea, quæ inter extrema statuuntur, tum genera, tū species sunt. de quibus cum vellet differere, adiunxit exemplū a Genealogia, quo res clarior fieret, atque apertior. quæadmodum, inquit, in ortu & familiarū descriptione Iupiter quoddā principii est, & quasi caput & supremus omnium parēs filius esse non potest ita Orestes solum filius erit: at Agamemnon Orestis pater, Atrēi filius, Atrēus Agamēnonis pater, Pelopis filius: Pelops Tantalus filius erit. in generibus, & formis de quibus Philosophi loquuntur, uno & eodē modo res se habet. nōnulla. n. sunt, quæ solū generā sūt, ut substantia uōnulla, n. elur homo, esse tātū species possit.

VERVM in Genealogiā cetera ad unū ferē principii, vbi causa, ad Ionē, referunt: in generibus vero, ac formis eadē ratio nō est: quoniā id, quod est, nō est cōmune genus omnium, neque oia, quæ sunt, vt inquit Aristoteles, ad unū primū genus referunt.

Huiusmodi exemplū in aliquā forte dubitationē nos videtur adducere quā Porphyrius suis verbis ex animo nobis euellit. Suspiciaretur enim quispiā, nunquid vt in prolapsis cōiunctiōes ad unū ferē omnium initū, exēpli gratia ad Iouem referuntur, nam

Iupiter apōetis pater diuūq; hominūq; dicit, hoc quoque loco ita se res habeat, ut videlicet oia genera summa ad unū aliquod principium, ad id scilicet, quod est, referantur. nā substantia est id, quod est, & quantum, & quale, ac reliqua genera. quod si ita est, decem summa genera nō erunt. sed id, quod est, erit cōmune genus omnium. id quod inuens Philosophus ait id, quod est generum summū genus non esse nos re ita habere demonstrabimus hoc modo. Quæcūque diuidunt, vel tanquā genera in species diuidunt, ut cum animal in canē, equum, & bouē diducimus, vel ut totū in partes: idq; dupliciter vel in ea, quæ similibz partibus cōstāt, vel in ea, quorū partes sunt dissimiles, quæ in similes partes secantur, sunt uene, arterie, caro, & ossa. hæc. n. diuisa easdē habēt partes, & inter se, atque uniuerso similes. in dissimiles vero, quādo corpus in caput, manus, & pedes partitur. vel ut ambigua uox in diuersa significatiōes. vt canis partim terrestris est partim marinus, partim cælestis. si igit id, quod est, neque ut genus in species, neque ut totū in partes in summa genera. partiri probabimus, oportet, ut tanquā ambigua uox in uariis significatiōes distribuatur, non diuidi igitur tanquā genus in species, est ex hoc perspicuū. Genus cū in formas distribuatur in omnibus formis aequaliter inest, neque in formis, quatenus generis participes sunt, prius, posterius ue cernitur. homo enim nec magis, nec prius equo animal est. itē una specie sublata, reliquas auferri necesse nō est, quoniam et si homo dimouetur, animal tamen, & reliquæ species, ut equus, leo, canis & arbores non abiiciuntur. Si vero id, quod est, in decem summa genera, vt genus in species diuiditur, in ipsis nec prius esse, nec posterius, nec unum ipsorum magis, aut minus ex eo, quod est, assumat oportet. sed prius, & posterius in summis generibus omnino apparet: siquidem substantia prior est, ac reliqua posteriora qua inquam substantia sublata accidentia quoq; auferuntur, ex quo conicitur, vt eius, quod est, magis princeps videatur esse. Ea enim substantiæ vis, ac facultas est, vt efficiat, quo accidentia sint, utpote quæ in ipsa annuntantur. verum vt substantia ipsa sit. accidentium non eget auxilio. accidentia tamen non essent, nisi substantia foret, cui acciderent. cum enim aliquid alicui accidit, prius intelligendum illud est cui accidat. id igitur, quod est, vt genus in species in summa genera non distribuatur: quoniā & si ablata sit vna species, non auferetur genus, vt dictum est, nunc

qui est de summo bono, scriptum reliquit. scientia enim suis finibus continetur, quos egredi non licet. illud igitur, quod comprehensibile non est, percipi scientia non potest. Ad summam in libro de Demonstratione singularum rerum definitionem, & scientiam non esse, sed solum uniuersarum demonstratum est.

NECESSE igitur est, ut *ij*, qui ad infimas species descendunt, multitudinem diuidendo percurrant.

Dixit id, quod est, non esse genus primorum, quæ suapte natura definita sunt, & sub cognitionem nostram cadunt, nunc autem utrum infimæ species ita se habeant, ut prima genera, perscrutari vult. Nonnulla, inquit, sunt, quæ summum, & definitum numerum habent, nobisque notum, si quidem genera summa decem sunt infimæ vero species, vt homo, bos, equus, canis, uitis, olea, post quas indiuiduorum diuisio statim collocatur, suapte natura terminate sunt illæ quidem, sed incognitæ nobis, cum aliæ aliis in locis fiant, multæ. n. sunt animalium, arborum, metallorumq; species, quæ nos latent, eas tamen quæcunque sint, definitas esse, ac terminatas sumptione quadam efficaci, atque euidenti demonstrabimus. Eo, quod infinitum est, multitudo maior est nulla, hoc al sumpto statuatur infimas species infinitas esse, cum itaque in una quaque specie multa indiuidua sint, humana species una cum sit, in mille fortassis indiuidua, homines videlicet singulos diuiditur, simili quoque modo equina species, quæ una est, multa indiuidua continebit. Idq; in reliquis omnibus eodem modo, multo maiorem esse indiuiduorum, quam formarum multitudinem omnibus cognitū est, ac pceptū. Si vero indiuidua multo plura sint formis, sub quibus locantur, formarumq; infimarum sit numerus infinitus, indiuiduorum numerus maior erit, & latior, quam numerus formarum, quem infinitum posuimus. Sed si infinito infinitus est nihil, vel omnino maius, formarum numerus infinitus esse non potest, nam cum numerum numero maiorem dicimus, minorem terminis concludimus, ac definimus, quod enim aliquo maius est, exuperantia quadam maius sit necesse est. exuperantia amota, reliquum finibus concludetur, & determinabitur. hac itaque ratione ultimas species infinitas non esse fuit affirmatum. eodem modo indiuidua, quæ sub infimis sunt, & si formis plura sint, infinita non esse demonstrabimus. si quis. n. indiuidua infinita dixerit, ea,

quæ sub vnaquaq; specie sunt infinita dicere coges. verbi gratia indiuidua, quæ sub humana specie sunt, equinaq; & reliqua quæ sub aliis omnibus formis sunt, per sese infinita esse dicet. vel indiuidua, quæ sub vnaquaque specie sunt, natura definita esse, omniumq; indiuiduorum, quæ sub formis sunt, congregatam multitudinem infinitam esse confitebitur. quod si ea indiuidua, quæ sub vna quaque specie sunt, infinita dicet: aliquid iterum infinito maius, & amplius esse sequetur. singuli enim homines, & singuli equi infiniti sunt. quod igitur ex utriusque componetur, erit duplū eius, quod infinitum est, quodq; ex omnibus, multo magis. quo quid dici potest obtusius? nullo igitur pacto indiuidua sub qualibet specie constituta infinita esse poterunt, quæ si definita sunt, ipsæ quoque infimæ species, atque ex omnibus composita multitudo definita erit. quod enim ex definitis componitur, ipsum quoque definitum est. definitus igitur, & terminatus est numerus indiuiduorum. quod. n. semper fit, si semper est æternum, infinitione præditum est. quæ etiam ratione numerus infinitus dicitur, quoniam augeri semper potest, & non interit, re tamen ipsa acceptus, semper definitus est. Sic etiam arenam definitam esse probabimus. id quod Apollo Pythius oraculo edidit.

Novi ego mensuram pelagi, numerumq; arenarum. Etenim si numerus arenæ infinitus esset, adiecto hominum numero ex utrisque maior redderetur, & sic aliquid infinito infinitus esset, quod fieri nequaquam potest. infimæ igitur natura determinatæ sunt, tamen nihilominus nobis incognitæ. indiuidua vero natura definita non sunt, propterea quod iterum atque iterum generentur. nobis tamen dum species re ipsa effectæ sunt, si principio fuerit origo, cognoscantur, & si quot sint ignoremus, ita tamen cognitæ erunt, vt illarum natura, prout infimæ species sunt, se nobis intelligendam præstabit, quandoquidem illarum numerum terminis præfiniri probauimus.

Q VI vero ad summa genera contendunt, multitudinem in vnum concludunt, necesse est. nam species multa in vnam naturam colligit; ac multo etiam magis genus. singulæ vero res vnum in multa diducunt. Siquidem speciei societate vnus homo ex multis efficitur, & singulorum natura ex una, & communis re multæ sunt. ea enim est singulorum vis, vt distas

hant, ac dissipant, communium vero, ut cogant, unamq; naturam constituent.

Hoc in loco dicere vult Porphyrius, quid eveniat iis, qui ab infimis ad summa genera nituntur & quia summis ad infimas descendunt. (at multo etiam magis genus) species singula tantum individua, genus vero & ipsas species, & individua comprehendit inferius enim ab individuois ad summa conscendēdo res multitudine coangustantur, & potestate augentur. Species quantum ad multitudinem spectat, sunt individuis pauciores, potestate tamē & accretione plures, eodem pacto species a generibus superantur, donec ad unum summum peruentum sit. id quod iure factum censetur quoniam rerum omnium vna sola causa est, & origo, & propterea, quae ad eam proprius accedunt, multitudo coarctantur facultate vero augentur. at quae longius absunt, numero augentur, potestate diminuantur.

SED cum explicatum nobis sit, quid genus sit, quid species, & quae genus vnum sit, species multae (genus enim semper in multas species dividitur) restat ut dicamus, genus semper de specie, & de inferioribus dici superiora omnia, species vero neque de genere ultimo, neque de superioribus ullis dicitur, propterea quod non reciprocatur. Oportet enim, ut vel paria de paribus dicantur, quemadmodum id quod ad huiusmodi natum est, de equo, vel de minoribus maiora, ut de homine animal: at minora de maioribus dici non par est, neque enim ut hominem esse animal, ita animal esse hominem commodè dices.

Porphyrius harum quinque vocum doctrinam probabiliter, id est, quantum ad discerendi subtilitatem spectaret, sese tractaturū pollicitus fuerat, explicata itaque generis, specieiq; natura, quo modo horum cognitio ad fermocinandum nobis afferat adiumentum, vult demonstrare. Quoniam omnis discerendi facultas in demonstratione versatur, & demonstratio quaedam ratiocinatio est, in ratiocinationibus vero propositionibus opus est, propositio duobus est terminis constat, quorum alter subiicitur, alter enunciat, subiectus est, de quo loquimur, alter autem est, qui de eo de quo sermo habetur, dicitur, ut Socrates ambulat, subiicitur enim

Socrates, de quo est oratio: enunciat, ambulat, ut pote quod de Socrate dicatur. Si dicatur praeterea, anima a se mouetur, subiicitur anima, & a se mouetur, enunciat, si item dixerit, homo animal est, homo subiectus terminus erit, animal vero de homine dicitur, & in quacunque propositione eodem modo Vult similitudine demonstrare de genere aliqua scilicet de aliquibus dici, & quaedam subiici, atque ut cognoscamus quomodo complicitas propositiones faciant, ex quibus sit ratiocinatio, in qua ratio dissendi versatur, ait, genus semper de specie dicitur, ut animal de homine, & de animali substantia. verum species non etiam de genere dicitur, quoniam minime verum est, si quis substantiam esse animal, & animal esse hominem dixerit. hinc igitur genera semper de formis dici perspicuum est. at species de generibus nunquam, & ut summam dicam, oportet terminos, qui de aliis dicuntur, latius patere subiectis, ut animal homine, vel pares esse, ut ridendi facultas homini, pares ii dicuntur, quod uticissim recte comineant. nam ut omnem hominem ridere, ita & omne, quod ridet, esse hominem dicemus. De inferioribus dici superiora omnia substantia de corpore corpus de corpore animato, corpus animatum de animali, animal de homine dicitur.

DE quibus autem species dicitur, de iis itidem speciei genus, & generis genus usque ad caput generis necessario dicitur, nam si vere dicitur. Socrates est homo, homo animal, & animal substantia, Socratem quoque esse animal & substantiam vere dicimus. cum enim superiora de inferioribus dicantur, species de individuo, & genus de specie, deq; individuo dicitur. primi vero genus & de genere seu de generibus, si multa media inter iecta sint, & de specie, & de individuo dicitur.

Aliud praeceptum utile ad discerendi facultatem tradit si inquit, species de aliquo dicatur, de eodem speciei genus ad summum usque dicitur. verbi causa de Socrate homo, de homine animal, igitur animal de Socrate. animatum quoque de animali, ergo de homine, deq; Socrate pari modo, praeterea corpus de animato igitur de homine, animaliq; ac Socrate. postremo substantia de corpore, & ob eam causam substantia de corpore, corpus de animato, animaliq; atque homine, & Socrate dicitur.

ETENIM primum illud genus de oibus generibus formis, atque indiuiduis inferioribus dicitur genus vero quod infima specie prius est, de omnibus formis, & indiuiduis. ea uero quæ tantum species est, de omnibus indiuiduis, indiuiduum de uno singulorum tantum.

Nam si superiora semper de inferioribus dicuntur, summum de omnibus generibus, quæ ei subiciuntur, deq; formis, & indiuiduis, & speciem de ipsis solis indiuiduis dici constat.

INDIVIDVVM Socrates dicitur, & hoc quod album est, & hic accidens Sophronisci filius, modo ei solus filius Socrates sit, hæc; vel ex eo indiuidua appellatur, quod vñ quodq; ex proprietatibus cõstet, quæ omnes in alio reperiri nõ possunt.

Addens, hoc, illi dictiõni, album, quod universale erat, singulare fecit, quod autem, quæ omnes, & non quarum unaquæque, dixerit, hoc fuit in causa. nam unaquæque illarum proprietatũ in aliis in esse potest, omnes uero eadem simul in nullo reperiuntur.

Q V & enim in socrate sunt, in alio eadẽ esse nullo modo possunt uerũ proprietates hominis communis, ac vniuersi eadem in multis, atq; adeo in omnibus singulis hominibus, quoniam homines sunt, esse possunt.

Hominis proprietates singulis quoque hominibus esse poterunt. Genera, species atque indiuidua quasdam proprietates habere sciendũ est generis tamen, & speciei proprietates in multis in sunt, at indiuidui, si collectæ sunt, illi soli indiuiduo sunt accedendũ. generis proprietates, animalis in quam, erunt substantia, animans, sensus particeps; & hæ multis, homini uidelicet, equo, canis, & reliquis singillatim animalibus sunt attributæ. homo cum species sit, has proprietates habet, animal, rationis particeps, mortale, ad scientiam, & cognitionem natum esse, quæ multis hominibus in sunt. Sed ad indiuiduũ, uerbi gratia, ad Socrate accedendũ est, cuius proprietates sunt, Philosophus, caluus, simus, obesus, Sophronisci filius, Atheniensis, & eiusmodi, quarum unaquæque per se inesse aliis poterit, propterea quod alii sunt & calui, & simi, & præpingues, Philosophi, ac Athenienses, & forte Sophronisci

filii, sed omniũ collectio, Philosophũ dico esse, caluũ, simũ adpartũ & in eodẽ tẽpore fieri, soli Socrati, neque alii cuiquã inerit.

I T A fit, ut indiuiduum a specie, & species a genere continetur, siquidem genus quiddam totum est: pars indiuiduum species uero, & totum, & pars ita, ut alterius pars sit, totũ non alterius, sed in alijs existat, quod totum ex partibus constet.

Species, si ad indiuidua referatur, totum est, si ad genus, pars. sed quoniam totũ, & pars sub eadem cadunt ratione, ex his, quæ sub eadem rationem cadunt, nonnulla in recto casu, & nonnulla in obliquo efferuntur, ut pater filii pater, id in secundo casu dicitur. in tertio uero sic, amicus amico amicus. in quarto hoc modo uerberans uerberatũ uerberat. quod cũ ita sit, partẽ alterius, & totũ in aliis dixit. dicimus enim recte partẽ totius, & relatio in secundo casu fit, sed totũ partis totũ dicimus nequaquã, quoniam totũ ex vna parte cõstatũ non est, sed multis. dicimus tamẽ totũ partibus totũ, ac relatio per tertiu casum efficitur. totum enim in partibus est. recte igitur totum non alterius, sed in aliis a Porphyrio dictum est. Scire quoque debemus in secundo casu numeri multitudinis dici posse totum partim totum, sed Porphyrius communem loquendi morem secutus, in aliis, dicere maluit.

A C genus quidem, & speciem, quidq; si minus genus, quid infima species sit, quæ eadem genera, & species sint, quæ indiuidua, ac quot modis genus & species dicantur, aperuimus.

Cum aut, quæ eadẽ genera, & species sunt, intermedia intellegit quæ generis pariter, ac speciei subest ratione. ac quot modis genus, & species dicantur genus tribus modis, & speciem duobus dici nobis indicauit.

DE DIFFERENTIA.

DIFFERENTIA autem communiter proprieq; ac maxime proprie dicatur. aliud enim ab alio differre cõmuniter dicitur, quoniam niam vel a se uel ab alio uarietate quadam differt. Etenim Socrates a Platone differt

bat distinctione, & à se ipse cū esset puer, & in media etate, cū
quid ageret, & cū otiosus esset, ac semper in ijs cōmutationibus
spectat in quibus rei modus cōsistit. Proprie inter aliqua interest
se dici, quādo accidens, quod separari nō potest, varietatem fa-
cit, accidet fixū, & immotū est, veluti cāsus oculorū color, nasi
aduncitas, & cicatrix ex vulnere obduēta. Maxime proprie
differe dicuntur ea, quæ differentia speciei procreatrice dis-
ferunt, ut homo quia rationis particeps est, ab equo distat.

Quid cause fuerit, cur cum differentia speciei prior sit, de spe-
cie prius fuerit disputatum, iam reddita est ratio, nunc de differē-
tia verba facturus, vitur Aristotelis regula, de qua feci supra men-
tionem, differentiarūq; significationes enumerat. sed quo facilius in-
telligamus ea, quæ sunt nobis dicenda, ita sermonem ordiar. Dif-
ferentia est aliquarum rerum inter se, varietas, ac cōmutatio, quæ
vel separari potest, & ex aliquo accideri est, atque ei natura est cō-
paratum, ut ab illis, in quibus inest, auelli possit, vel nō possit, ver-
bi gratia, differit aliqui inter se, si vnū sedere, stare alterū contia-
gat, potest enim qui sedet, stare, quīq; stat, sedere, atq; ita differit
inter se, eaq; differentia separabilis esse dicit, quā Porphyrius cō-
munē vocat, id quod sit, quoniā nō alicui præcipue, sed omnibus
cōmuniter inest, separabilisq; ac fortuita differentia est. Verū si
differentia separari nō poterit, vel p se inerit, hoc est, rei naturā
ad soluet, vel fortuito, id est, nihil quicquā ad rei naturā cōferet. Dif-
ferentia, quæ auelli a re, in qua sita est, nō potest, est, veluti adnā-
uel pssas nares, vel oculos ceruleos habere, intere est enim inter ali-
quos eo, quod alter simus, alter repādos sit. Fortuitæ differentie
sunt, quæ rerum subiecta non complent potest quidē Socrates si-
mus non esse, & tamen esse Socrates, quæ separari a subiecta re
non queunt, a Porphyrio proprie appellatur. nam alicui deter-
minatum est, ut simus sit. Differentia autē, quæ nec separari potest
nec fortuita est, substantiam cōplet. eiusmodi est rationis parti-
iceps, & mortale ratio enim nos a beluis distinguit, quia ille ratio-
nis sunt expertes: quam differentiam maxime propriam vocauit.
Differentiarum igitur alia communiter, alia proprie, alia maxime
proprie dicitur, quæ cōmuniter dicitur, fortuita est, ac separari ab
reā qua sita est, potest quæ proprie, fortuita est, nec abstrahitur

à re, cui inhzeret, quæ maxime proprie, non seiungitur, & rei subie-
ctæ naturam complet, ac per se inhzeret. Quoniam omnis Philos-
ophus in iis versatur, quæ ad perdiscendā Philosophiæ uiam, &
rationem spectant, quæ & diuidenti, & definiēdi ars est, cumq; di-
uisio, ac definitio nunquam fortis sed ex iis quæ ex ui, & natura
sunt, assumatur, merito de differentia maxime propria, cum illa
substantiæ particeps sit, verba facit. prima itaq; differentiarū diui-
sio hæc est, easdem rursus diuidit hoc modo. Ex differentiis aliæ
diuersum subiecti faciunt, aliæ vero aliud, communis entis, pro-
priaq; differentia diuersam rem facit, atq; tantummodo immutat.
Sedere enim stare, simum esse, & aduncū, immutāt, ac maxime pro-
pria aliud efficit, aliud sane est rationis particeps, & aliud ratio-
nis experts. porro diuersum in eorum, quæ ex re sunt, immutatio
ne versatur, aliud vero rem omnino alterā facit, rationis enim cō-
pos, animal aliud facit ab eo, quod ratione careat, sedens autem a
stante, non aliud, sed diuersū, simili quoque modo repandus, atq;
aduncus, cum igitur differentie tribus modis dicantur, comuni-
ter, proprie, & maxime proprie, de iis quæ maxime propriæ sunt
philosophi loquūtur, communes autem, & propriæ ad generū di-
uisionem nihil faciunt, quis enim ita abhorrebit, & erit absurdus,
ut aiāt, animal aliud sedet, aliud stat: neque enī omnia assumimus,
neque alia sima, alia adunca esse ob ipsammet causam affirmamus.
Sed si ad genera diuidentia nullum afferunt adiumentum, multo
minus ad definiendum afferent, illa igitur solæ, quæ maxime pro-
priæ dicuntur, nobis sunt adiumento. {Maxime propriæ dicē-
} addens dicitur, significauit se id nomen posuisse, antiqui enim cū
aliquo trito vocabulo uterētur, dicere consueuerant, dicitur, cū
vero ipsi imposuissent, dicitur, vel vocetur, addebant. Socrates a
Platone quantum homines non differunt, sed quatenus ille ambu-
lat, hic sedet, {ac semper in iis cōmutationibus spectatur,} hoc
loco differentie fortuitæ intelligendæ sunt, {in quibus rei modus
cōsistit,} id est, quæ ex accidenti sunt. siquidem accidens in quæ
sione dicitur, quæ rei modus, & qualitas indagatur, {speciei pro-
creatrice} id est qualitate quæ speciem perficit, animal enim si ra-
tionis compos, & mortale suscipiat, hominem si mortale, & ratio-
nis experts, equum, & reliqua animalia ratione carentia efficiet, ip-
sæ igitur differentie si ad genera addantur, species efficiunt, id quod
in causa est, ut differentie formarū efficientes appellentur.

OMNINO igitur omnis differentia alicui adiuncta dissimile alij facit: sed communes, & propriae diuersum faciunt: maxime vero propria eū in quo sit, aliū efficit. quæ igitur alium efficiunt eū in quo insint, efficiētes formatū appellantur. quæ vero diuersum, absolute differentie rationis particeps ad animal adiungatur, aliud efficiet: ad motus, id solum diuersum ab eo facit, qui non mouetur. quare hæc aliud, illa diuersum solum animal facit, is itaque differentis, quæ aliud genus faciunt, & genera in partes diuiduntur, & disinitones ex genere, & huiusmodi differentis traduntur. ex illis autem quæ diuersum tantummodo faciunt, varietates solum, & commutationes eius, quod aliquo modo sed habeat, ortum trahunt.

Alterā differentium diuisionem tradit. Ex differentis inquit, aliæ eum, in quo sint, dissimilem alij faciunt, aliæ omnino alium efficiunt. quæ aliū efficiant, per se, quæ commutant, fortuitæ, & separabiles dicuntur. Separari posse dico propria, & communē. siquidem propria cogitatione separari potest ab eo, in quo sita sit. nā Socrate absque aduncitate, comatū, gracile, Socrate tamen intelligere possemus. illa uero, quæ maxime propria est, ab eo, in quo inhaeret, ne cogitatione quā idē auellitur. nunquā. n. hominē, si rationis particeps ab eo auferamus, intelligere poterimus, qd non esset homo, omnes enim homines & rationis participes, & mortales sunt. quare siuim hominem possumus cogitare aduncū esse ipso etiam homine remanēte, at homo si rationem & mortalitatem amiserit, nō cognosceat differentie igitur propria, communesq; separabiles sunt. eū enim aliquis stans sederit, nō factus, est alius sed diuersus. id qd poeta de Vlysse a Pallade ex euentis commutato significauit, apud quem ita dicitur.

Hospes diuersum mihi nunc, atque ante, videris.
nō enim aliū poeta dixit, sed diuersum, attamē si quispiā simus, aduncus esse intelligat, nō alius, sed dissimilis. ac diuersus fiet poterit namq; ille idem, & nō aduncus esse. Quæ igitur aliū efficiūt eū, in quo insint, efficiētes formatū appellatur. rationis particeps nō diuersum hominem ab equo, sed aliū facit. illa. n. alia dicunt, quæ ppter uim, & naturā differūt, ut homo, & equus de quibus

bus ante dixi. ratio enim est qua una præstamus beluis. & is itaque differentis, quæ aliud genus faciunt, & genera in partes diuiduntur, animal enim tum rationis compos, tum rationis expertus esse dicimus, ac præterea mortale, uel immortale, atque ita postea hominem definimus. homo animal est rationis particeps, mortale, animum aptum habens ad scientiam percipiendam.

VT igitur re a capite arcessam, pspiciū esse velim, differentias alias separari posse, alias nō posse. nā moueri stare, agrotare, valere, & cætera generis eiusdē separātur, natū uero aduicū, uel simū habere, & particeps, atque expertus rationis reuelli a subiectis nō possunt. earū uero, quæ distrabi nō queunt aliæ rebus p se insint, aliæ fortuito. particeps enim rationis, mortalisq; & quod ad scientiam, & cognitionem natum est, homini ex se conuenit, aduncæ autem, & siuæ nares non uisua, sed casti.

Perfectorē diuisionē exorditur, & aliud quoddā initium sumit. ut oēs differentie distinctæ inter se sint. Differentiam igitur alia separantur a rebus in quibus insunt, alia non separantur. hac diuisione differentie communes a propriis, & maxime propriis distinguuntur. aliæ rursus aliud, aliæ uero diuersum faciunt: atque ex hac diuisione maxime propria a communibus, & propriis discernuntur. Ex his itaque repugnantis, quibus differentie uicissim coniungantur, coniugationes fiunt, quarum duæ sine dubio non cohererent. non enim esse siuam queunt. qd separari potest, & quod nō potest uel diuersum esse, & aliud. ex reliquis quatuor, hæc separabilis & aliud faciens nō cōstat. cæteræ tres apte coherent, quæ doquidem separabiles, & diuersam rem efficientes communes sunt. quæ autem non separantur, & aliud faciunt, sunt maxime propriae. quæ uero non separantur, ac diuersum faciunt, fortuitæ sunt, ac communes quidem, ut sedere, proprie. ut aduncitas, maxime propria, ut rationis particeps. Videbitur etiam quædam esse distincta coniugatio earū, quæ separari possunt, quæq; aliud efficiunt, re tamē uera ipsa quoque coniugatio ratiocinatio nō est. rationis. n. particeps p se homini attributum est, & quatenus homo est, rationis particeps est, ob eāq; causam omnes homines rationis participes sunt: sed aduicū, nigrūq; esse, sedereq; ac stare, nō p se, quoniam homo, qā hō aduncus nequaquā est, uel oēs homines aduncos,

vel nigros esse oporteret. & si enim aliquis nec aduncus, nec niger est, homo tamē est, nulla igitur harū differentiarū aliā rē facit, sed diuersa, at rationis cōpus cū p se aderit homini, aliud faciet. haec igitur causa cū ea differentia, quæ diuersam rem, cōstare nō potest. ITA sit, vt ea, quæ p se adsunt, ad rerū naturarū definitione explicandas assumant, resq; alia efficiat, quæ autē fortuito, quæ ad rei definitionē adhibeantur, neq; aliā rē faciāt, sed immutēt, quæ itē p se adsunt, nec contentiōnē, nec remissionē capiūt.

Differentiæ, quæ per se insunt, ad rei vim explicandā, ad definiendam adhibentur, siquidē definitiones ex generibus, & differentiiis formati efficientibus assumunt. Nec contentiōnē, nec remissionem capiunt. Neque enim quisquam magis, aut minus mortalis, magis uel minus rationis particeps dicit. Pueruli enim. & si propter etatem ad eas actiones, quæ in ratione uersant, apti nō sunt, nihilo tamē minus sunt rationis particeps. Illa præterea magis, & minus suscipere dicūt, quæconque aduersa sunt, & in eodem subiecto consistunt, quæq; inter se cōmiscēt, vt albū albo magis, minus uel albū dicit. & nigrū magis uel minus nigrum; quippe cū ea dē res subiecta tū alba, tū nigra fiat, et alba cum nigris cōmiscetur, atque aliquando puriora, nonnunquam magis mista & confusa euadant. in substantiis autem nec intentio est, nec remissio, quoniam substantiæ nihil aduersatur. nec rationis particeps, & rationis expertus consistere in eodem subiecto possunt. At si quis diceret, cur, Aristoteles in summis generibus aiāt, Substantia, quæ proprie, & primum, & maxime appellatur, cum illud maxime videatur significare substantiam amplificari & imminui, ei nos respondemus, hoc ab Aristotele dictum fuisse, utpote quod magis esset ad cognitionem nostram accommodatum. primam enim, & maxime dixit indiuiduum, quoniam & magis a nobis cognoscitur & prior comprehenditur. ab illa enim tempore, & clementia deducti ad secunda quæ ex generibus, & differentiis est, deuenimus. verum si aliquis concederet, magis & minus in substantiis esse, non in latitudine, sed altitudine concederet. homo enim non magis homo, ac rationis particeps homine est. nec equus magis animal boue, nec homo magis boue, atque equo. sed in altitudine vt dixi, potest hoc sic cognosci. Superiora inferioribus perfectiora sunt, idq; quatenus melioribus longis absunt. ver-

bi grātia, rationis particeps magis in mente est, quam in anima, & magis in angelis, minus, autem in celestibus corporibus. siquidē ipsa quoque animata sunt, habentq; rationem, atque id magis in his quam in nobis situm est. Alio quoque modo probatur. Substantia magis in animali est, quam in homine, ac magis in utrisq;. Si nūc etiam ratione animal magis in homine, quam in Socrate est, quoniam substantia non inest Socrati sine ullo interiecto medio animal enim intercedit. ea postea per hominem ad plantas progreditur. Perspicuum igitur est, id, quod primum, proximeq; ali cuius rei particeps est, maiorem eius rei partem habere, quam quod secundo, & aliquo interiecto medio est. recte igitur substantias non in latitudine, sed altitudine magis, minusq; suscipere dictum nobis est. nā si in latitudine amplificarentur, aut minuerentur, eadem distantia eorum, quæ sub genere sunt, rationis in quā participis & ratione carentis, mortalisq;, & immortalis nō esset.

AT Q V A D casu, & si seungi non possunt, contentiōnem tamen, & remissionem capiunt. neq; enim genus magis, minus uel de eo, cuius genus sit, dicitur, neq; differentiæ generis, quibus genus ipsum in partem distribuitur.

Contentio, & remissio magis, & minus significant, hec enim nomina a cordis per translationem sumuntur. illæ enim admodum intentæ vehementiorem sonum, remissæ vero minorem reddunt. Philosophi igitur vehementem rei impressionem, contentiōnem leuiorem vero, remissionem uocauerunt.

Q V A N D O Q V I D E M hæc sunt, quæ cuiusque rationem absolunt. & nullius rei uis, quæ una eademq; est, nec amplificari, nec minui potest. at aduncus & simis naribus esse, colorariq; magis, & minus dicitur. Cum igitur tria differentiarum genera habeamus, aliæ, quæ separari à rebus possunt; aliæ, quæ nō possunt; atque ex his, quæ separari non possunt, quædā, quæ per se insunt, quædam, quæ fortuito, rursumque earum differentiarum, quæ vi sua adsunt, aliæ sunt quibus generum in formas diducimus, aliæ, quæ speciem efficiunt, cuiusmodi modi sunt animatum, sensus rationisq; particeps, & rationis

expers, mortale, & immortale: ex quibus cum omnes p se anima
li inhaereant. hae duae animatum, & sensus particeps, animalis na-
tura absoluit. animal enim est natura animata, sensus particeps
hae vero mortale, & immortale, rationis compos, & expers, ge-
nus in species partiuntur. ipsi enim genera in species diuidimus.
sed quae genus in partes distrahant, & species perficiunt. vel ex
eo, quod his differentiis particeps, & expers rationis, mortale,
& immortale, animal in species diducatur. id quod fit, ut parti-
ceps rationis, & mortale, hominis: rationis copos & immortale
Dei: expers rationis, & mortale, bestiarum genus constituent. Si-
mili quoque modo cum hae differentiae animatum, & inanimatum,
sensus particeps, sensus expers, summae substantiae sint, duae ex
ipsis animatum, & sensus particeps ad substantiam adiectae, animal,
animatum vero & sensus expers, plantam coplent. cum igitur eadem
differentiae alio atque alio modo simplices, & efficientes formarum
& diuidentes sint, omnes formarum effectrices appellantur.

Quae rei naturam complent, eadem definitiones perficiunt, definitio-
nes vero eiusdem semper eadem sunt. homo non est aliquando ani-
mal rationis particeps, mortale, & quandoque non est, sed semper
eodem modo se habet. nec ampliat, nec minuitur. neque enim: tum
magis particeps rationis, tum minus est. color atque: magis, & minus
dicitur. hoc est albus, vel niger esse. intenditur enim, & remittitur
quippe cum aliquid magis album alio sit, magisque nigrum, aut si-
mum, atque repandum. Cum igitur tria differentiarum genera nobis co-
gnita sint, ex quibus aliae separari ab eo, in quo sunt, possint, aliae
autem non possint, atque ex his, quae non separantur, aliae ut suae ad
sint, & aliae casu, ac temere, Porphyrius magna ratione adductus
voluit de eis differere, cum praesertim ea, quae ad definitionem, &
diuisionem pertineant, in medium proferre velit. ait igitur ad hunc
modum. Ex differentiis formarum efficientibus aliae constituent, aliae
diuidunt, ut quae non aliae, atque aliae, sed eadem sunt, partim enim di-
uidentes, & partim constituentes sunt, si tamen alio, atque alio
modo sumantur. rationis namque particeps, & expers, mortale, &
immortale animalis differentiae sunt: eademque ipsae sunt, quae di-

uidunt, & in quas animal diuiditur. Si vero illae, quae coniugari si-
mul possunt, accipiantur, veluti mortale, & rationis particeps, dif-
ferentiae fient, quae hominis naturam absoluerent, quod ex his huma-
na natura sit constituta. Est igitur ex hoc perspicuum diuidentes dif-
ferentias ad diuidendum magno nobis esse adiuumentum: quoniam hac
ratione generum in partes diuisiones fiunt. illae vero, quae consti-
tuunt, ad definitiones utiles sunt. siquidem ex genere, & huiusmo-
di differentiis definitiones traduntur, scire autem debemus, ex his
simul coniunctis quatuor fieri coniugationes. quarum tres rationina-
tiae sunt, una vero nequaquam constat. ut exemplo ponatur, ratio-
nis copos, & rationis expers, mortale, & immortale, ecce rationis
compos, & mortale simul stant, est enim homo. rationis vero par-
ticeps, & immortale, Deus. rationis expers & mortale, equus. fie-
ri enim non potest, ut quid ratione careat, ac immortale sit. qua-
re coniugatione, rationis expers dico, & immortale, disputatur,
constet nec ne & nunc aliquid rationis expers immortale sit quod
fieri posse, Poeta de scylla dicere videtur, cum ait.

Monstrum immortale, malumque.

Nonnulli esse genus quoddam Daemonum immortalium, ac ratio-
ne carentium sunt opinati, quod inferiorem ordinem sortiti est. quos
inquam Daemones deuitamus, & auerſamur. alii hoc genus esse
mortale dixerunt, quoniam id quod aeternum sit, idem rationis esse par-
ticeps contendunt. Sed ut eo, unde egressa est, referat se oratio,
ad substantiam reuertatur, & eadem inueniatur, atque cum illae duae re-
pugnatae sint, animati inquam, & inanimati, sensum habentis, & non
habentis, tres tantum coniugationes quae cohaereant, oriuntur,
reliquae tres non constant. animatum, & sensu praeditum animal est:
animatum, & sensus expers, planta: inanimatum, & sensu vacans, lapis
inanimatum vero, & sensus particeps, nihil, quod enim sensum ha-
bet, multo etiam magis naturalem animam habet. id tamen non
reciprocatur, quoniam ubi naturalis anima est, illic non erit omni-
no sensus: at ubi sensus erit, illic naturale esse animam necessitas om-
nino cogit. his enim genera in species diuidimus: nam quae in advo-
candum quaedam solum species sunt, quae daemones & generis, & speciei subest
rationem: ita etiam in differentiis euenit. ex differentiis formarum
procreatricibus aliae tantummodo diuidentes sunt, haecque summo-
rum generum sunt: aliae solum constituentes, haecque infimis sunt ac
tributae. quae vero utrumque faciunt, ad intermedia, quae genera,

Species sunt, ille ptinent. Et n. substantiæ differentie, corpus & corporis, expers substantiæ solum diuidunt, nunquā. n. efficient. Hominis vero differentie rationis particeps, & mortale, sunt hominis tantum effectrices: at mediorum velut animalis mortale, & immortale rationis compos, & expers diuidunt & efficiunt, quoniam aliquid ipsis superius habet. Differentie vero aduersæ animal partium, quod ipse quoque in alias partes diuidatur, veluti sunt mortale, & immortale, i. quæ animal diuidit, ac rationis particeps, & expers eodē modo, quæ uero sūt alia sub alia cōstitutæ species cōstitutā rationis particeps, & mortale hominē faciūt: ratione utēs, & immortale, angelū, ratione vacās, & mortale, bouē ac differentie rationis expers dico, & mortale, sunt omnium reliquorum brutorū, rationis expers & immortale tanquā dubia substantiæ sint, nec ne, Porphyrius omisit. Sunt. n. quidā Dæmones, de quibus ante dixi, qui cū rationis expertes sint, inferiores orbis terræ partes incolūt, meritisq; illic animarū pœnas sumunt, hiq; a quibusbā immortales, & a quibusdā mortales esse existimantur.

Q V A R V M maximus usus est in genere diuidendo, & rebus definiendis. earum autē, quæ fortuito separari nequeunt, non ita, ac multo etiam minor earum, quæ auelli possunt.

Hoc loco cū dicat, in rebus definiendis, quonā pacto illæ differentie sumantur, cōsiderat, ac significat, uoces in accidentiū definitionibus, substantiæ particeps esse debere. siquidē definitiones ex vocibus, quæ substantiæ particeps sint, cōponuntur, ut cādor color est, quo visus noster dissipat, ac dispergit. præterea addidit, maximus, quoniam sæpe numero propter humanā imbecillitatem huiusmodi differentiis caremus, & definitiones ex accidentibus assumimus: ut in coruo manifeste apparet, in quo explicādo nigrorē pro differentis accipimus, & i. colore cādorē ac cū equū definimus, animal esse dicimus rationis expers ad hinniēdū narū, proprium, quod substantiæ aduentū est, differentie loco, quæ substantiæ est particeps, suscipimus. id quod fit, quoniam differentiam substantiæ participem equi, & alini reperire nullo modo possumus.

E A S autem definiunt hoc modo, Differentia est, quæ generis a specie superatur. nam animal ratione, & mortalitate ab homine superatur, quoniam animal nihil horum est. unde enim

formæ differentias habeant: nec vero omnes contrarias habent; propterea quod in eadem re formæ concurrerent contrariæ, sed ut arbitrantur, omnes differentias, quæ in eis subiectis sunt, facultate complectuntur, re vera nullam. quocirca neque de nihilo quippiam fit, neque formæ contrariæ in eadem res simul insunt. Eam hoc quoque modo definiunt. Differentia est quæ de multis, ijsq; specie differentiis, dicitur, cum qualia sint, queritur. nam rationis particeps, & mortale de homine dicuntur, & qualis homo sit. non autem quid sit, explicant. cum enim rogamur, quid sit homo, recte animal respondemus, cū uero quale animal sit, interrogamur, rationis particeps, & mortale congruenter respondemus.

Cum differentie significationes numerauerit, & de qua Philosophus loquatur, dixerit: hinc præcipuam descriptionem tradit. Differentia, inquit, est, quæ genus a specie superatur. Ex hac definitione Porphyrius dubitationem mouet, & cū postea dissoluit, duo quædam peripicua dubitationis effata suscipit, quæ sic a Peripateticis appellant, quod per se credenda sint, ex quibus hoc primum est. Nihil ex nihilo oritur. ut abacus ex ligno confectus partim fuit, quia lignum erat. partim uero nō, quia erat abacus: nam si fuisset, artifices, ut fieret, non indigisset lapides præterea sunt, tum uero non sunt, quia nondum domus est. quoniam igitur modo ex penitus nihilo quippiam fiet: Alterum effatum est, Aduersa in eadem subiecta re in eodem tempore simul esse non possunt, aduersa enim sibi ipsa mutuum interitum afferūt. his præpositis ita oritur dubitatio. Differentie vel ex genere, in quo prius erāt, formas insunt, vel ex nihilo fiant, necesse est. horum utrunque absurdum est. nam si in generibus tanquam in corporibus differentie sint, aduersa simul erunt in eadem subiecta re, mortale uidelicet, ac immortale, rationis compos, & expers. quod ita abhorret, ut nihil supra. ac nisi in generibus sint differentie, quonā pacto in formis? esset enim aliquid, quod ex iis, quæ nulla sunt, factū esset, quod itē a ratione alienū est. ex nullo. n. alio fieri poterunt, cū inter genera, & formas nihil mediū interiectū sit. patet igitur hunc sermonem esse maxima dubitatione inuolutum.

Porphyrius itaque dubitans Peripatetico more controuersiam soluit. aduersa, inquit, in una met re, & eodem tēpore actu inesse nō possunt, at potestate queunt, atque ut ea, quæ diximus, clara fiant, non est ignorandū, aliud esse potestate quippiā existere, & aliud actione. id nāq; potestate esse dicitur, quod imperfectū est, neque deductum ad rem ipsam, cōmode tamē traducitur ad actū. ut puerulus facultate grammaticus est, quandoquidē fieri grammaticus potest. & aqua gelida, potestate calida est, cum possit calida reddi. hoc igitur est, quod potestate esse dicimus. re ipsa grāmaticus dicitur, qui grammaticam scientiam sit plane cōsecutus, ipsamq; reliquos doceat. & frigida aqua potestate calida dicitur, quæ cum calefacta sit, actu calida dicitur. ait igitur, aduersa, calidū inquam, & frigidū actu simul alicui non adesse, potestate tamen posse. repida quidem aqua, neq; actu calida est, neque gelida, potestate tamen utrunque. atq; infans potestate uirtutem habet, & uiciositatem. materia itē potestate omnia aduersa possidet. Si igitur genus materiæ rōnē habet, ut post dicitur, clarū est ipsum potestate omnes differentias aduersas habiturum. id quod aliter etiā probatur hoc modo. Aduersa in uno esse possunt: si uero alterū aduersorum actu habeat, alterum potestate habebit. quod re ipsa frigidum est, facultate calidum est. quoniam si apte natura ei est comparatam, ut calidum fiat. hoc enim dictum est, propterea qd quedam sunt, quæ alterum aduersorum tantum suscipiunt. ut crystallus, quæ frigida cum sit, calefiet nunquā, atq; ignis nunquam frigidus reddetur, aer, & aqua utrumq; admittunt. aduersa enim facultate in eodem esse possunt. nā si duo aduersa potestate quippiā non habuerit, nunquā actu in horum utrūq; commutabitur. sed quoniam duo aduersa potestate cōtinet, propterea in utraque transferitur. hoc itaq; modo genera aduersas differentias habere ait. nō enim ex nihilo penitus sunt; neque aduersa in eodem esse re ipsa possunt. Peripatetici hac solutione utuntur, qua Porphyrius, quoniam librum ad summa Aristotelis genera utilem se scripturum promissit, usus est. Nec clā me est Platonis studiosos huius solutioni repugnare. uolunt enim differentias generibus actu inesse. nec dubitandū quin rationis compos, & rationis expert, mortale, & immortale generibus subiciantur. ad cuius rei demonstrationem hīce rationibus utuntur. aiunt enim mortale, & immortale, particeps, expertq; rationis aduersa nō esse. quod aduersa sese

uicissim interimant, hæc autē tantū abest, ut sibi mutuum interitū parent, ut etiā sese conseruet. rationis, n. particeps & immortale seruans mortale, & rationis expert. Nam Deus cū rationē habeat, immortalisq; sit, mortalia omnia seruat, & custodit. præterea homo ratione carentiū curator est, & conseruator. angeli uero immortales, homines mortales curant, & custodiunt. quare rationis particeps, & ratione carens aduersa non sunt, nec itē mortale, & immortale. quod si aduersa non sunt, quid obstat, cur generibus nō insint. quandoquidem uires, quæ rationis expertes sunt, iram dico, cupiditatemq; & sensum, atque anima quæ rationis particeps est, simul in uno hominis corpore inesse conspiciantur. dicunt tursus, sint licet inter se contraria, nihil tamen absonum est, eadem in eodem genere actu inesse, quoniam nō in corpore subiecto, sed in eo, quod corporis expert est, existunt. genus enim corpore uacat. nā in subiecto corporis experte diuersa inesse possunt. quod uero duo aduersa in subiecto corporeo simul inesse non possunt, causa est, quod utrunque uult esse subiecti particeps. Singulare corpus per sese ea, quæ se inuicem perimunt, non admittit at in iis, quæ non corpora sunt, id non ualeat, propterea quod natura aduersorum omnium in iis habeat rationem ita, ut oculus, qui candoris, & nigroris rationes admittit, anima quoque simul, & eodē tēpore aduersorū, boni scilicet & mali, frigidi, ac calidi rationē habet. una igitur est aduersorum scientia. quare a ratione nō alie nō uidetur, siquis dicat aduersas differentias generibus inesse. Si militer et in abaco, atque in eadē eius parte triangulum, quadratum, turbinem, & globosam figuram fingere simul non possumus, quoniam inter se confunderentur figuræ on nes, cum in re corporata essent collocatæ, at in anima hæc omnia habemus, & ea non confusa. ex quo fit, ut ea etiā distincte proponamus. & primā, secundamq; & ac tertiā speculationē demonstremus. secus uero de turbine, triangulo, & quadrato, ut diximus. ita fit, ut in iis, quæ cōereta, & corporata nō sunt, aduersa re in ipsa insint. alia præterea ratione probatur. Si differentia generibus potestate insunt, quid est, quod illas cū formis actu componit, & inserit. omne, quod potestate est, a quodā, quod tum actu est, ad actum traducitur. aqua frigida cum potestate calida sit, actu fit calida ab igne, qui tum calidus est & puerulus potestate grammaticus, redditur grammaticus ab eo, qui tum est grammaticus peritus. si igitur potestate

esse possunt in generibus differentie, si ad actum traducantur, ali quo quodam, quod actu differentias habeat, indigebit sed nihil aliud in eis est, potestate igitur in generibus non erunt, differentie rursus sic pbatur. Omne, quod esse potest, imperfectum est, quod vero actu est, perfectum est: itaque species actu differentias habet, & genera potestate, ultimæ species erunt omnibus perfectiores & digniores, prima autem genera omnibus imperfectiora, atque indigentiora. id quod a vero sensu maxime abhorret. sequeretur, n. effectas res suis causis esse & perfectiores, & præstabiles: oportet igitur differentias in generibus actione inesse. est ne igitur ob eam causam Peripateticorum ratio, atque omnino explosenda sententia: id equidem ne unquam quidē censuerim: propterea quod cum triplex genus sit, de eo, genere, quod ante multa esse diximus, Platonicus loquebatur, in quo differentie actu sunt, omniumq; rationes re ipsa inesse possunt: Peripatetici vero de eo, quod in multis est, uerba faciunt. Naturam ab uniuersis ad singulas res proficisci, singulasq; in uniuersis potestate coherere sciendum est. Semen si in concipientem, comprehendentemq; naturam incidit, primum carunculam quadā in matrice fingit, & efficit, ut mo dici inquit, quæ sanè caro corpus erit, ac corpus uniuersæ sumptum. hoc tamen ut corpus, re ipsa est, ut animatum, potestate. quia nec dum animatum actu est. ubi vero aletur, augebiturq; animabitur, ac tunc animatum uere dicitur, & potestate animal, non. n. adhuc sentit, & mouetur, quæ cū natum sit, actu animal erit, potestate particeps rationis. cū uero auditionis, ac rationis particeps fuerit, actione animal rationis particeps erit, potestate grammaticum, differentias igitur inesse potestate in generibus, quæ in multis sunt, uidemus. simul etiam patet phylicos hoc modo recte dicere: ex quo conficitur, ut cum Porphyrius librum hanc non ad Platonicam, Sed Aristotelicam doctrinam utilem scribere uellet, Peripatetica solutione usus sit. Sed cum supra dicemus quinque uoces corpore uacare, neque id probatum adhuc sit, restat ut id rationibus affirmemus. Corpus, ut hinc initium sumam, nunquam in maiori æque, ac in minori consideratur, velut in elephante, & formica, at quinque uoces pari ratione & in magnis, & in paruis considerantur: Deinde omne corpus corpori adiunctum accessionem affert ei, quod additamentum caput, sed genus & species, a reliqua uoces ad Socratem addi

te mihi, amplificant, nec ullam ei accessionem faciunt. præterea nunquā idem corpus in eodem tempore in multis uidebitur, licet simile uideatur, idē tamē nō erit, ut in Platōis crure hos elephātis esse uidebitur, non tamen idem erit cum illo, quod Orēstes habebat genus, & species eodem tempore in multis cōsideratut. Tū corpora diuīsa nunquā speciē, & eandem quantitātē seruant. n. numerus in multas partes diuisus unā formā, unāq; statē quantitātē nō seruabit: genera uero & formæ eandē formā & quantitatem seruant, si in Socratem, & ceteros distribuuntur. Aliter etiam demonstrari potest. Omne corpus ex materia, speciēq; componitur genus & species eo modo nō fiunt, nunquā enim species ex specie componetur, igitur quinque uoces corporis expertes sunt. Omnia iam percepinus, id quod sequitur, per se apertum est, tamen nihilominus legendū esse existimamus, ut si in obscuri quippiā inciderimus, a nobis declaratū sit. {Animal nihil horū est} id est expertis, quippiā. n. tale subaudiendum est. Si enim animal particeps nō esset eius qd rationis particeps est, & mortale, unde has differentias species habeat? nec uero omnes cōtrarias hēt, quonīā res cōcurrerēt cōtrariæ. {Vt arbitratut} quonīā Porphyrius, Platonicus, ea dicebat, quæ sibi recta nō uidebantur, sed, inq; ut Peripatetici putarūt. illi. n. uaturaliter loquuntur, atque ita recte sunt opinati. uniuersas scilicet res singulis priorē esse, & eo pacto ad actum traduci. {Eam hoc quoq; modo de finitū} perfectam differentie descriptionem ex earum uocum diuisione sumptā tradit. ita. n. erat, uocū aliæ significant, aliæ nō.

ET ENIM res omnes materia, & forma, uel ex ijs, quæ materiæ, & formæ proportionē dicuntur, sunt conflata. nam ut statua ex æris materia, & ex figura tanquam ex forma efficitur. sic homo communis, quiquē species est, ex genere, quod materiæ rationem habet, & ex differentia, quæ formæ ratione quadam respondet, conficitur, ex quibus totum quiddā, quod efficitur, animal rationis particeps, mortale, homo perinde est, atque illic statua.

Reddit nūc rationē, quā nā de causa genus in quæstione, quæ quid res sit, indagatur, & differentia in ea, quæ qualis si, dicatur. Res oēs inquit uel pprie ex materia speciēq; cōstāt, uel ex ijs,

quæ materiae, & speciei ratione dicuntur. Omnibus igitur naturalibus rebus res quædam subiecta est, quam proprie materiæ vocant, rursus & informis forma vero proprie est, quæ suo ornatu materiæ, quodq; ex ea fit, ornat, atque ita propria materia, & propria forma in rebus naturalibus spectatur. in artificiosis autem, quædam proportio & materiæ, & formæ, ut cum ex ære fiat statua, æs materia dicatur non proprie illud quidem, sed promiscue, & proportionem quadam. æs enim non est forma uacans: sed propterea quod artifici substratum est, statuaq; formam accepit, tanquam propriæ materiæ, ea de causa materia dicitur figura ipsæ formæ proportionem habet, quandoquidem æs imprimit. nam cum naturalibus rebus una quædam materia tributa sit, ob id omnes reciprocantur. neque enim omnia uicissim retro cōmeant, si non una quædam, omnibusq; cōmunis materia subiecta esset. ænea quidē uasa mutari ita possunt, ut ex lebeate statua efficiatur, at quibus eadem materia non est, inter se cōmutari non queunt. ex lebeate enim nunquam abacus fiet, atqui ex terra aqua, ex aqua oritur aer, ex aere æther: deinde rectorum uicissim ex æthere aer, & ex aere aqua, ex aqua terra infima, id quod fit, quoniam materiæ habent eandem, quod enim frigus humorq; suscipit, aqua fit, quod siccitatē, & calorem, æther, ita quorūque reliquæ duæ naturæ, ex quibus omnia cōstāt, omnes igitur naturales res, velut homo, equus, & cætera generis eiusdē ex materia propriæ, & forma cōstāt. ea vero, quæ arte constructa sunt ex iis cōstāt, quæ eandem habent cum materia portionem. atque ex iis, quæ figurā habent, formæ respondent, genus igitur materiæ, & distinctiæ formæ, ratione quadam respondet. Nam ut in substantia nihil inter se differat, ueluti materia, sicut ænea uasa, differētia tamē in figura fit sic quoque in genere, quia homo, equus, canis animantes sunt, nihil differunt illi quidē, sed propter differentias magnopere distāt. Si rationis particeps, mortaleq; ad animal additū sit, fiet homo: si rationis expertus, & mortale, equus, quare genus materiæ, & differentia formæ comparat. cum igitur materia unicuiq; naturā, forma uero qualitatē tribuat, meritisimo genus in quæstione, qua quid quicq; sit exquiratur, ut materiæ comparatū dicitur, differētia autē, utpote quæ formæ similis esse cōperiatur, in qua rei qualitas indagatur. {communis} id est uniuersi homines. {quique species est} id est homines singuli.

E A M hoc quoque modo definiunt. Differentia est, quæ

suapte quadam natura separat ea, quæ sunt sub eodē genere constituta. nam rationis particeps, & rationis expertus hominē, & equū qui sub idē genus subiecti sunt, inter se distinguit. Demum ita de scribunt. Differētia est, quæ unumquodq; differt, ac discernitur. homo enim, & equus genere inter se non differunt, quoniam, & nos, & equi animalia sumus sed cum rationis particeps adiunctū fuit, nos ab illis distinxit, sumus item nos, & angeli rationis particeps, sed mortale interiectum nos ab illis distinxit.

Rationis particeps, & mortale cum accedunt, hominem ab equo seingunt.

Q VI uero differētiæ rationes exquirimus colligunt, eaq; ad uicū refecunt, non quod uis eorū, quæ separāt ea, quæ eodē genere continentur, differentia esse dixerunt: sed quod ad rem, eiusq; notionē, quid sit, explicandā ualeat, quodq; rei pars existat.

Non, inquit, quiduis eorū, quæ separāt omnia, quæ subiecta sūt sub idē genus, in differentiarum numero habetur ab iis, qui differentia rationē subtilius perspicunt, & accuratius persequuntur, quā do quidē nec cōmunis, nec propriæ ut stare, sedere, ac repandum esse sed maxime propria differentia separat, ut rationis, atque intelligentia particeps, quæ hominē efficit. Soli enim homini attributū est. in Deū autē, utpote qui omni intelligentia præstet, non cadit, multo etiā minus in bruta, quibus id natura insitū non est. homo præterea non alicuius sciētiæ, ueluti grāmaticæ tantū capax est, sed omnino. quid sit. hoc est, quod ad eius uim, & naturā definitā pertinet, nam hæc distinctio, quid, apud Aristotē definitionē significat, non secus, quā apud grāmaticos ira iracundia: propterea quod definitio, quid quæq; res sit, explicat, quod igitur definitionis pars est, illud est quod re distinguit, rationis enī, & intelligentia particeps esse, definitionis pars ē, quæ differētia hominē a cæteris animantibus distinguit.

NON enim aptum esse ad nauigandum, hominis differentia est, scilicet sit hominis proprium. nam si dixerimus animantium alios ad nauigandum aptos esse, alios non esse, hominē quidem ab aliis distinguemus, aptum tamen ad nauigandum esse, neque hominis naturam absoluet, neque eius pars erit, sed

habilitas quædam, cum earum differentiarum numero non habetur, quæ speciem procreant. Quæ propter formarum effectrices differentiæ sunt, quæ aliam speciem efficiunt, quæq; ad rei naturam aperiendam assumuntur, quare de his satis.

Ad nauigandum, inquit, nō natandum, aut ut super aquis ferat, siquidem hac ratione bruta, inanimataq; ad nauigandum apta essent, sed nauigare intelligendum est hoc loco, nauem gubernare, quod est hominis proprium: homo tamen non efficitur, aut formatur ob nauis gubernandæ facultatem quoniam eo pacto ii, qui naues non gubernarent, homines non essent.

DE PROPRIO.

PROPRIVM diuidunt in partes quatuor. primum dicitur esse proprium, quod uni soli, neque toti speciei conuenit, ut homini meri, vel terram metiri: deinde quod toti, sed nō soli, ut homini bipedē effectum quod soli speciei, totiq; & interdum inest, ut homini cuiusque canescere in senectute: postremo in quod hæc concurrunt omnia: quod in sola, totaq; specie, & semper inest, ut in homine ridendi facultas, qui & si non semper ridet, ad risum tamen aptus dicitur. idq; non quod semper rideat, sed quod semper sit ad risum natus, id quod ei proinde innatum est, uti equo habilitas ad hinnitum. hæc q; quoniam uicissim retro conueant, vere propria appellantur, si enim equus sit, ad hinnitum quoq; aptus existet: & si quid ad hinnitum aptum sit, equus itidem erit.

Cum de differentia finē habuerit oratio mea, restat ut de proprio differatur: atque ita, non modo ordinem inuertemus, sed etiam seruabimus diligenter: propterea quod cum de his, quæ substantiæ sunt, disputatum sit, sequitur necessario, ut de illis loquamur, quæ rerum naturæ adueniunt atq; a proprio initium sumamus, quia intermedium quod idem sit, nam quia maxime proprium

soli, toti q; ac semper speciei conuenit, substantiæ particeps est: si quidem ea, quæ substantiæ sunt consortia in omnibus, quibus cōueniunt, semper intelliguntur. accidentibus porro comparatur, quod non secus, ac illa a subiecta recogitatione diuellitur, in eadē præterea docendi forma perseverat, quam usque ante hæc seruauit. nā prius, quā dicat, de quo proprio Philosophi loquuntur, eius significationes enumerat. Propriū igitur diuidit quadripartito, atque ait, propriū uel uni soli speciei, uel nō soli inest, si soli, uel in tota, uel non tota intelligitur, si item non soli, uel toti, uel non toti speciei, uel semper, uel non semper conuenit. hæc q; diuisio est. primo autem propriū est, quod in sola specie, & non tota reperit, ut in homine medicinā facere, uel Philosophi, aut astronomi, geometræ ut, aut ulterius cuiusquam fungi munere: deinde quod toti speciei, & si non soli conuenit, ut hominem bipedem esse: omni enim homini conuenit, ut bipes sit, non tamen soli, quoniam id est uolucris attributum: tum quod toti, soli q; ut non semper, sed aliquando, ut homini in senectute canescere: soli. n. omni q; conuenit: sed homo canos in senectute tantum, non semper emittit: postremo in quod hæc omnia concurrunt, & conueniunt, quod in sola, totaq; specie semper intelligitur, ut in homine ridendi facultas, & equo aptum esse ad hinnitum canis q; ad latrandum. horū autē unumquodq; re ipsa non est, sed potestate. non enim quia homo risu aptus est, & equus hinnitui, ridens est, vel hinniens, sed quia huius ad ridendum illi ad hinnitū suapte est natura comparatum. Vere autem, & maxime proprium est, quod soli, & toti speciei, ac semper conuenit, quare Porphyrius reliquas significationes omittens, omnino q; communis proprium accipiens in quatuor diuisit. cū itaq; tres repugnantie sint, ex quibus proprii significationes accipiuntur, iis inter se coniugatis multis multæ relationes sunt, ex quibus nonnullæ cōstant, nonnullæ non constant, ut picturæ exemplo clarū fecimus. cum diceret, innatum, potestatem, & facultatem hominibus infinitā significauit, non actionem. nam est semper non ridemus, apti tamen ad ridendum sumus. quippe qui ridendi facultatē sic habeamus, ut ridere semper possimus, cum præsertim semper apud animū habeamus ad risum, non tamen semper rideamus, aliud quippe est ridere, aliud ad ridendum aptum esse, atque aliud est huius, & aliud habere hinniendi facultatem.

ACCIDENT est, quod adest, & abest sine interitu rei, ad quam annuitur, quod bipartito distribuitur, alterum, quod separari potest alterum, quod non potest. ac dormire quidem separari potest, nigror vero a coruo, &

æthiope auelli nō potest, tamē & cornu albu, & æthiops intelligi potest si colorē mutet, rei q̄; subiecta icolumis remanebit.

In iis, quæ ad doctrinā prīnēt, accidēs extremū locū nactū est, ac ppter ea reit, ut de illo differamus. in quo primū nō ignorā dū puto, Porphyrīū solitā regulā non seruasse. nā in reliquis uerbis explanandis cū prius illarū significatiōes enumerasset, de qua postea Philosophis habēda ratio esset, indicabat, qua tantē regula nunc usus non est, sed multis accidentis significatiōibus sibi ppositis, cœpit de primo primū disputare, id qd iure optimo factū puto: habebat enim exploratū nullā accidentis significatiōē esse, de qua Philosophi nō differēt. Accidēs autē adesse, & abesse sine interitu eius rei, in qua sitū est, rationibus firmabo. Accidētia corpora nō sunt, nā si corpora essent, corporibus adiūcta augerent, & ablata minuerent, sed neque addita amplificāt, neque remota diminuunt, corpora igitur nō sunt. Præterea si corpora essent, unus locus multorū corporū esset capax, qd fieri nequit. nā in pomo est dulcedo, ac color, odorisq; suauitas, quæ si corpora essent, unum non haberent locū, fieri id quidē nullo modo posset cū corpus aliud corpus non penetrēt. ea insuper accidentia, quæ a subiecta re segregari possunt, seu adueniant, seu recedant, subiecta illa res incolumis manet, siquidē sedere, stare, refrigerari, calefieri ad sunt absuntq; neq; rē, in qua inhxerent, interimunt: quidē eā ne ob causā ea, quæ ad illā a subiectare non queunt, ut nasi acuitas, & nigror, qui in coruo est absunt sine rei. in qua sita sunt, interitu: hæc nos separari cogitatione dicimus posse, actiōe autē, & re ipsā nō posse, nā si uel repandus, vel directus, aut retrorsus nasus intelligatur, nasus nihilominus erit. Ex accidētis præterea definitiōne dubitationes quædā oriuntur, aut enim nōnulli, ut paulo ante nos quoque dicebamus, traditā definitiōē, adesse inquit, & abesse, omnibus accidentibus nō conuenire, sed iis tantū, quæ

separantur.

separant. nigrorē enim in æthiope, & coruo sine subiecte rei interitu & adesse, & abesse nō posse. quibus respondemus, & si re ipsā nō possit abesse, cogitationē tamē æthiops, & coruus erunt albi. at, animal ab homine ne cogitatione quidē separari poterit, quoniam nisi una hominē animalq; intelligemus, hominē ipsū pdemus. coruū uero æthiopēq; nigrorē nō esse cogitantes, nihil ab eorū natura detrahemus, auferat quispiā, auellatq; a coruo plumas, nihilominus coruus erit: æthiopē etiā si quis cogitant albi esse, hominē tamen remāsurū nemo ignorat, ea igitur, quæ nequeunt separari, & si actū nō absint, cogitatione tamē abesse possunt. In hac etiā definitiōe querit̄ quomodo adesse, & abesse quippiā præter subiectæ rei interitū dicat, cū febris animal, qd in febri incidit, corrūpat, iis ita respondemus, nō modo de febri dubitandū esse, sed et de frigore immoderato, siccitateq; vehementi, & humore: quoniam hæc omnia cū adueniūt animali, interitū afferunt, dicimus igitur in iis sic fieri, quemadmodū in siccibus cōtentis, & incōtētis cōcētus seruari potest, neque subiecta res corrūpitur. nā si calor aut frigus immoderātū, aut aliud quicquā supuacaneū aduenierit, corporis cōueniētiā, concinnitatēq; in animali peruerit, subiecta tamen res, corpus uidelicet seruabit, qd uero calefiat, & retrahatur, nō omnino animal, sed corpus est: ex cōtrariis, n. calore, frigore, siccitate, atq; humore est concretū. Etenim (ut in prima pagina libri, q est de humana natura, scriptū his ipsis uerbis reliquit Hippocrates: uir & arte, & facundia insignis) si hō una re cōstaret, nullo unquā morbi genere afficeretur. nā si unū existeret, nihil quicq; esset, qd ei dolorē inureret, siq; affligeret, una quoq; necessario esset adhibēda curatio. nūc uero cū aliaq; litatū alteri dominēt, & inter se magno amicitia uinculo teneantur, nō modo ex prædictis qualitibus inter se cōtrariis animalis corpus componetur, sed ex subiecto ēt quodā triplici modo dimēso ex propria rōne corporis, q qualitate careat, in quo qualitas omnis cōstitat. at nulla qualitas p proprio subiecto repugnat, neq; id in quo est corrūpit. nā si subiectū corrūperet, seipsā una pimeret, interitū ppter acit eo, in quo uirā habet, ipsa quoq; interimitur est omnino necesse, cū per sese coherere nō possit, uerū nihil est, qd sibi mēt interitū parare studeat. qualitas enim qualitati, & nō corpori subiecto repugnat. quare fieri nō potest, ut febris, aut alia quæuis qualitas rē, cui inhxeret, corrūpat. siquidē oīa in rerū natura esse definita sūt, cui inhxeret, corrūpat. siquidē oīa in rerū natura esse definita sūt.

Ammo. in Porph.

G

derat, cum igitur ex iis contrariis, ex quibus corpus componitur aliquod paulo nimium redundarit, totius corporis concinnitudine peruerteret. nam cum materiam quandā qualitas expetat, ut incolumis in ea seruetur, repugnantem, sibiq; aduersam perdit, ut ea expulsa, & electa, illius occupet locum. nam velut de iis, qui de communi agro certant inter se, cum festinat unusquisq; aduersarium reicere, ipseq; in agri possessionem possit, sic de calore, frigoreq; de eadem subiecta re inter se pugnantis dicere possumus nam materia, in qua neutrum horum superarit, in moderatione erit, at si alterum excedat, contrarium a potentiori corruptū propulsabitur, subiecta tamē res nihil patiet. quin et a superare qualitate non potestur. concinnitas igitur uel earum qualitatū quæ in corpore sunt, temperatio a febre peruerteretur, ipsūq; corpus ueluti qualitatibus ipsis subiectū esset, non perimeretur. Posset quispiā nobis ex dictis obicere, corpus absolute febre non esse subiectum, sed animatis corpus quod est ex illis qualitatibus compactum, quod cum febris nimium uel frigus, aut aliud huiusmodi accesserit, corrumpetur, non enim quiuis immoderatus calor febris est, ut manifeste apparet in ferro calefacto, & igni, sed calor qui animatibus inhæret, quorū corpus si perdat, febris quoque, utpote quæ in illo sita sit, interimitur. hunc nodū nullo negotio nos dissoluemus. Mutatio quadripartito distribuitur, unum enim genus ad substantiā pertinet, alterū quantitatis est, tertium in qualitate uersatur, quartum omnia locorū spatia comprehendit. & primum quidē genus constituit generatio simplex, & interitus, est enim generatio ex eo, quod non est, in id quod est, mutatio, interitus autem ex eo, quod est, ad id, quod non est, secundum accretio, & diminutio, tertium alteratio, candor item, & tepor, & quæcunque mutationes ex aliis qualitatibus fiunt, quartum ea, quam Græci *μετεωρολογία* uocant, nos lationē, loci inquam mutationē appellamus. si igitur ortus a substantia procedens id, quod non est, efficit ut sit, interitus uero contra, id quod est, nullū facit, & mutatio in substantia sit, si febris subiectum corpus interimet, non erit accidens, sed substantiæ mutatio, quam interitum uocant, quoniam ortus, & interitus immutationes non sunt, & si absque immutatione fieri non queant. cum igitur calor, & frigus ex tam temperata immutatione fiant, ut concinnitatem animalis non corrumpant, ea qualitas accidens erit, quæ sine interitu eius rei, cui in

hæret, abesse poterit, cum uero ex uehementiori ita, ut conformationis, ac moderationis temperationem immurēt, mutatio non dicenda erit alteratio, nec temeraria, & fortuita, sed substantiæ ipsius commutatio, omnis igitur febris non corrumpit, sed temperata, quæ accidens non est illa quidem, sed mutatio eius, quod nihil est, in id quod sit. Et præterea quiddam, quod dubium conuenit sumq; est, ac plenum dissensionis inter multos. alunt enim caluitium, id, quod ei subiectum est, erines dico, corrumpere. quæ in re explicanda sciendum tantummodo est, caluitio non capillos subici, sed caput, cui ab eo interitus non affertur. { A coruo & æthiope. } hæc non nisi magna de causa dicta sunt. quoniam multa nigra possunt dealbari. sed quod ipse dixit auelli non potest, cogitatione separari poterit. uerum maxime proprie differentiationis participare intelligere non possumus. homo. n. non efficit, ac neque etiam angelus esset, si immortale ab eo auferretur. angelus enim esse desineret.

HAC quoque definitione illud explicant. Accidens est, quod in eadem re esse, & non esse potest. tum, quod nec genus est, nec differentia, nec species, nec proprium, & semper in re subiecta amittitur. Explicatis his, de quibus differere mihi propositum erat, quid uidelicet genus esset, quid differentia, quid species, propriūq; & accidens: quid commune, quidq; proprium habeant inter se, deinceps persequar.

Tradit accidentis descriptionem longe diligentius, quā prius. multo. n. melius hæc uerba, in eadē re & esse, & non esse, accidentibus, quæ separari non possunt, cōueniūt, quam adesse, & abesse. { Tū, qd nec genus est. } Hæc accidentis descriptio unicusque reliquarū quatuor uocū per aliarū amotionē attribui et poterat est, n. accidēs, inquit, quod neque genus est, neque species, neque differentia, neque propriū, semperq; in subiecta re inhæret. idē porro de cæteris diceret quispiā, ac primū de genere. Genus est, quod nec differentia est, nec propriū, nec accidēs, ac semper in subiecta re consistit. & de oībus eodē modo, quas ita non definiuit, quoniam uoces, quæ desceps sequebatur, nodū cognite nobis erāt, nūc uero omnibus declaratis hanc merito accidenti tribuit definitionem.

Præterea cū aliarū uocū adeptio nō solū accidēs inferat, sed etiā hippocentaurū, & chimærā res, quæ nūquā esse potuerūt, addidit & sepe in subiecta re inhaeret, quibus uerbis accidēs ab iis, quæ antiqui omnino fuerūt, quæ nō cōstāt, sed sola uix cogitatione cōprehendunt, separauit. sed quoniā quid accidēs esset nōdū explanauerat, descriptionē a negatione sumpsit hoc modo, Accidēs est, quod nec genus est, nec differentia, nec species, nec propriū explicat postea quid sit, & ait, & semper in re subiecta inhaeret.

DE COMMVNITATIBVS ET

differentiis quinq; uocum.

COMMUNE quidē omniū ē, quēadmodū iā dixi, ut de multis dicatur, sed ita, ut genus ac differentia de formis, & indiuiduis, quæ eis subiecta sunt: enūciētur, species uero de singulis indiuiduis, propriū de specie, cuius propriū sit, cū etiā de indiuiduis, quæ speciei sint tributæ: accidēs & de formis, & de indiuiduis. animal enim de equo, & boue, quæ species sunt, & de hoc equo, & de hoc boue, quæ sunt indiuidua, dicitur. expers uero rationis & de equo, & boue, & de singulis dicitur: sed species, ut homo, de singulis tantū hominibus: propriū autē de specie, cuius est propriū, nec nō de indiuiduis sub eadē specie constitutis, uelut habitas ridendi & de homine, & de singulis hominibus enūciantur: nigror uero de specie cornuū, & de coruū singulis dicitur, propterea quod accidēs est, quod auelli nō potest: moueri quoque quod separabile accidēs est, de homine, deq; equo dicitur, ac de indiuiduis quidē primo, tum etiam de his, à quibus indiuidua cōtinētur.

In omnibus rebus etia cōsiderantur, substantia, cōueniētia, & discrimen. Substantiā nunc uoco, nō illā quidē, quæ accidentibus cōtraria est, sed uniuscuiusque rei naturā, ex quo cōficitur, ut res omnes esse dicantur, habēt præterea cōueniētiā, quoniā cū unū omniū sit principiū, cuncta cōmunitatē quandā inter se habeant necesse est, insup quoniā ea, quæ sunt, multa reperiuntur esse, dis-

crimen quoddā habere cogunt, ut multa sint, nā ubi multitudo, ibi & discrimen est. In appositis igitur quinque uocibus uim, & naturā, cōmunitatēq; ac differentia queramus oportet. uerū de substantia supra dixi: uocem uim & naturā nobis apuit: nunc de cōmunitatibus & differentiis disserit ita, ut in quibus differant, & cōueniāt, ppositius cōscribat. A dolescentibus uero, qui maiore ad uirtutē indole, quā ceteri sunt, quiq; excellētī ingenio doctissime sese dediderūt, possunt hæc omnia, ex prædictis edoceri: sed quoniā liber hic ad imitationē alicuius ex veteribus scriptus est, aut certe ex ceptus, ut ex plurimis, hisq; antiquis præceptis, quæ in eo traduntur, cognosci potest, ipsemet Philosophus ea, quæ leguntur, ex iis quæ ante dicta sunt, elegit. prius autē quæ omnia cōmunia sint, & referat, ut unamquamque uocē ceteris quatuor cōparet tū in quibus cōmuniēnt, in quibusq; discordēt, ostēdit. Sciēdū autē est, si ex differentiis quo quomodo subiectis discere uoluerimus, quot cōplexionū inter se discrimina cōficiantur, hac ratione, & uia utendū nobis esse. Numerus uero minor sumendus est: deinde cū eo multiplicandus, qui principio fuerat cōstitutus, tum numerus ille, qui factus sit, bifaria diuidendus erit, dicendūq; tot oriri cōplexiones, ut hac exēpli appositio ē clarū fiet. Voces, quæ in præsentia inter se cōparantur, quinque sunt, accipito numerū uno minorē, quatuor scilicet, cōponitēq; quater quinque, & uiginti siēt: dimidia horū pars est decē, totidēq; inter se cōquinque uocibus cōiugationes fieri dices, accipimus autē numerū uno minorē, quoniā aliud aliū, nō idē eidē cōparatur. multiplicamus postea numeros inter se, quando quidē mutuā uocū cōparationē, deinde differentia inuestigamus. cōfecti deniq; numeri dimidiū capi mus, quoniā ex multiplicato bis eadē mutuo cōparatio sequeret, unaqueque earū quinque ceteris quatuor cōparata multiplicatur, exēpli causa, genus reliquis quatuor, species generi & reliquis tribus, & bis cuiusq; uocis eueniet cōparatio, & differentia, quo numero cōfecto dimidiū sumimus. {Ac de indiuiduis quidē primo ita etia de his, à quibus indiuidua cōtinētur.} Præceptū maxima refertū utilitate in iis Porphyrius tradidit, dicit enim genera & differentias de formis, deq; indiuiduis dici. animal quidē & homo dicitur, & Socrates. sed ita, ut primū de formis, secundo autē loco ppter formas de indiuiduis: propterea qd si homo animal est, Socrates itidē animal, cumq; homo rationis particeps sit, So-

crates quoque rationem habebit. Propria & accidentia de formis & Individuis dicuntur, dicitur enim risui aptus homo, & Socrates, & albus homo, & Socrates. Sed primum de individuis, secundo de formis nō, n. propter ea quod universalis homo ad ridendum, aptus dicitur, uel albus, omnes singularem risui aptos, albos uel dicemus universus enim homo corporis expertus est, neque facultatis ridendi, particeps, est, uerum ex eo, quod singuli homines ad risum apti uel albi fiunt, Vniuersa autem de iis, quæ in multis, aut post multa sunt, dicuntur.

DE GENERIS, ET DIFFE

rentiæ communitate.

CENERI cum differentia communis est formarum comprehensio. Differentia enim etsi nō omnes, quas genus formas tamen continet. nam rationis particeps quancūq; non complectitur ea, quæ ratione uacant ut animal, hominem tamen et angelum, qui species sunt continet.

Comparatis inter se quinque uocibus, communitatibusq; ac differentiis illarum explicatis, unanquamque separatim assumere uult, & cum reliquis quatuor conferre, atque indicare quam ratione una vox cum multis conveniat, uel differat. {Formarum comprehensio} hinc collatione exorditur ac primum confert genus cum differentia, & quid hæc commune habeant, quidq; differens diligenter declarat.

QUÆCUMQUE de genere, quia genus sit, dicitur, ea quoque de iis formis, quæ illi subiiciuntur, dicuntur, quæq; de differentia, quia differentia sit, oīa etiā de illa specie, quam efficit differentia, dicuntur, quoniam enim animal genus est, substantia, quodq; animatum est, & sensus particeps de eo, quasi genere dicuntur, quæ, etiam de formis, quæ animali subiectæ sunt, ad individua usque enunciabuntur, ac quia particeps rationis differentia est, de eo, ut differentia, ratione utēs effēretur; idq; qđ ratione utitur non solum de eo, quod particeps rationis est, sed, de formis etiā, quæ à ratione particeps continentur.

Quæ dicuntur de animali ea etiā de formis animalis, at quæ Individuis enunciantur, eodem quoque modo fit in differentia. An propterea quod genus de animali dicitur (dicimus enim animal genus esse,) de formis etiā, & Individuis dicitur? id si ita est, necessitas cogit, hominē, & Socratē genus dicere, quod falsum est cumq; genus duarū syllabarū vox sit, ita & hominē dicere necesse erit. Dicemus igitur Porphyriū ea de causa generatim, quia genus sit, adieciisse, hoc est, quia res sit, nō autē quia relationē habeat genus. n. duabusq; syllabis cōstitū, & huius generis p multa animalis affectionē declarat. quæcūq; igit de animali, quia animal sit (hoc. n. ipsum ut genus dici patet) eadē semper, de formis, Individuisq; dicunt. genus quidē de animali, non quia animal sit, sed quia relationē declarat enunciat. Animal nō modo, hominis, equi & reliquorū genus appellat, uerū & color genus cādonis est, & nigoris necnō omniū reliquorū, quod in aliis quoque summis generibus haud secus inueniet. quo sit, ut genus de animali, non ut animalis, sed quod affectionē quādam eorū, quæ sub ipso sunt, accipiat, dicatur, quod in causa est, ut de formis, deq; Individuis non dicatur, habere quoq; eandem de differentia rationem debemus, quæcūq; n. de differentia tanquam differentia, & non relationē indicantia, omnia ēt de formis omnibus, quæ differentia subiectæ sunt, deq; Individuis dicuntur.

ILLVD præterea commune illorū est, quod genere, differentiisq; sublati, ea, quæ illis subiecta sunt, nusquā manēt, ut. n. si animal tolleretur, nec equus, nec homo super esset, ita si nihil rationis particeps sit, animal ratione utēs cōstare non poterit.

Dux regulæ eorum sunt, quæ priora censentur, tollere, & non tolli, inferre, & non inferri, quas nunc generi, differentiisq; communes ascribit.

DE GENERIS ET DIFFERENTIAE Discrimine.

PORPHYRIUM generis est, de pluribus dici, quam differentia, species, proprium, accides dicatur. nā animal de homine, equo, aue & angue dicit; quadrupes uero de iis tantū, quæ quatuor habet pedes, homoq; de solis

Individuis, quod ad binuendum aptum est, de solo equo, & singulis eodemq; modo accidens de paucioribus enunciat. Cum exposuerit, quam similitudinem inter se habeant, genus & differentia, ad declarandum nunc eorum discrimen aggreditur, hic dupliciter, & bipartito sumere differētias oportet, (nā bifariam capi, ac considerari differentias diximus) uel ut efficiant, & aboluant speciem, uel ut genus in partes lecant.

EAS sumere differētias oportet quibus genus diducitur in partes, nō quæ generis naturā perficiunt, sed quæ disserunt.

Sumende, inquit, sunt differētiae, quibus genera in partes diuiduntur, nō quæ generis uim, naturāq; cōplent, quādoquidē ille generū, non quia genera sunt, sed quatenus species, erūt differentiae. oportet in quā differētias, quæ diuidunt accipere, quæ generis sunt animal. n. magis, quā hāc pater, cū tamē minus serpat, quā differētiae, quæ pficiunt. nā quod supra dixit, accidens de paucioribus dici, absurdū uidet, cū præsertim accidēs de pluribus, quā genus dici uideatur, id. n. quod nigrū est, (ut hoc exēplo utar) nō tantū animantibus, uerū et inanimatis conuenit, quāā igitur ratione de paucioribus: hunc nodū ita dissoluemus. Siquid sit sub eodē genere constitutum, ut accidēs in animalibus, angustius serpet, quā animal, id nāque, quod nigrum est, omnibus animalibus non est attributum, & quod in plantis est, planta minus est.

GENVS itē in sua differentia continet, quoniam animalium aliud rationis particeps, expers aliud. differentiae autem non cōtinent genera. deinde genera priora sunt differētis, quæ sunt eis subiecta, quocirca si tollantur, differentias se cum adiungunt. at illæ sublatæ genera non tollunt: si blato enim animali, rationis cōpos, & expers auferuntur, at genera à differētis nō tolluntur. nā etsi tollerentur omnes, natura tamen animata, sentiens, quod animal est, intelligeretur. genus præterea cū rei natura quærit, differētia, cū qualitas, respōdet, ut supra dixi.

Differentias in generibus facultate priores esse, quā species, quæ sub illis sunt, supra diximus. Peripatetico imitati.

PRÆTEREA genus in unaquaque specie unum est,

ut animal, in homine, differentiae uero multæ. ut quod rationis compos mortiq; obnoxium, & mentis particeps est. quibus homo distat à ceteris animantibus.

Hæc est altera generis, & differentiae uarietas. genus enim in unaquaq; specie unum est, differentiae autem multæ.

DEMVM genus materię p simile ē. formæ autē differētia. Genus, quod in multis est, præsertim naturale, materię simile, & differentia, formæ.

SED cum multa sint, quæ generis, & differētiæ propria, ac communia sunt, hæc tamen dixisse sufficiat.

Alia his esse propria ac cōmunia dicit, tamē ait hæc esse satis multa. cōmunis. n. his est substantiæ impartitio, quoniā ut genus cōficit substantiā, ita etiam differētia cōmune præterea habent, ut eadē ratione, & definitione dicatur, nam ut genus de his, quæ sub se sunt, una ratione, ita etiam differētia dicitur. eorum itē proprium, est, ut genus, uelut animal cum alio genere ad aliquid efficiendum, non coniungatur, differentiae contra, ut connectantur, & aliquid efficiāt. nam rationis particeps cum mortali, & mentis ac scientiæ capaci si coniungatur, hominem efficiet.

DE GENERIS, ET SPECIEI communitate.

GENVS, & species commune habent, ut de multis dicantur, ut iam diximus. Speciem suam uolo, quæ solum species est, non etiam genus, ut species & genus idem existat. horum quoq; commune est, quod priora sunt his, de quibus dicantur, & quod utrumq; est quiddam totum.

Cū genus cū differētia cōparat, dixeritq; quid cōmune habeat, quid propriū, ipsum genus hoc loco cū specie cōfert. quidq; cū specie cōmune habeat, palā facit. & quæ solū species est hæc uerba maxima rōne aductus Philosophus adiōxit. ne infimam, quæ de multis nō dicitur, aut eā, quæ nō genus, tñ species est, acciperemus. genus præterea inuenimus, qd etsi mediū sit, ut species tamen, nō ut genus sumatur, ut generis, & speciei, & non

utrorumq; generum fiat comparatio. eam deinde communitatem de multis dicantur, ob eam causam præposuit, ut hæc illis, de quibus dicuntur, priora esse significaret.

DE GENERIS ET SPECIEI DIFFERENTIA.

OC quidem differunt inter se, quod species à genere comprehenduntur, ipse vero species genera non cōplectuntur. siquidem genus de pluribus quā species dicitur, genera quoque præponēda sunt, quæ differētis formarū creatricibus informata species p̄ficiūt. quo fit, ut genera naturæ ordine priora sint, auferantq; neq; auferantur nā si genus sit, species etiā omnino erit, at si genus nō sit, species, nusquā omnino manebit. Genera præterea una ratione de formis, quæ sunt eis subiectæ, dicuntur, at formæ de generibus nō dicuntur. Cæterū genera formas superant ipsarum formarū cōplexione: formæ vero genera, quod proprias differentias cōplectantur. Species itē nunquā genus summi, & genus nunquā infima species fiet.

Declarare aggreditur, quid differant inter se, ac prima quidē differētia clara est, & p̄cipua, dicit, n. necesse esse, ut genera præponantur. nā animal, ut dictū est, tanquā materia prius ponitur deinde id, quod rationis particeps est, & mortale assumit, atque hominē facit. animal quidē genus est, & homo species. { Quo fit, ut genera naturæ ordine priora sint, auferantq; neque auferantur } duas regulas tradit, ex quibus discerni possunt ea, quæ ordine naturæ sunt priora. una hæc est. id quo sublato aliud tollitur. nec tamen vicissim, prius est, ut animal si tollatur, homo simul tollitur, at si homo adimatur, animal simul nō adimetur. igitur ordine naturæ genus est prius forma. Altera est. id quod inferitur est inferente, ordine naturæ certe prius, ut cū homo sit, animal semper erit, sed si animal sit, non necesse est hominē inferre. ergo harum ambarum regularum necessitate genus prius esse naturæ ordine quam species cogitur. si genus sit, speciem non inferet, at si species statim, una genus inferet, { Formæ vero genera } Genera a formis superantur, quod formæ re ipsa cōtinent differētiās quæ vim habent formarum absolueudarum.

IN PORPHYRIUM 54
QVID COMMUNE SIT

generi cum proprio.

GENVS, & proprium cōmune habent, species ut sequatur. nam ut si quid sit homo, idē animal sit, ita si quid sit homo, statim ad risum est natū. Genus etiā æque de formis dicitur, ac proprium de indiuiduis suis. homo enim, & bos æque animates sunt, & Anytus, et Melitus æque apti ad ridendū. Illud etiam cōmune est, ut genus una ratione de suis formis, & proprium de iis, quorum propriū sit, dicatur.

Genus cum specie comparauit, id ipsum nunc cū proprio confert. aliquid porro sequi dicitur, cum maius necessario sequitur id, quod minus est, ut animal hominem. nam si homo est, animal quoque est, uel cum æquale aliud æquale consequitur, ut hominem ridendi facultas. Si homo sit, ridendi etiam facultas erit. { Illud etiam commune est. } Id causæ fuit, ut propriū in iis, quæ sub statim participant, in iis, quæ substantiæ aduentitia sunt, mediū habere locum dixerimus. propter tamen hanc cognationem ad ea quæ substantiæ sunt, proprius accedit.

DE GENERIS ET
proprii differentia.

INTER genus, & propriū interest, quod genus prius est, posterius propriū. primum enim animal sit, differentij deinde & proprii diuidatur oportet. Itē genus de multis formis, propriū de una sola, cuius propriū est dicit. Propriū præterea cū de eo, cuius propriū est dicit, recitatur. genus uero de nullo vicissim dicit. neque. n. si quid sit animal, id cōtinuo sit homo, neque si quid animal sit, cōtinuo ad ridendū aptū sit. atqui si aliquid sit homo, mox ad risum aptum sit; idq; vicissim retro comeat. proprium etiam totū species, soliq; ac semper, cuius est proprium, inest, at genus est si to

si, & semper, cuius genus sit, ei tamen soli non inerit. si præterea propria tollantur, non una auferent genera, et generibus sublati forme, quarum sunt propria una tollunt, ita fit, ut si species, quarum sunt propria, euerant, ipsa quoque propria simul corrumpantur. In quibus conveniat cum relexerit, in quibus discordent deinceps declarabit. prius dicitur non tempore, sed natura, si propria tollantur, genera non tollentur: si genera deleantur, species ad nihil omnes recident, quibus sublati propria nusquam manent. generibus itaque sublati propria tolluntur, id quod fit, quoniam species, quarum propria sunt, simul cum generibus adimuntur. homines enim sublato ridendi habitas una perit, hocque iure factum videtur, nam si ablati formis propria auferuntur, & generibus sublati tolluntur & species si genera adimantur, propria itidem evertentur, & ad mortem impellentur.

DE GENERIS ET accidentis convenientia.

HOC maxime inter genus, & accidentem, ut si præ diximus, convenit, ut de multis dicantur. idque siue in ipsi accidentibus sit, quæ separari possunt sine quæ non possunt, etenim moveri de multis dicitur, & id quod nigrum est, de cor-
nis, Æthiopicisque, & alij nonnullis, quæ inanimata sunt.

Generi cum accidente unam tantum communitatem attribuit, ut scilicet de multis dicantur, genus vero ab accidente plurimum differt, atque eorum quæ maxime distincta sunt, velut genus, & accidentem, difficile est ostendere communitatem, utpote quæ nulla ferè sit, at differentiam, certe facile, quandoquidem quæ plurimum distant, in multis sunt dissimilia, ita arduum est opus discrimine eorum afferre, quæ proxima sunt, & quasi coniuncta, contra vero cognatio nobis in promptu est, ut si quis lupi, canis, & equi, palumbæ ac columbæ communitatem dicere voluerit, facile expedit, si vero quid differant explicare tentarit, difficilliter faciet, nullo item negotio diceret, quid homo a formica differat: at in quibus conveniant, ægre, & difficulter, atque ut summatim dicam, quæcunque multum inter se absint, parum admodum computatis habet, ac differentie

plurimum. contra quæcunque parum, distant, proximamque sibi ipsa sunt, parum habent discrimen, magnamque convenientiam.

DE GENERIS ET accidentis differentia.

DIFFERT ab accidente genus, quod genus prius formis sit accidentia vero formis posteriora, nam etsi accidentem id, quod avelli non potest, statuitur, id tamen cui inhaeret, accidente prius est, quæ præterea genus participant, æquam illius partem sumunt, quæ accidentem non item. Accidentium enim communio contentionem, & remissionem capit, at generum communio id nequaquam fert: deinde accidentia in individuis primo insident, genera, & species priora sunt individuis substantijs ordine naturæ. Itæ genera de ijs, quæ eis subiecta sunt, dicuntur in questione, quæ natura, accidentia autem, quæ qualitas, aut cuiusvis rei modus inuestigat, qualis enim Æthios præ sit interrogati, nigrum esse respondebimus, aut quomodo Socrates sit affectus, ægrotare eum, aut bene valere dicemus.

Genus quidem, & accidentem inter se distant plurimum, & parva nimirum alteri cum altero similitudo intercedit, discrimen vel maximum, quod efficit, ut Porphyrius unam tantum illorum communitatem, varietatesque complures exponat. {Contentionem & remissionem capit} homo, n. e. quosque, alia præterea species uno, & eodem modo animalis sunt participes, æque enim animantes sunt, at corpora non pari ratione candorem, vel nigrorem participat, quicquam enim magis, aut minus album dicitur.

IAM quid genus à reliquis quatuor differat, exposuimus, cæteræ autem omnes poterunt etiam à quatuor differre, quare cum quinque sint, & unaquæque à cæteris quatuor differat, efficitur, ut quater quinque ducta, viginti differentias omnes constificent: sed alia nunc ineunda est ratio, quoniam semper deinceps enumerantur, & ex duobus una differentia relinquitur,

quod ea iam sumpta sit, ex tribus duæ, ex qua uor tres, ex quinque quatuor differentiæ colliguntur. nam ex quatuor tribus, duabus una, decem sunt. genus enim quid à differentiâ, specie proprio, atque accidenti differat, iam dictum est, ex hoc itaque quatuor differentiæ nascuntur. Quid autem differentia à genere distaret, tunc explicauimus, cum quid genus ab ea distaret, exprimeremus, quomodo nunc à specie, proprio, atque accidente differet, dicendum restat, ex quo differentiæ tres oriuntur, quid præterea species à differentia differat, exposui, cum quid differentia à specie interesset, exponere, quid ite species à genere differet, dixi, cum quid genus à specie differet, dicerem, Reliquum est, ut aperiamus, quid inter speciem, proprium, & accidens intersit, ex quo duæ nascuntur. deinde quid proprium ab accidente differat, nobis explicandum sumemus. quo enim pacto à specie, differentia, & genere distaret, supra dixi, cum mutuum illorum discrimen explanarem, cum igitur quatuor generis, differentiæ tria speciei duo discrimina, atque unum proprii ab accidente in vnum conferantur, ex omnibus decem fiunt, quorum quidem quatuor, quibus genus ab alijs distinguebatur, iam demonstrauimus.

Hoc loco Porphyrius demonstrare uult, quod relationes fiant ex mutua uocum comparatione relationes inquit fiunt, non ut si quis uiginti accipiat, propterea quod unaquæque uox bis reliquis comparatur, sed uiam quandam & rationem docet, de qua fecit supra mentionem, qua quidem uia, quot comparationes ex multa uocum propositarum collatione nascantur, reperiemus. ait enim, id quod nos quoque paulo ante dicebamus, debere nos propositum uocum numerum per alium uno minorem multiplicare, numerique effecti dimidiam partem sumere, quod tot relationes oriuntur. si uerbi causa quinque per numerum uno minorem quatuor uidelicet, multiplicemus, uiginti redduntur. id si in bina media diuidas, eorum alterum erit decem, & tot erunt huiusmodi quinque uocum inter sese relationes, quid uero causæ sit,

cur hoc modo faciamus, in promptu est ratio, una enim quæque uox reliquis comparatur est omnino necesse, ac propterea quinque quater ducimus, & uiginti omnes relationes fiunt, sed quoniam comparationes bis fiunt, dimidium tantum modo sumimus quandoquidem si genus cæteris comparatur, cæteras quoque cum differentia conferri perspicuum est, siquidem differentiam reliquis, genus ad differentiam bis accipitur, de reliquis eadem est habenda ratio, Alter modus tradi solet, ex quo, quot relationes ex mutua comparatione terminorum propositorum oriatur, cognoscimus. Si aliqui termini sint, aliique ad illos addantur, ex unoquoque terminorum totidem fiunt relationes, uerbi gratia quinque sint propositi termini, primi non erit relatio, si alter apponatur, una oritur quandoquidem terminus propositus unus erat, si alius adiungatur, duæ quot scilicet propositi termini fuerant. omnes igitur relationes sunt. Si alius terminus is accedat, relationes tres emanant omnesque sex omnino redditur, addito præterea illis termino quatuor relationes nascuntur. quare quinque terminorum relatione decem fiunt, id quoque probatur hoc modo. Vnaquæque ex quinque uocibus cæteris quatuor comparanda est, genus itaque cæteris comparatum quatuor relationes efficiet. Differentia uero generi comparatur, cum ei comparatur genus, quod idem est, atque si generi comparatur differentia, cæteris tribus comparata treis relationes faciet, fiunt itaque septem. species præterea generi, differentiaque comparata est, quando ei genus, differentiaque comparantur, reliquis itaque duabus comparata duas relationes creat, ex quo nonem redduntur, proprium deinde generi, differentiaque, ac speciei comparatum fuit, quando ea ipsi comparantur, accidentique comparatum facit unam relationem quo sit, ut decem omnino fiunt. Accidens nihil habet, qui cum conferatur, sed ipsum cæteris comparatum fuit, cum omnes cum eo conferrentur, omnes ergo relationes quatuor, treis, duas una oriiri iam constat, generis quatuor, differentia tres, speciei duas, unam proprii, quæ omnes decem sunt, proprium amplius generi comparatum non fuit, quandoquidem id factum est, cum genus, cum eo coniungeretur. Superest ut ante oculos ponamus, quomodo a specie differat, eadem enim relatio est generis ad differentiam, quæ differentia ad genus, at genus non amplius differentiam comparatur, sed cæterarum tantum uoces, quæ eam sequuntur.

DE SPECIEI, ET DIFFE

rentiæ communitate, & discrimine.

DIFFERENTIÆ cum specie commune est, ut æqua utriusque communitas nam singuli homines æque participes sunt hominis. & eius quod rationis particeps est. Illud etiam commune est, ut nunquam se iungantur ab his, quæ ipsarum partem capiunt. nam Socrates & semper homo est, & ratione præditus differentię propriam est, ut in quæstione, quæ qualis res sit quæritur, dicatur, speciei vero, quæ quid sit. nam etsi homo aliqua affectus qualitate sumatur, non absolute qualis erit sed quia differentię generi coniunctæ enim talem reddiderint. in multis item formis differentia sæpe spectatur, velut quæ drupes in variis animantibus, quæ specie differant, at species in solis individuis, quæ ei subiecta sunt, reperitur. Differentia item prior est ea specie, quam ipsa creat. nam si id, quod rationis particeps est, tollat, homo statim tollitur. homine vero sublato id, quod rationis est particeps non adimetur, cum angelus constet.

Ad communia, propriamque differentię, ac speciei, reliquarumque vocum declaranda aggreditur, atque ita paruum hoc suum opusculum ad finem perducet. Differentię quidem, & speciei communis duas, discrimina plura nos docet. primo itaque differentię proprium est, dici in quæstione quæ quæ quicquid sit, speciei vero in ea, quæ quid quicquid sit, quæritur, ipse quoque clarum facit id, quod nos in dubitationem adducere posse videbatur. nam cum posset quære quispiam, quæ ob causam speciem in quæstione quæ rei natura, & differentiam, in qua rei qualitas indagatur, dici asseruerit, cum præsertim homo quadam etiam qualitate sit affectus, nam si rogamur quid Socrates sit, animal esse respondemus, si quæle animal, hominem dicimus, ita ut species quoque in ea quæstione dicatur, quæ rei qualitas quæritur. sicut { Non absolute qualis erit, sed quia differentię generi coniunctæ cum tale reddiderint. } species enim a generibus fortiantur, ut in quæstione quæ

ne qua vis, & natura indagatur dicantur, & a differentis, ut in ea, quæ quæritur qualitas, etenim si quis nos roget, quæle animal sit, rationis particeps, mortaleque respondemus. quibus quidem sit rebus, ut differentię suapte natura in quæstione ea dicantur, quæ inuestigatur qualitas, species id a differentis acquirant.

PRÆTEREA differentia cum alia differentia coniungitur. nam quod est rationis particeps, quodque mortale ad hominem efficiendum in unum conferuntur. Species vero cum specie non connectitur, ut alia inde species fiat. aliquis enim equus cum asina coniungitur, ut mula inde nascatur, at si omnino equus asinæ copuletur, ex illa contræctione nunquam mula gignetur.

Aliud differentię, & speciei discrimen ostendit. differentia, inquit, cum alia differentia coniungitur, ut aliquid aliud efficiatur. siquidem quod rationis est particeps quodque mortale in naturam hominis concluduntur. Sed universus homo, atque universus equus nihil efficiunt, cum tamen universum id, quod rationis particeps est, quodque mortale hominem faciunt. nam etsi mulus ex equi & asinæ contræctione nascatur, non tamen ex omnino equo & asina, sed ex singulis, aut quibusdam. nam equus asinam si contræctet, muli gignet, usque equus aliquis erit, & asina ite aliqua, non universa aut equi, aut asinæ species. Differentię quoque, quæ ad cuiusquam speciei ortum conveniunt, nihil quicquam inter se patiuntur, quandoquidem singulæ naturam servant suam, veluti in homine procreando, specie inquam efficienda, id quod mortale est, quodque rationis, ac mentis est particeps, concurrunt, & nihil horum quicquam patitur. at equus & asina conredientes mulumque generantes, suam in mulo naturam sinceram non servant. id quod sit, quoniam non species suat, sed individua. nam cum utriusque natura corrupta sit, aliquid ab utrisque diversum efficium est. quocirca species cum specie non copulatur.

AMMONIVS
DE COMMVNITATIB, ET
discrimine proprii & differentiae.

DIFFERENTIA, & proprium commune habent, vt ea, à quibus assumuntur, æquam illorum partem capiant. rationis enim participes æque rationis compotes sunt, ac i, qui ad risum nati sunt, æque nati sunt omnes. Hoc etiam commune est, vt semper, & omnibus conueniant. nam etsi bipes vno sit claudus pede, semper tamen id habebit, ad quod natum est. idq; quod ad ridendum natum est, quamuis non rideat semper, tamen propterea quod ad id natum est, semper intelligitur. Proprium autem differentiae est vt de multis formis sepe dicatur, vt rationis particeps in homine, & angelo, & proprium de vna sola, cuius proprium sit. præterea differentia ex iis consequitur, quorum differentia est, ita tamen vt non reciprocetur. at proprium vicissim retro commeat, ex eo, quod ipsum, & ea, quorum proprium est, retro dicantur.

Differentiae & proprii duas conuenientias tradit. altera est, ut ea, a quibus assumuntur, æquam illorum, proprii inquam & differentiae partem capiant. altera est, ut iis quibus ipsorum conuenit communicatio, semper adsint. Socrates non magis rationis particeps est, quam Plato, neq; magis ad risum aptus. at si quid alio magis, minus ue rōnis compos esse dixerimus, illud tunc ex eo quod rōnis sit particeps, magis etiam particeps indicabimur. hoc enim in loco quaerimus non naturam rationis participem, sed habitum, aut artis perceptionem alicuius, aut sententiam. qui sane habitus animi affectio, atq; habilitas dici potest. semper. n. homo rationis particeps est, semperq; aptus ad risum, non quod semper rideat, sed quod ad ridendum natus sit. Geminas præterea dissimilitudines declarat. Differentia. n. multas species complectitur, proprium autem in una tantum cernitur. differentia item quanquam ex iis consequens est, quorum est differentia, eis tamen ex altera parte non respondet. nam si quid homo sit, id rationis

Particeps sit, at si quid rationis compos sit, non semper homo existat. proprium autem, & sequitur, & reciprocatur nā si homo est, ridendi habilitas est, si ridendi habilitas est, homo itidem est.

DE COMMVNITATIB, ET
discrimine differentiae, & accidentis,

HT Differentiae, & accidenti conuenit, vt in multis dicantur. cum accidentibus quoq; quae separari non queunt, differentiae commune est quod semper, & omnibus adsint. nam bipes semper & homini, & cornu adest, nigror item omnibus corui. differunt vero quod differentia ita formis continet, vt à formis non contineatur. id. n. quod rationis particeps est, & angelum, & hominem comprehendit. accidentia vero quia in multis sunt, quodammodo complectuntur, ac quia ea, quibus inhaerent, non unum aliquod accidens sed multis recipiant, quodammodo continentur. Differentia neq; intenditur, neq; remittitur. accidentia intentionem, & remissionem capiunt. præterea differentiae contrariae miseri inter se non possunt, accidentia contraria miscentur quandoq; ac coniunguntur. Differentiae igitur cum alijs vocibus communitates, & proprietates habent. species enim quid à genere, & differentia differret, explicauimus, cum quid genus, ac differentia à ceteris discrepant, doceremus. superest quid à proprio & ab accidenti differat, nobis dicendum.

Duae sunt differentiae atq; accidentis communitates, una vt de multis dicantur, altera ut formis semper adsint. sed prima & separabilibus accidentibus, & iis etiam, quae separari non possunt, conuenit. secunda vero iis tantum, quae nequeunt amoueri, habet. enim non semper sedet, at coruus semper niger est. Sunt autem tria discrimina, siquidem differentias species continet, quando quidem rationis particeps plura, quam homo complectitur. accidē

tia & continent, & continentur. nam quia nigror non Aethiopi modo, uerum etiam coruo, ceterisque conuenit, continet, quia uero Aethiops alia accidentia potest recipere, continetur. {Quo- dammodo} id adiectum est, quoniam nec proprie continet, nec continetur, etenim Socrates non est magis rationis particeps alio homi- ne, nisi id ex scientiis acquirat, quae animi habitus, ac proprietates sunt, sed nec et ex substantia, quae ratione constat, ut diximus. Accidens contentionem, & remissionem suscipit, siquidem Aethiops alio Aethiopo & coruus coruo nigror inuenitur. Contrariae differentiae misceri, iungi, inter se non possunt, quoniam ratio- nis compos, & exposit non coniunguntur, id uero, quod album est, quodque nigrum mista fuscum faciunt, ita fit, ut contraria acciden- tia misceri inter se, coniungi possint.

DE COMMUNITATE & discrimine speciei, & proprii.

SPECIES cum proprio commune est, quod vicissim retro conueniant, nam siquid homo sit ridendi etiam habeat facultatem, ridendi facultatem siquid habeat, homo sit. Saepe enim dictum est, quod aptum est ad risum, intelligendum esse ex eo quod ad risum natum sit. Hoc etiam commune est, ut his aequaliter conueniant, a quibus assumuntur. nam species illis, quae se participant, aequae insunt, ac propriae his, quorum propriae sunt.

Sermonem de differentia institutum cum perfecit, ad declarandam speciem aggreditur, atque dictum iam esse quod species a genere & differentia differat, quidque commune habeat, cum illa speciei comparant, quomodo ita species a proprio differat, & accedat, quidque commune habeat, dicitur species quid est, & proprium in duobus conueniant, tum ut reciprocentur, ut si homo est, ridendi facultas est, si ridendi facultas est, homo est, ridendi facultate dicit, non, quod rideat, sed quod supra natura est comparatum, ut rideat, tum ut aequae insint formis, quae sunt ipsorum participes

omnes enim quantum ad substantiae rationem spectat, rationis participes sunt, ac ridendiabilitas est omnibus aequaliter im- partita, differentiae multae sunt, nam species aliorum genus esse potest ut animal animati species cum sit, hominis, & equi genus est.

DE DIFFERENTIA speciei, & proprii.

SPECIES a proprio differt, quod species aliorum genus potest esse, proprium aliorum esse proprium nequit ac species prius, quam proprium constat proprium speciei accidit. necesse enim est hominem esse, ut sit aptus ad ridendum. Praeterea species in re subiecta inest re ipsa, proprium vero nunquam potestate. homo enim semper re ipsa Socrates est, uerum non semper ridet, & si semper est aptus ad risum. Quorum item definitiones diuersae sunt, ea inter se differunt, cumque speciei sit, sub genere constitui, de quo multum, & si numero differentibus dici in quaestione, qua rei natura querendo inuestigatur, proprium est in una sola, totaque, ac semper reperiri.

Speciem hic intellectam uult eam, quae media est, non autem ultima, proprium alterius esse proprium non potest, species prius, quam proprium cohaeret, sit enim prius homo necesse est, ut possit sit aptus ad risum ad proprium posterius specie est. cumque species in subiecta re insit re ipsa semper, nam Socrates semper homo est, proprium interdum potentia non enim semper homo ridet, semper tamen potest. {Quorum item definitiones diuersae sunt, ea inter se differunt} hoc etiam ceteris quatuor conuenit, idem enim de genere, & reliquis dicere possumus, quorum si differunt definitiones, ipsa quoque inter se discrepabunt.

AMMONIVS
DE COMMVNITATE.
& differentia speciei, & accidentis.

CONVENIUNT inter se species et accidentis, quod de multis dicitur. raræ admodum sunt horum communitates, quoniam accidentis, & id cui accidit, inter se plurimum distant.

Vnam speciei, & accidentis communitatem, multa quæ difficultas non tradit. quid vero causæ sit, cur unam tantum conuenientiam nobis explicauerit, nos paulo ante declarauimus, id quod ipse nunc ait, quæ. scilicet plurimum distant, in paucis conueniunt, & differunt plurimum, cetera quæ uicina sunt, & proxima, parum differunt, in multis conueniunt. utriusque itaque commune est, ut in multis dicatur. nam homo de Socrate, & Alcibiade, nigrorūque, & coruorū, & Aethiopo dicitur.

Hæc utrisque sunt propria speciei, ut in questione, quid res sit, queritur, de iis quorum species est, dicat, accidentis uero, in qua qualis sit, aut quo affecta sit, indagatur utrum quod una quæque substantia unius speciei particeps est, accidentis, autem quod multorum separabilium in qua, & quæ se iungi non possunt. species quoque ante, quam accidentia, licet ea sciri non queant, intelliguntur. res enim subiecta sit, ut ei quicquid accidat, necessesse est, accidentia uero posterius sunt, suapte natura substantiæ sunt inherencia specie utrumque communio æqualis est, accidentium, atque adeo eorum, quæ quælibet non possunt, non ita. nam Aethiops magis aut minus alio Aethiopo nigro colore infici potest. Restat nunc, ut de proprio, atque accidente uerba faciamus, quid. n. proprium a specie, differentia, & genere differet, explicauimus.

Speciei proprium est, ut in questione qua uis, & natura queritur, dicatur, accidentis uero in ea, qua quale quid sit, aut quomodo affectum sit. nam si quis nunc me roget, quomodo Aethiops affectus sit, ualeat illum, aut agrotare respondebo, species enim est in qualitate indaganda dicatur, id tamen a differentiis, ut dictum est, nascitur. unuscuiusque item rei natura unius formæ, & multorum accidentium est particeps, uelut aduncitatis, nigritudinis & candoris. species etiam prior est, accidentis posterius, quod

IN PORPHYRIUM 60

prius esse hominem quam nigro colore imbuti & infici oporteat. ac speciei communio par est, & æqua, cum & Socrates, & Plato æque homines sint, non tamen æque albi, aut nigri: inuenitur enim Aethiopo coloratio. nunc Philosophus ad proprii & accidentis proprietates, ac communitates declarandas aggreditur, & dicens diuinem facit. proprium quidem quid a genere, differentia, & specie differet, diximus, cum illa ei comparentur. quid autem cum accidenti commune habeat, quidque ab eo differat. in præsentia dicemus.

DE PROPRII ET
accidentis communitate.

COMMUNE est proprio, atque accidenti, quod separari non potest, ut ea, in quibus esse spectantur, sine ipsis non consent. ut. n. sine ridendi facultate hominem, ita sine nigrore Aethiopem non reperies. & quemadmodum, & semper, & in iis omnibus quorum proprium est, inest, ita accidens, quod separari non potest.

Non sine ratione addidit {quod separari non potest} quoniam hæc distinctio facit, ut non intelligatur separabile, cui cum proprio nulla ferme communitas intercedit. igitur commune est illud proprio cum accidenti immobili, quod illa, in quibus cernuntur, consistere sine ipsis non possunt. nam si id, quod ad risum aptum est, non sit, non erit homo, perinde, ac coruus non erit, si nigritas non existat. Accidentis uero discretum non semper inest speciei, quoniam homo non semper sedet, & fieri etiam potest ut homo absque illo constet, cum præsertim Socratem non sedentem animo concipere possimus, quatenus igitur proprium, & accidentis immotum commune quid habeat inter se, accidentis mobile nihil habeat, ut quatenus differunt, accidentis quod se iungi potest, a proprio differat plurimum.

AMMONIVS
DE PROPRII ET
accidentis differentia.

DIFFERVNT, quod proprium uni tantum speciei conuenit, ut homini ridendi facultas, accidens, quod amoueri non potest, cum nigror, non solum Aethiopi, sed et coruo, et carboni, et ebena, atque alijs nonnullis rebus.

Ita fit, ut proprium de sua specie uicissim dicatur, inq; omnibus aequae insit, accidens autem immobile non reciprocetur. Proprium item communio aequa est, accidentium tum maior, tum minor. Sunt praeterea multae aliae communitates, et proprietates earum vocum, de quibus supra differuimus, sed haec ad eorum discrimina cognoscenda, et communitates declarandas sufficere iam debent.

Proprium ab accidenti, quod non separatur, differt, quod ipsum uni modo speciei, ut risus soli homini, & illud multis conueniat, veluti nigror, qui non tantum Aethiopi inest, uerum, etiam coruo, & alijs nonnullis. proprium etiam reciprocatur ita, ut eius communio par, aequaq; sit. nam si homo est, ridendi quoq; habitus est, si est habitus ridendi, homo itidem est. Socrates. n. & Plato aequae apti sunt ad risum. accidens quod separari nequit, non reciprocatur, & ob eam causam ipsius communio tum maior, tum minor est. si. n. coruus est, niger est, at siquid nigrum sit, non tamen coruus erit. Aethiops quoq; ut supra dicebam, alio nigrior inuenitur. ridendi autem habitus nulli magis, aut minus conuenit. Illud quoq; scire debemus, Porphyrium non dixisse eas substantias, in quibus proprium, & accidens cernuntur, sine proprio, & accidente constare non posse, quandoquidem substantia res est, quae se pulcherrime suseat, sed substantias sine proprio & accidenti non constare, non quia substantiae sint, sed quia in proprijs, & accidentibus considerentur. nam musicus Socrates, quia Socrates est, sine eo, quod musicus sit, constabit, at quia musicus est, sine eo, quod musicus existat, nihil est, cur eum constare putem posse.

FINIS.

